

LUCEAFĂRUL

ANUL V — NR. 8 (91) — 15 APRILIE 1962

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

APARE LA 1 ȘI 15 ALE LUNII — 12 PAGINI — 1,50 lei

OMAGIU

Celor 11.000 de ingineri
agronomi plecați pe frontul
belșugului.

Pământurile noastre brazdate, se-
manate, culese și iar semănate, cu
răbdarea care-i trebuie timpului și
virselor să se măsoare, sint puter-
nice !...

Lanurile de floarea soarelui, in-
toarse către răsărit, cu florile lor gal-
bene, rotunde, aburind a miere, po-
rumbul care-și înfășoară în frunze
subțiri știuletele crud, cu lapte dul-
ce-n bob, grîul în lan, arămiu, undu-
ind, în care apusurile și răsăriturile
își sună lumina, și aceste calse cu
obrazul pufos, auriu, precum și stru-
gurii care pun clopoței la urechea lu-
minii — frumuseți care-mi napădii
drumurile, binecuvîntate frumuseți,
în toate simt mîna tovarășului meu,
agronomul, simt truda lui împletită
cu truda milioanei de muncitori ai
cîmpiei.

Aici a fost pămînt sterp — bala-
riile și bolovanii își țineau de urit
— și omul — ridicat la înălțimea
puterilor științei — și-a minat încoa-
ce plugurile, discurile, tavalugii, gra-
pele, semănătoarele.

Și-au răsărit grîul și frumosul.
Aici a fost seceta, țipa pămîntul
de sete, miștit de fata morgana —
și plantele se-ngălbeneau și mureau
înainte de a da floare și rod.

Aduse omul apele-n cîmp — înalță
diguri; agregatele de aspersiune —
artezienele cîmpului — semănare
curcubeie; canalele de irigație se ra-
mificară peste pămînturi și, ca va-
sele de sînge într-un trup viu, deteră
viața și frumusețe.

Aici au fost grîne marunte, cu spi-
cul umil, pomi cu fructa mică, padu-
reață, și omul a ales, în laboratoare,
seminte de soi, și omul a altoit, a
aclimatizat, a păzit îndărătnic — zi
de zi, noapte de noapte, anotimp de
anotimp — sămînța, tulpina, floarea
învaluită-n valuri albe de tifon, pen-
tru nuntire. Și omul a îndrăznit.

Și a avut răbdare omul; a avut
răbdare cît toate ciclurile naturii, în-
treacîndu-le răbdarea. Și-acolo unde
a fost mărunț rodul — i-a dat robu-
tețe; unde a fost padurea, i-a dat
gust; unde a fost saraca floarea —
a corectat și a dat frumusețe. Pămî-
ntul da prototipul; omul îl finisea-
za, ca-ntr-o imensă uzină a vieții.

Frumuseți care-mi napădii virs-
tele, binecuvîntate frumuseți — gura
gusta, buzele se-nmoaie în vin și
seve de fruct, ochiul se bucură spre
lauda țărîni, spre slava tovarășului
meu — comandantul belșugului.

...Ascult, în nemărginirea primăve-
rii colectiviste, un poem închinat
patriei și faurărului ei de frumuseți:
Partidul.

Florența Albu

ION VLAD: Cariatide

(Foto: Dan GRIGORESCU)

ANUL UNU

În deșert, sub vînturile urlătoa-
re ale pustiurilor, apărîndu-și via-
ța, omul a căutat spre cerul nemi-
los și ascuns — mila ploilor și
noaptea liniștită. Fugind de furtună
și de ceață, lîngă ape părăsite, păș-
torii au găsit în misterioasa oglin-
dă a riurilor lumina rece a astre-
lor de deasupra. Ridicînd fruntea,
acești singuratici și-au populat des-
nădejdea cu zei și au dat spațiului
o geografie închipuită.

Mii de ani, învîțații au luptat cu
ignoranța, cu prejudecata unei
existențe dincolo de moarte. Fără
voia lor, poezii, cîntînd rotirea se-
cretă a stelelor, pregăteau sufla-
tele pentru înșenunchiere în fața
icoanelor. Ceva mișca galaxiile,
dar cartea sfîntă spunea cu litere
evlavioase că cineva le urnește, le
stinge și le naște. Unii auzeau mu-
zica sferelor și proorocii văzuseră
chiar o flîntă de aer între
nori, veghind la destinele lu-
mii. Popoarele se masacrau unele
pe altele într-o luptă de ter-
mete vorace, curgea sîngele și viii
erau viriți în țărîna încă răsuflînd
sub această frumusețe fără seamă
a cerului înstelat, fără ca dumne-
zeul tuturor religiilor să arunce
vreun fulger electric din candelile
sale.

Cîțiva curioși au pîndit oceanul
văzduhului, au inventat cifre im-
binate în formule și toată geome-
tria celestă a fost înscrisă pe hir-
tia dură ca într-o marmură. Ade-
vărul a fost ars pe rug, în cîntece
de slavă, și gîndirea cea mai as-
cutită a trebuit să lupte fără pre-
get cu minciuna, cu sfidarea verse-
telor imuabile. Se descoperiseră e-
lementele, dar legenda era mai pu-
ternică. Mașinile au fost pisate cu
toporul și înecate în mlaștini pen-
tru că erau uneltele diavolului, dar
lumina creierului nu se poate în-
cuia în craniu cu lacăde, și iată-ne
sburînd ca pasările.

În viitor, templele nu se vor mai
dedica sfinților cu chei la brîu și
aureole, ci acelor ingineri care au
scos, din piatră și lichide, energia
extraordinară a rachetei. Tonele

sînt aruncate spre stele sub formă
de păsări de aluminiu. Ochiul o-
menesc a zărit din eter forma de-
licată de portocală a pămîntului
rătăcitor. Un Icar cu destin
fericit a văzut mai multe a-
murguri într-o singură zi, străbă-
tînd un timp concentrat ca în bu-
nele romane fantastice.

În nacelele strîmte, trimise cu
viteze uluitoare spre aștri, au fost
depozitate timp de cîteva ore toa-
te speranțele omenirii. Milioane de
ființe au ascultat cu înfiorare vo-
cile cosmonauților adresîndu-se se-
cînilor lor. Am trăit cu toții clipe
de invidiat.

Primul an cosmic a intrat în cor-
tegiul istoriei. Înaintașul lui glo-
rios — 1917 — i-a pregătît ari-
pile. Unei zile de aprilie, a
douăsprezecea, i s-a dat numele

cele mai recente științe. Alți atleți
ai cerului se pregătesc pentru
marele salt în spațiul cu liniștea ce-
lor pe pleacă într-un voiaj de plă-
cere. Avem certitudinea că încă
generația noastră va pași pe teri-
torii Lunii. De pe acum, savanții
au ales plantele care vor fi semă-
nate în lava încremenită a plane-
telor. Omul pregătește, acelor pie-
tre încremenite, umbra și rodul,
bucuria bobului de rouă, născut din
respirația frunzei. Ce vis măret!
Vom planta pături, nesfîrșite pă-
duri, acolo unde e numai arșiță și
puccioasă, vom deștepta, din cap-
cana lor imemorială, apele!

Doi ruși și un american au tre-
cut în ultimele 12 luni peste pra-
gul de umbră al văzduhului necu-
noscut. Cortina nemiloasă a fost
sfîșiată, infinitul și-a găsit calcu-
latoși siguri.

Eugen Barbu

Ion Agirbiceanu, despre
măiestria literară

Pag. 3

COSMOSUL

Pag. 10-11

Lenin

de Grigore Hagiu

El e mișcarea mea ce nu se curmă,
și liniștea-l, și zbaterea furtunii,
el e ce las mereu mai bun în urmă,
în față, cîntecul perfectiunii.

Sub bolțile de suitele stele,
ce pure-mi sint și liniștea, și mersul,
căci neclintit în centrul vieții mele,
îmi cumpănește Lenin universal.

Jocul cu soarele

de Ion Horea

De dimineață, de dimineață,
pe arătură și pe fineață,
nu ne mai stau în cale răzoarele,
haideți să-ncepem jocul cu soarele !
El o să lase pe drumul de țară
ori poate de-a dreptul peste hotară,
cunoaște el drumul pe unde să vie,
pe valea cu holdă, pe dealul cu vie,
pe unde venită și ei, activiștii,
de-a lungul grădinii, prin dreptul miriștii.
Tu stai la prisacă și-asteoptă-l în cale
și stringe-l din flori cu-albinele tale,
tu ieși cu cîreada de vaci și adu-ne
în ugere soarele alb din pășune,
tu ieși în cale pe unde-ai trecut
strein altădată și necunoscut
și adu-l bunăoară din crucea-i înaltă,
coboară-l din coastă ori scoate-l din baltă
și-aduceți-l iute aici în livadă
o lume să vină la noi și să-l vadă !

De dimineață, de dimineață,
pe arătură și pe fineață
nu ne mai stau în cale răzoarele,
haideți să-ncepem jocul cu soarele !

Dansul ploii dîntii

de Dimitrie Rachici

En-ția ploaie care se rote
Cu bici de foc peste zăpezi țirzii,
Lăsînd sămînța trează pe hotar,
Și sufletul curat ca un pahar.

En-ția ploaie ce cu cafe pline
Ca-ntr-un spectacol fastuos de balerine
Dănsă pe-a cîmpurilor scenă rotitoare
Nemaiimpiedicîndu-se-n răzoare !

Și iată-niul curcubeu tulburător
Bolțit peste pămîntul tuturor:
Parcă o poartă uriașă s-a deschis
Din inimi arcuiri peste vis...

CIMENT

ION MICLEA

experiența prozel noastre contemporane, pentru a da viață unor oameni care trăiesc azi într-un univers permanent de cultură și de participare la viața obștească. Personajele sale au o liniște aparentă, mișcările par croite pe niște calapoade de viață, însă undeva un gest ori o faptă scoate la suprafață o adevărată frenațiune sufletească. În *Plecare* nu se întâmplă chiar nimic. Autorul îl urmărește cu gândul pe activistul de partid care pleacă dintr-un sat, unde a pus lucrurile la punct, în altul, unde l se simte lipsa. Proza sa începe să vibreze. Însemnările, inutile altădată, au dispărut.

Firea lui Simlon Totorcea se înviorază în noul climat de conștiință, și prima înscelare la cuvânt îl produce o cutremurare interioară (*Primu' la cuvânt*). Pentru Grigore Turcaș, care trăiește retras ca un hahurez, ferindu-se de oameni, o simplă întâlnire cu președintele colectivei, capătă o semnificație gravă. Înțelegerea pe care o află la președinte pentru grijile și nevoile sale, îl face să se simtă acum stinger de unul singur și să caute a trăi în mijlocul comunistilor, pentru că a-cestia-i sînt, cu adevărat, tovarăși și frați. Gheorghe Andruță, președintele, gospodar, nu-i iartă reprezentanții organizației economice raionale că l-a făcut chiar, pentru că-i prea stringher și exagerat de chibzuit. Orice i-ar fi admis, afară de această insultă. Dar în schița *Luna beată*? Adulul unei duzine de farfurii în casă e prilejul unei ceremonii de innoire, renunțînd la blid și lingura de lemn. Cite sensuri prinde în imaginația lui Ilie Dăneț, momentul cînd poate mîncă omește. Ia o masă înaltă cu farfuria lui în față. Faptele sînt aproape in-sesizabile, în schimb ele merg pe un circuit normal al vieții noastre. Sensurile lor sînt profunde și cu ecouri de durată, iluminînd mișcarea unei noi umanități.

Marin Bucur

LITERATURA ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ

Faptul este, din păcate, evident, literatura de anticipație este ocioasă de critica literară. Acest gen, atât de răspîndit și de iubit de cititori, în special de cei tineri, și-a căpătat drept de cetățenie în zeci de mii de biblioteci personale, nemaivorbind de cele publice, dar încă nu și-a primit acest drept din partea publicațiilor noastre literare, cu foarte rare excepții. Nici „Umbre încălțate”, cartea tînrului scriitor Franz Storch, n-a fost, bineînțeles, altfel tratată. Deși apărută în limba germană în 1959 („Gebante Schatten”) și în traducerea românească anul trecut, într-un tiraj demn de invidiat de alți romancieri, cartea a izbutit să nu rețină atenția criticii noastre. De ce? Cartea, calitativ necesare unui roman pentru tineret: este scrisă viu, are un subiect intere-

sant, dinamic, de reală actualitate, plus partea ei de anticipație științifică, invenția bătrînilor profesor Karge în domeniul translocației. Un fapt cu deosebire pozitiv: cartea nu este încărcată cu preținși termeni științifici, inexistenți și inexistibili, care să dea aparența unui roman ultra-științific. După cum se știe, în domeniul literaturii științifico-fantastice ne întîlnim deseori cu această prejudecată. Formîndu-și o frazeologie bombastică, așa-zis științifică, unii autori încearcă să ascundă lipsa imaginii artistice, a tipologiei, a conflictului psihologic, în dosul unei puzderii de aparate care, chipurile, ar urma să populeze viața oamenilor, și s-o înlocuiască, într-un viitor nebulos. Franz Storch n-a căzut în această ispită ieftină, preferînd calea celor mai bune romane sovietice ale genului. De fapt, romanul nu aparține strict genului fantastic, sau celui de aventuri, fiind o combinație firească între ambele, iar atmosfera realistă în care este plasată acțiunea, ca și figurile eroilor, și în special ale pionierilor, dau povestirii o notă tînească și antrenantă. Demn de reținut este faptul că — în ciuda unor pasaje „expediate” — autorul a știut să construiască o acțiune inteligentă, contemporană, aducînd în scenă anticipații perfect posibile. Trecerea de la televiziune la translocație este perfect inteligibilă pentru orice cititor iar felul cum autorul știe să vorbească despre tehnica modernă și însușirea ei de către tineret este încă un merit real al cărții.

Alcor

PERICOLUL MONOTONIEI

În ultima vreme se observă o lăudabilă încercare de a se înviora presa noastră literară. Dacă în ceea ce privește conținutul mai sînt multe lucruri de făcut, în soluțiile tipografice rezultatele par mai fericite pînă acum. Au fost chemați graficienii ca să îmbrace în haine noi publicațiile, desenele sînt alcătuite cu o pensulă subtilă, iar fotografiile concurează cu succes pentru un loc în vitroarele expoziției.

A aceste constatări pozitive se adaugă însă bănuiala că ne pîn-dește un pericol al monotonei. În paginile organelor literare apar cam aceleași nume și inspirația secretarilor de redacție se oprește la formule comune. A publicat „Luceafărul” un pom înflorit, după 7 zile, „Gazeta literară”, mai prudentă în ceea ce privește constatarea că a sosit primăvara, reproduce și ea o foarte reușită fotografie a lui Dan Grigorescu înfățișînd, ați ghicit, tot un pom înflorit!

E cam puțin, să recunoaștem. Cu speranța că nu ni se va lua în nume de rău această semnalare îl invităm pe cei numiți să-și lărgească numărul colaboratorilor și să găsească o îmbrăcăminte grafică... proprie.

TEME NOI:

AGRONOMUL PE TEREN

Gazetarul și poetul, reporterul și eseistul nu sîntul, în această primăvară a lui 1959, să urmărească de aproape un eveniment de covârșitoare însemnătate pentru istoria țării. Unirea tuturor ogarelor într-unul singur, care se întinde de la Dunăre pînă sub poalele munților Maramureșului și de la mare pînă la valea Crișurilor, victoria conștiinței socialiste în mentalitatea țărănilor, oferă un material extraordinar de bogat în semnificații. În ultimele săptămîni, încă un fapt a venit să completeze imaginea luminoasă a acestui primăver: sute de ingineri agronomi, de zootehniciști, de specialiști în agricultură au sosit în noile gospodării colective, punîndu-și cunoștințele în serviciul întăririi organizației a gospodăriilor.

Acestor ostași ai recoltelor bogate, întreaga presă, inclusiv cea literară, le-a dedicat articole și reportaje al căror conținut subliniază hotărî morală cu adevărat nouă a intelectualilor și oamenilor de știință care au răspuns entuziaștii chemării partidului de a lucra nemijlocit în agricultură, acolo unde se hotărăște soarta recoltei.

Remarcăm, de pildă, modul agitat în care Știința Tineretului folosește rubrica devenită permanentă „Locul agronomului — pe ogare!”. Scurte reportaje, scrisori ale tinerilor ingineri, zootehnicieni, veterinari și mecanizatori plecați în gospodăriile colective, știri, portrete, grupate atractiv, vorbesc convingător despre rostul muncii pe ogoare a specialiștilor.

Urmînd aceleași feluri agitative, Gazeta literară consacra, în numărul din 5 aprilie, cîteva articole și reportaje acestei probleme de maximă actualitate. Aurel Mihale, semnatul articolului „Încredere”, schițează în mod sugestiv un tablou al muncii îndelungate, răbdătoare, dusă de activiștii de partid pentru a-i ajuta pe țărani să străbată drumul „de la simțul secular al proprietății individuale — la înțelegerea conștientă a necesității unei proprietăți colective”. Articolul, uneori cu rezonanțe poetice, subliniază un fapt esențial: „la desvîlțirea acestui proces de lămurire alții de complex și alții de uman în esența lui a contribuit, în mod deosebit și într-un fel cu totul specific, sentimental plin de măreție și vigurozitate al încrederei milioanele de țărani în politica partidului nostru, în trînicia și idealul social al orînduirii noastre revoluționare democrat-populare”.

Reportajul lui Ion Băieșu, intitulat „Agronomul”, construit ca un portret literar, surprinde în cîteva linii profilul unui tînar inginer sosit în gospodăria colectivă din satul Mihai Viteazul din lunca Turzii.

Capitolul „Inginerii” din „Secvențele din Oltenia” ale lui Teodor Bals, deși abuzează de metaforă, izbușește să prezinte portretul viu, convingător, al unui inginer care își dedică întreaga energie ridicării continue a gospodăriei colective. Pe Teodor Bals, mînturiam, nu-l cunoaștem în această ipostază, a reporterului. Dar rîndurile semnate de el în Gazeta literară nu se prezintă ca un debut, ci ca o nouă latură, interesantă, a activității unui scriitor care a avut prilejul să se apropie și să învețe de la viață.

Interesant se dovedește articolul semnat, în Contemporanul (6 aprilie) de conf. Gh. Chiriac, șeful catedrei de practică de la Institutul agronomic „N. Bălcescu”. Intitulat „Agronomii pe teren”, articolul argumentează competent importanța pe care o prezintă, alți pentru progresul gospodăriilor, cit și în acela al muncii științifice a cadrelor didactice din Institut, legătura puternică cu specialiștilor cu realitatea de pe ogare.

Pentru posibilitățile agitatorice pe care le are revista *Flacăra*, reportajul „Primăvara pe malul Căldărușului” ni se pare mult prea puțin. (În alara acestui reportaj, semnat de George Ciudan, revista mai publică doar o singură fotografie din munca unei gospodării colective de lângă Ploiești și scrisoarea unui colectivist din raionul Mizil). Chiar iată să ne reținem la calitatea reportajului lui George Ciudan, nu putem să nu recunoaștem că, cel puțin în acest număr (31 martie 1959), apărut într-o perioadă alii de semnificativă a istoriei țării noastre, redacția ar fi putut face mult mai mult. (De altminteri nici revista *Magazin* nu dă importanța cuvenită acestor aspecte majore ale actualității).

Vrednică de relevat e preocuparea Tribunei pentru reflectarea multilaterală a vieții satului contemporan în aceste zile de primăvară. Un articol succint, semnat de Romulus Arisan, un poem de Aurel Gurguianu, două schițe (Dumitru

Mircea și Grigore Beuran) inspirate toate de actualitate, fac dovada unei strădanii, trucușoase în ceea mai mare parte, de a ogîndi lumea satului nostru de azi, cu vasta ei problematică. Dacă schița lui Dumitru Mircea urmărește descifrarea resurtorilor suleștești care determină trecerea de la înțelegerea îngustă, egoistă, a fericirii, la sentimentul mîndriei pentru realizările comune, avem impresia că Beuran nu depășește un anumit anecdotic, schița sa neizbutind pe deplin să pătrundă psihologia personajelor sale.

Cu toate scările înregistrate pe alocuri, redacții publicațiilor noastre dovedesc, în mare măsură, că urmăresc cu pasiune viața luminoasă a satului în această primăvară și că folosesc mijloace agitatorice de bună calitate pentru reflectarea ei. Credem, însă, că reviste cu largă răspîndire, cu posibilități tehnice foarte bune (ne referim la *Flacăra* și la *Magazin*) au încă multe de făcut pentru popularizarea etapei istorice pe care o străbate satul nostru contemporan. Poezii și reportajii, prozatorii și ziaristii au datoria de a reflecta, la un înalt nivel artistic și agitat, viața de azi, a țărănilor, de a sesiza transformarea suleștească a milioanele de colectivități, creșterea impetuoaasă a conștiinței socialiste în rîndul specialiștilor în agricultură care au plecat pe ogare, pentru sprijinirea întăririi organizației a gospodăriilor colective.

Dan Grigorescu

CRONICA LITERARĂ

tr-un tot unitar imaginea locurilor „unde apele vorbesc cu pămîntul”.

E vorba de a evocare a Deltei, a Dunării și a Mării, cu răscoliri în istorii îndepărtate, legate de Sarmati și de Sciti, de civilizațiile depuse în straturi în pămînturile dunărene în șir de secole, de viața de ieri și de azi a „oamenilor largului”, a celor „care-au venit să înalțe fabrici” și blocuri acolo „unde apele vorbesc cu pămîntul”.

Poezia inclusă în acest volum e o poezie de notație și pastel. De aici impresia certă că în „Mesteacănul” și „Focurile sacre” prezența omului contemporan era incomparabil mai sensibilă, decît în ultima sa carte de versuri. Afirmăm aceasta se cere mai pe larg explicată, din pricina modului îngust și confuz în care e interpretată uneori. Înțelegem, nu o dată, în diverse recenzii și cronici, dorința legitimă a criticilor ca în poezia naturii, în pastelul contemporan, să fie prezent omul. Se înțelege prin aceasta ca omul să apară fizic, așa

înțelegînd toate acestea și aprecînd unele pasteluri remarcabile din noua carte a lui Aurel Rău, trebuie spus din capul locului că prezența omului — chiar în această largă înțelegere — e în multe poezii inconsistentă. Poetul e tributari pe alocuri unei viziuni statice, pasiviste și descriptiviste.

Însuși remarcă adevărul într-o admirabilă poezie, intitulată *Carpoș, pescarul*: „Noaptea țîrziu / poezile mele pe masă, / Zac pline de plante / și de păsări în mîi de culori, / Mereu plante cu muguri sub vatră / și cu foi ofișite / și păsări fluturînd culori... / Nici mică urmă de pas omenească, / apropiat și viu”.

În acest sens, unele din poeziile lui Aurel Rău evocă o natură primitivă și primară, e adevărat, uneori cu un incontestabil meșteșug, fără a avea, însă, amprenta și patosul contemporaneității. Poetul e ispitit mereu de imagini ale trecutului îndepărtat, de „regiș tenebroși ai Scitei” care nu se

în trecutului scitic evocat de A. Rău, nu ne întîmplă nici măcar problemele mai grave ale scitiilor, necum simbolul aie vieții contemporane sugerate prin evocarea trecutului. De pretutîndeni, în acest soi de poezii, transpare un pitoresc vag al primitivității, dar fără nici un mesaj social și uman. În ciuda multor imagini de o rară plasticitate și frumusețe stilistică, simți caracterul clasicizant, vîlt livresc, al unor poezii și ești nemulțumit de imaginea oarecum statică a naturii:

Dinaintea mea, în aerul fierbînt, / Desfășurată spre cîmpuri, spre nord — harta țării / O priveș și aud cum Dunărea lungă / Pe care-și sprijină din vacuiri superba eflorescență / De rîuri albastre și brune spinări de munți, / Foșnește și tucăcă dezmiertat / La cițiva pași de mine”. (Privind harta țării).

O problemă de viziune estetică îngustă este și prezența numai decorativă, în unele poezii, a noilor peisaje industriale:

„Oraș industrial, cu fumurile-i drepte! / Uriaș madrepur, oraș al oșelului, / Vacarm de neon, de mulțimi, de chipuri / Rînd în soare și-n praș și-n pîcle / La marginea Dunării...”, acoperit și al repede de imagini vechi: „În somn, seamă culcată nîr-o parte, / La ce mai visează? Păsări fluturînd / Trez tîmpre turle mai nalte. Desigur, / Venind dinspre baltă, un singur itagan / De repede vînt ar putea să-i rețeze / Căciula țuguiată sub care nu-i nici un gînd”. (Stanțe).

Totuși, mărturiile noului în Delta Dunării nu lipsesc din cartea de versuri a lui Aurel Rău, care afirmă el însuși în poezia „Gînduri la Dunărea veche”: „Mi-i dragă viața / cînd n-o strivește trecutul”.

Poeziilor de o delicată frumusețe romantică, exprimînd încintarea în fața naturii și sentimentul pur al iubirii, între care excelează prin cea muzicalitate profundă și discretie a simțirii: *Seara de-asupra apelor cîntă o armonică. / Am ieșit cu barca pe balta lină, / Insulă plutitoare / li se adaugă*

strălucire, mărturisind apoteozarea muncii desăvîrșite, singura în stare să ducă nemurirea omului pe apele timpului. Imaginea are o plasticitate și o măreție sculpturală:

„Am desprins schelele și stau în cer cu zidarii. Nu mai coborim. Așteptăm făptura De fata morgana a verii mîndre Pe drumurile galbene de ierbi ale stepei? Așteptăm, cum bate sub noi larg marea, Să-ncepem a credă că-nec plutim Pe mări vapoare prin apele timpului? Să-ncepă așale abia auzit Din harfele de bronz ale zilei să murmure Un nou motiv de baladă?”

O vibrație autentică a contemporaneității ne întîmplă în poeziile: „Oamenii care au venit să-nalțe fabrici”, „Vis într-o noapte cu zăpadă”, „Oamenii largului”, „Fata cu cozile lungi”, și, mai cu seamă, în densul poem „Uzine și valuri”, închinat memoriei lui Filimon Sirbu, cu acel patetic final: „Bateți inimă, vibrați departe / Acum pămîntul sarmatic în somn / visează sub blăni de fosfat și sulf / la ierburii și grîne viitoare / Pescarii se-nțorc prin săgețile farului / Sub un mormur al lor groti ca timp. / Pe țărîm, cu mîinile palide, nimeni nu-și sfîșie înțma. Single lui / în steaguri și în steele noastre. / Bateți inimă, vibrați departe... / Muncitorii au intrat în schimb de noapte / Și cuvintele lor prin pacea enormă / A nopții de-afară, umbliă rotind”.

Din atari poezii descifrăm contribuția reală a lui Aurel Rău la dezvoltarea liricii românești, realist-socialiste. Reținem pentru definirea personalității sale, setea de inedit, imagistică nouă și originală. Iritismul cald cu care exprimă sensibilitatea omului contemporan, capacitatea de a filtra influențe literare, care, așa cum ar zice un coleg de generație al poetului, „se simte la el mai mult în meșteșug decît în duh”.

Volumul acesta de versuri, conținînd astfel de poezii reușite, nu constituie, totuși, un pas sensibil înainte în evoluția poetului. Ancorarea insuficientă în problematica actualității, tendința de a cultiva încă anumite caracteristici ale poeziei de false inovații, mergînd, în plan gramatical, de la nerespectarea punctuației pînă la folosirea propozițiilor eliptice de predicat, toate acestea tînc în Aurel Rău într-un stadiu mai vechi al dezvoltării lui.

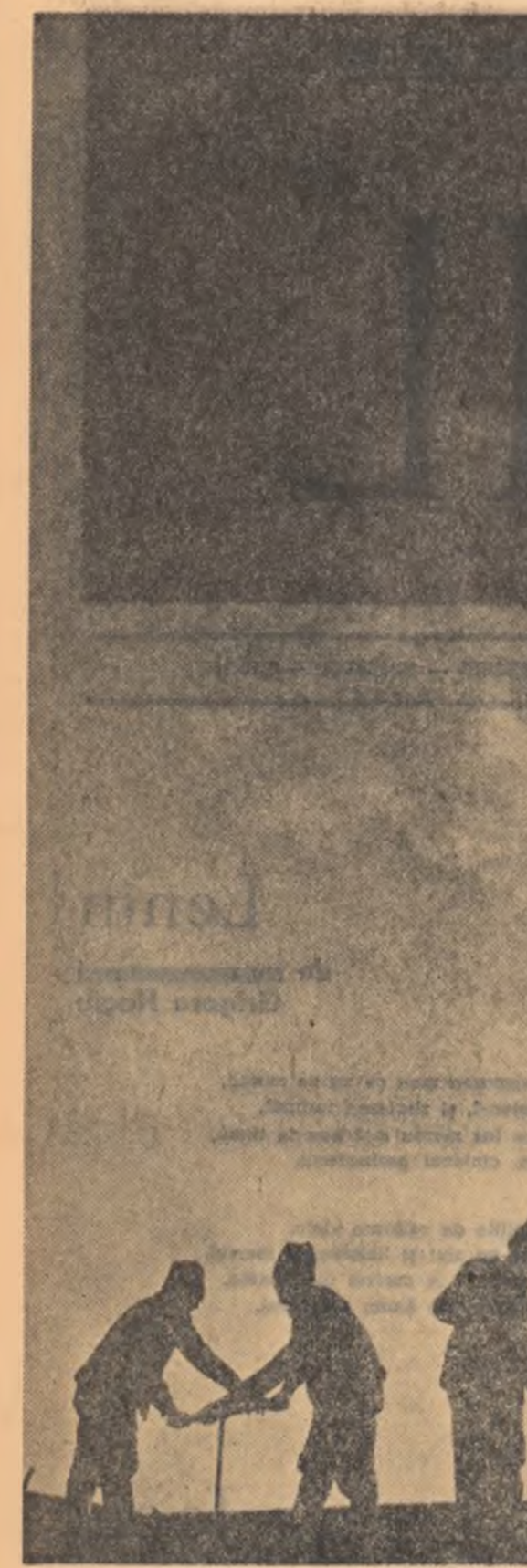
E de sperat că, în lumina cuvîntării sale de la Conferința pe țară a scriitorilor poetul va găsi cit mai deverse calea spre poezia majoră a realismului socialist, spre problematica bogată și complexă a contemporaneității.

AUREL RĂU:

UNDE APELE VORBESC CU PĂMÎNTUL

cum apar florile, pomii, un colț de stradă sau un coș de fabrică într-un tablou. Or, pentru poezia realist-socialistă a naturii, important nu e numărul oamenilor care apar într-un pastel, nici figurația portretistică, ci forța cu care opera lor se integrează naturii și o domină. Un colț de cer senin pe care se proiectează un coș de uzină, ca expresie a gîndului și a muncii omului, e mai umanizat decît un cîmp cu flori în care se mișcă grațios păstori și păstorițe idilice. Unii esteticieni din trecut, adepți ai naturii primare, se arătau neliniștiți de pătrunderea în poezie a roadelor civilizației, ca expresie a muncii umane. Cîntarea soneilor din Valea Prahovei li se părea a ucide farmecul acelor locuri, precum cîntarea unei uzine ar fi ucis, chipurile, frumusețea lucrurilor tradiționale. Aurel Rău însuși a demonstrat, prin unele poezii din volumele anterioare și din cel de față, absurditatea acestei teorii. Esențiale în această problemă, în fond estetică, nu-s aspectele formale, ci cele de conținut și, în primul rînd, viziunea ideologică a poetului.

știe dacă au pierit „în războaie grozave / sau de bătrînețe frumoasă”; în răscolirea viscolului aude, parcă, „numai oșile înfrînte ale lui Darinus și Lizimach, / care se întorc bijbind...”; pe vechea mîncă a Dunării vede „Sarmati în blăni de urși / pe plute din cîteva lemne de salcie” care „urmăreau mistreții”; a reținut într-o imagine confuză sub raport logic faptul că într-unul din dealurile calcaroase ale Dobrogei, o biserică „un mileniu a dormit în pămînt... / Ca orașul Pompei, ca profetul / În măruntaiele peștelui... Agadar — pentru a nu mai lungi numărul exemplorilor, credem, suficient de concludente — se remarcă, mai întii, în această monografie lirică a apelor Dunării și Mării, o înclinare pasivă, spre lumea lui Ovidiu și a Scitiilor. Cineva ar putea replica observației noastre aducînd exemplul marelui poet sovietic, Alexandru Blok, care a scris un splendid poem închinat Scitiilor, apreciat și gustat de masa cititorilor. E adevărat, dar Scitiul lui Blok sînt un simbol; în poemul său trăiește, de fapt, problematica epocii sale, idealurile și frămîntările ei.

CIMENT

UN UNIVERS MIC CU SEMNIFICAȚII MARI

Intr-un univers mărunț și redus în care nu sînt vizibile din primul moment marile mișcări sufletești, se produc, în afunduri, transformări radicale de viață. Într-un sat, unde parcă totul este conform desenului tradiționalist cu biserică și școală, ca babe sporovăitoare și o lume care se mișcă uneori ca în gravurile convenționale-idilice, apar comportări ieșite din comunul vieții lineare. Acești oameni care s-au zăbîut pentru cîteva prăjini de pămînt, cu o existență exterioră banală, iau hotărîri revoluționare, cu un calm într-adevăr moldovenesc. Personajele lui Costache Anton din schițele volumului *Luna beată*, care de nenumărate ori produc o ușoară decepție din cauza unei monotonii și reducții sufletești, ascund în ele o dorință entuzias-

în ciuda aparențelor care, din pricina insuficienței prelucrării a senzațiilor pe treptele superioare ale cunoașterii, ar sugera spontaneitatea și înfățișarea, oarecum haotică a poeziei de notație nu e greu de surprins, totuși, caracterul deliberat monografic al versurilor lui Aurel Rău. Poetul nu e structural ceea ce voia să pară uneori și mai ales nu e ceea ce unii critici se străduiau să-l facă, îndrumîndu-l spre cultivarea unor note senose, unor versuri pedante, care nu puteau interesa decît un grup restrîns de „aieși”. Tendința esențială în creația lui A. Rău e într-o bună măsură alta și va trebui să devie dominantă pentru ca personalitatea poetului să se poată realiza pe deplin.

Ne gîndim la predicția sa pentru atmosfera lirică unitară, în interiorul căreia se împlinește fizionomia unei regiuni cu realitățile ei noi, cu sentimentele și gîndurile oamenilor. Volumul, dacă nu mă înșel, de debut, *Mesteacănul*, prezintă cititorilor o astfel de imagine a cîmpurilor ardelen; *Focurile sacre*, prin cele două cicluri, realizează, de asemenea o monografie lirică a Bicazului și a lumii petrolului, într-o viziune originală și nuanțată, pentru ca recenta carte de versuri să indice, încă din titlu, intenția poetului de a încheia în-

de I. D. Bălan

Ion Agărbiceanu

despre măiestria literară

Maestrul Ion Agărbiceanu locuiește la Cluj, pe strada Andrei Mureșanu. Când că vin să-l solicităm un interviu pentru revista „Lucașăru”, m-a primit cu o bucurie sinceră și deschisă, plin de căldură și de înțelegere față de tinerii scriitori dornici să învețe din îndelungata sa experiență artistică.

Întâlnim pe Agărbiceanu în camera de lucru a bătrânului scriitor, între pereții încărcăți cu tablouri, fotografii și rafturi pline de cărți, locul în care Ion Agărbiceanu, nins de ani, continuă să-și revadă opera literară și să scrie povestiri noi cu o vigoare și poftă de lucru nemicșorată de trecerea vremii...

— *Vă rugăm să ne împărtășiți părerea dvs. despre legătura scriitorului cu poporul său, despre rolul pe care îl are scriitorul în procesul de educare socialistă a maselor.*

— Recenta Conferință pe țară a scriitorilor din patria noastră a dat, prin dezbaterile și documentele sale, un răspuns complet la această problemă. În ce mă privește, niciodată nu am considerat pe scriitor ca pe un om închis în turnul de fildeș, care crede că nu are nici o legătură cu societatea în care trăiește și unde crede că scrie egoist, pentru sine, indiferent dacă îl înțelege cineva sau nu. Pentru mine scriitorul a fost o coardă mai simțitoare între cele pe care le face să vibreze sufletul unui popor cu toate bucuriile și suferințele, cu idealul său de viață. În scrisul său trebuie să răzbată, să se cuprindă zbulucimul societății în care trăiește. Mai pe scurt, nu am înțeles să fac artă pentru artă, ci artă cu tendință, principiu pentru care am fost judecat și uneori considerat de acea parte a criticii vremii, care a descotit scrisul meu ca fiind didactic și moralizator.

Încă în „Mărturisiri”, am afirmat că o carte care nu-ți crește și nu-ți îmbogățește sufletul, nu merită să fie scrisă și nu merită să fie citită.

Scrisul „fără tendință” spunem că e absurditate, pentru că nici un autor adevărat nu ia contul de înmă în mină fără a ști ce vrea să spună, la ce concluzie vrea să ajungă. „Tendința” am înțeles-o ca un scop suprem al scriitorului literar, al artel, nu ca o propovădure „ex-cathedra”, ci scop urmărit prin rădăcinile ei cele mai adânci în masele largi ale oamenilor muncii, să fie pe înțeles lor, iubită și apreciată de ei, să le unească sentimentele, gândirea și voința.

La realitatea aceasta nu se poate ajunge cu literatura fabricată în turnul de fildeș, cu „artă pentru artă”, ci numai prin cea inspirată din viața și frământările unui întreg popor într-o anumită epocă istorică.

De asemenea, la acest rol binefăcător al artei nu se poate ajunge dacă scriitorul nu e înfăcărat de același ideal ca al poporului muncitor. În scrisul meu, ca scriitor din Ardeal, am fost luat de frământarea societății în care trăiam.

Deoarece în patria noastră numită cultă începeau să se ivească slăbiciuni și păcate care periclitau idealul social, eu, ca scriitor, m-am simțit obligat să le atac, cum am făcut în nuzela „Infiul pas” și în întreg volumul intitulat „Clasa cultă”, în care am evidențiat primejdia depărtării, a instrăinării unor intelectuali de țărâna noastră exploatată, de năzuințele poporului muncitor.

Tot atunci am scris „Carnetul unei logodnice”, „Povestirile lui Moș Andrei”, și „Zilele din urmă ale căpitanului Pirou”, și altele.

După primul război mondial, a început la noi marea luptă pentru căpătura materială și socială a faunei politice burgheze. Simțindu-mă dator să contribuim la demascarea și stăpînirea reilor nouă ce înaintau în marș strins, am scris două lucrări de satiră socială: „Răbojul lui Sfântul Petru” și „Sectarii”.

Îată, pe scurt, cum am înțeles să fiu în munca mea literară mereu aproape de popor. Niciodată nu m-am închis în turn de fildeș, ci simțind alături de poporul spoliat de munca și drepturile sale, am încercat să-i fiu alături după puterile mele.

Înțelesul dat creației literare și marelui rol educativ și social ce-l are în noua ei interpretare nu mi-au fost — așadar — niciodată streine. Au fost critici literari pe vremea mea care m-au atacat chiar și pentru simpla afirmație pe care-o făcusem, că nici un artist nu poate lucra și crea fără un scop bine hotărît pe care vrea să-l atingă. Totdeauna am fost convins că adevărul stă în ideile generoase și în concepția „artei cu tendință” și nu în așa-zisa „artă pentru artă”, care — de altfel — nici nu este posibilă dacă e artă adevărată. Căci — așa cum spuneam — este absurd să-ți imaginezi un artist care nu știe ce vrea în munca lui.

Materialul oricărei arte, deci și al literaturii, îl oferă societatea, mediul în care trăiești, frământările de care nu te poți izola și ideile, concepția de viață, stăpînitoare a epocii respective. Principalul imbold de a fi, din materialul dat, opere de artă îl dă identificarea idealului tău de viață cu acela al societății.

Literatura, zugrăvind oameni vii, va avea un caracter educativ prin eroii pozitivi ca și prin cei negativi. Dacă e artă adevărată nu poate să nu îmbărbăteze la luptă pe cei ce-conduși de același ideal de viață.

De aceea m-a impresionat profund cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, la Conferința pe țară a scriitorilor, în care se spunea că: „Opere de artă care să-și croiască drum spre inimă oamenilor, săfrunțind cu trîncina lor timpul, nu pot fi scrise din fuga condeiului, ci sînt rezultatul cunoașterii adînci, al studiului îndelungat al realităților, al unui susținut efort artistic, al muncii de migală a creatorului păturs de modestie și exigență față de roadele trudei sale”.

Pentru o adevărată creație literară nu e de ajuns, într-adevăr, să ai talent, ci trebuie să-ți identifice idealul cu acela al poporului muncitor, e nevoie de multă trudă, de mare și continuă cunoaștere a realităților, de un susținut efort artistic. Dacă reușește să creeze oameni vii, pe care să-i cunoască cititorii și cu care acționează vor voi să se asemene, scriitorul trebuie să rămînă în umbră, să nu schimbe modestia oricărui creator adevărat de infumurarea de sine. Pe un prea încrezut în scrisul său, cititorul nu-l mai simpatizează și, în consecință, nici nu se mai lasă influențat de scrisul său.

— *Care socoteți că este rolul însușirii experienței literare a înaintașilor din literatura noastră și universală de către scriitorii începători, de către scriitorii tineri?*

— Pe lângă talent, pe lângă cunoașterea temeinică a realităților de azi, pe lângă același ideal de viață cu societatea în care trăiește, scriitorul de azi, ca și cel de ieri de altfel, trebuie să facă în chipul cel mai serios ucenicie, are nevoie de o școală. Școala cea mai autentică a scriitorului tînăr este cunoașterea temeinică a literaturii realiste a înaintașilor săi din țară și a marilor scriitori din literatura lumii. Numai cititul lor repetat, cu multă atenție, îl va învăța ce înseamnă a scrie literatură. Cu cit și citi mai mult și mai atent, literatura bună națională și pe cea universală, își va da seama de adevărul spus în aceeași cuvîntare de către tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej: „Tinerii scriitori, urmînd îndemnul frunțarilor scrisului nostru, să se deprîndă, în munca grea asupra paginii, să facă „ucenicie neîntreruptă, pe toată viața”, pentru a-și perfecționa măiestria. Criteriul de apreciere al unei opere de artă nu este numărul de pagini, ci mesajul și fondul ei de idei, strălucirea ei artistică”.

Nici un scriitor, nici un artist, peste tot, nu poate spune, fără a fi ridicul, că el e începutul, și cine crede că nimeni nu l-a întrecut, că nu a învățat de la nimeni și nu se simte dator nimănui, e condamnat de la început să nu reușească.

Fiecare artist a învățat de la înaintașii săi. Se poate întâmpla, și uneori se și întâmplă, ca el să ajungă să-l întrecă în creație pe înaintași. Dar acest rezultat nu-l va putea atinge în nici un caz fără să nu fi învățat de la înaintașii aceia.

Tezaurul literar național sau universal nu-l va ajuta numai să-și croiască un stil propriu, o structură a operei pe care nu o vedeă lămurită înainte, ci îl va lumina cărările viitorului în multe taine ale scrisului. Cunoașterea moștenirii literare dăruită în condiții grele de către scriitorii clasici, realiști, îi va da și curaj să încerce, să stăruiască pe drumul apucat. Nu-mi pot închipui pe nici un tînăr scriitor că s-ar simți strălîn în fața literaturii realiste a trecutului, cînd și aceea e realizată de scriitorii care au fost și ei „suflet din sufletul poporului lor”.

Cît mă privește pe mine, eu am citit, înainte de a încerca să scriu, întreaga literatura noastră populară, în versuri și proză, cită era adunată în colecțiile de pînă la 1900 și pe toți scriitorii romîni în proză și versuri pînă la aceeași dată. Și de la toți am învățat. Dar condeiul în mină mi l-a pus numai scrisul nou, așa de colorat și de impresionant, al lui Mihail Sadoveanu. Nu am crezut niciodată că aș fi scris vreo schiță sau povestire de frumusețea celor din volumele lui Sadoveanu, și citeam cu lacrimi tot ce apărea în reviste sau volume din creațiile lui. Așa, pot spune că am învățat mereu de la el. Nu mi-am dat însă seama de ceea ce înseamnă marea literatură pînă ce nu am luat cunoștință de unele capodopere ale literaturii universale. Impresia a fost așa de puternică, încît un rîstimp destul de îndelungat nu am mai putut scrie nimic. Părea că m-a lovit cineva cu o măciucă în cap.

Așadar aceasta e literatura? Mi-am zis c-un fel de dezamădă. Atunci ce rost mai pot avea schițele și povestirile mele? Nu scrisesem decît crîmpele din viață. Viața era în operele lui Balzac, Tolstoi, Gorki, Dostoievski, Mi-a folosit citirea marilor creatori de viață? Nu mai încapă îndoiială! Numai după citirea lor am început și eu să adun și să organizez material uman pentru povestiri mai lungi, pentru romane.

Nici un scriitor tînăr, oricît i s-ar părea că pînă la el nu s-a scris nimic în literatura noastră, n-o va putea neglija fără mare pagubă pentru el. Și după cite cred, ar fi și astăzi astfel de scriitori tineri spre marea pagubă a scrisului lor. Cître, cunoașterea literaturii naționale sau a celei universale, nu înseamnă a le și imita, ci numai ca o școală necesară pentru a se cunoaște mai bine pe ei înșiși și a-și croi mai cu ușurință drumul lor. Păriserea citirii literaturii dinaintea ta, după ce ai început a scrie, înseamnă sărăcirea ta pe zi ce trece.

— *Care anume socoteți că sînt condițiile necesare tinerilor scriitori pentru dobîndirea unei înalte măiestrii literare?*

— În legătură cu această problemă pot fi date mai multe răspunsuri, cît de diferite sînt talentele și metoda lor de lucru. Pentru mine, în schițe și povestiri, principalul element al creației a fost emoția. Cînd ea a fost puternică și mi-a pus în fața ochilor suferințele subiectului cu îmbrăcămînta lui cu tot, scrisul a curs ca dintr-un izvor grăbit și a ieșit bucată ca dintr-un țipar înainte pregătit, cum iese de pildă o cărămidă din matria ei de lemn. Reclită bucată, nu am mai avut nimic de corectat. În chipul acesta de creație spontană, au izbucnit schițele pe care critica le află mai reușite: „Feleaga”, „Lumința”, „Mama”, „Cerșetorii”, „A-dăpost de o noaptea”, „Dura lex” și altele. Ele au fost scrise — ca să zic așa — dintr-o răsunare. De cînd lum condeiul în mină pînă îsprăveam, nu mă mai ridicam de la birou. Cînd emoția nu era atât de puternică, mai făceam pauze în decursul scrisului, mi căutam forma ce nu se arăta. Mi-aduc aminte că și pe vremea cînd scriam poezii, pe cea

mai reușită, „Legendă slavă”, publicată prin 1901, am scris-o tot așa, „dintr-o ruptură”. M. Iorga a scris atunci că e una dintre cele mai frumoase legende din literatura noastră. Sînt sigur că și „Noi vrem pămînt” a fișnit tot așa de ușor și fără greș din sufletul lui Coșbuc. Așa că unele creații literare exclud chinul scrisului, prin repetata corectare a manuscrisului.

Alți scriitori au însă manuscrisele pline de corecturi și cred că ei sînt cei mai buni artiști. Dar omul nu are de ales: fiecare autor are felul lui de a scrie. Unii scriu dintr-un condei, mai artistic decît alții care se luptă cu o pagină zile întregi. Eu, ca și Sadoveanu, nu am fost dintre aceia care să mă lupt cu o pagină și cred că atitudinea asta mi-a fost păgubitoare. Dar n-am avut ce face. Dacă încercam să recites și să corectez, ieșea adeseori altceva și nu ceea ce voiam să scriu. Dar la scrierea povestirilor mai lungi, a romanelor, îmi făceam înfii scheletul împărțit pe capitole, însemnam în amănunție ce va cuprinde fiecare capitol de roman, și dădeam nume tuturor persoanelor care luau parte la acțiune.

Aceste lucrări le rugam bine înainte de a începe să le fac scheletul, știind ce va face, cum va comporta și ce soartă va avea fiecare erou. Iar după ce începem o dată să scriu, lucrăm continuu cite opt-nouă ore la zi, cu destulă ușurință.

— *În numeroase din povestirile și nuzele dvs. ați zugrăvit mizeria în care, datorită regimului burghez-moșteresc, erau nevoiți să trăiască oamenii simpli. Vă rugăm să ne relați impresiile dvs. despre schimbările revoluționare produse în viața și în conștiința poporului nostru, datorită politicii înțelepte a Partidului Muncitoresc Român, și despre ele ca un bogat izvor de inspirație pentru scriitori.*

— Realitățile de azi din țara noastră sînt fundamentale schimbate față de cele din trecut. Scriitorii de azi au în față o lume nouă, realizările socialismului, care sînt nouă nu numai la noi, ci pentru întreaga lume. Scriitorul nu mai are în față sa pe țărâna exploatată, muritor de foame, analfabet, plin de boli grele, ci pe omul nou al satelor, care a trecut în colectivism tot pămîntul țării. Bunăstarea sa materială în continuă creștere este temeiul ridicării sale culturale, ale cărei mijloace nou regim i le pune la îndemînă: școala, biblioteca, echipele artistice de amatori, căminul cultural și cinematograful, și concursurile de întrecere. Mijloacele de culturalizare de care dispune azi poporul — țărâni la sate și muncitorii la orașe — au frîmțat și frîmțîntă poporul nostru pînă în cele mai mari adîncuri ale spiritualității sale. Un nou popor se va naște și abia de aici încolo vom cunoaște comorile din adîncurile lui sufletesti. Ce material inedit pentru scriitorii noștri! Ce lume nouă au tinerii scriitori de studiat și zugrăvit, cu condiția s-o cunoască tot mai bine!

— *Care este rolul literaturii pentru copii în procesul de făurire a unei noi conștiințe umane?*

— Literatura pentru copii cred că va trebui să fie plină de soare, de încredere, de biruință a tuturor pornirilor bune și a sentimentelor etice înalte pe care le reclamă făurirea unui om nou. După cît îmi dau seama, eu nu am scris literatură pentru copii pe care să nu o poată cetî și omul adult. Aș zice că am ales chipuri frumoase de copii și le-am descris nu numai pentru ei, ci și pentru cititorul matur.

— *Tinerii scriitori, colaboratori ai revistei „Lucașăru”, ar dori să aște citeva amintiri în legătură cu scriitorii pe care i-ați cunoscut.*

— Întrebarea e dificilă pentru mine, fiindcă am trăit mai mult la sate și n-am avut prilejul să

cunosc îndeaproape pe înaintașii în scris. Pe Slavici nu l-am cunoscut decît din scris. Pe Caragiale l-am întîlnit o singură dată pe Cîmpul Libertății din Blaj, cu prilejul primului zbor al lui Vlaicu, în Ardeal. Și chiar atunci, numai întîmplător, m-am trezit în marea îmbulzeală lingă el și cînd a început să se ridice pasărea lui Vlaicu, mi-a luat mina, a apăsato-pe înima lui și mi-a zis: „vezi cum bate?” Bătea într-adevăr să-i spargă pieptul. Dar care dintre miile de inimi nu bătea atunci, pe Cîmpul Libertății, cu ochii după aeroplanul lui Vlaicu?

Tot asemenea am cunoscut întîmplător pe Argezei pe o stradă a Bucureștilor și pe Sadoveanu la Sovata. Pe Coșbuc l-am întîlnit o singură dată la „Carul cu Bere” din București, cu prilejul Expoziției din 1906

— *Cum priviți literatura celor mai tineri scriitori care s-au afirmat în anii noștri?*

— În legătură cu tinerii scriitori, eu am scris, nu mai știu în ce revistă, cu ani înainte, că noi, prozatorii bătrîni, putem trece liniștiți „pragul cel înalt”, pentru că patria noastră are tineri prozatori talentați — și numărăm între ei pe Titus Popovici, Francisc Munteanu, pe autorul Morometilor și acela al Bărganului. De atunci au răsărit și alții mai tineri ca: Petre Sălcudeanu, Ion Lăncrănjan, Vasile Rebreanu, D. R. Popescu și mulți alții! Și să fie cît mai mulți, pentru că materialul de viață ce se îmbie la scris e foarte bogat, atît la sate cît și la orașe.

Recunosc însă că munca ce-i așteaptă e dintre cele mai grele: totul e nou, și mult din „tot” e încă abia început. Și psihologia omului nu se dezvoltă atît de repede ca și creațiile materiale ale regimului nou. Dar adevăratul material de lucru rămîne pentru scriitor tot omul.

Am mulțumit maestrului Ion Agărbiceanu pentru cuvintele pline de căldură pe care le-a adresat tinerilor scriitori. Acum, la sfîrșitul convorbirii noastre, camera de lucru a maestrului Ion Agărbiceanu mi se părea dintr-o dată altfel, mai intimă, mai apropiată. Eram fericit, în numele scriitorilor tineri, știind că acolo, în rafturile bibliotecii bătrînului maestru, stau la loc de cinste și dragoste, prețuite, cum el însuși a mărturisit, cărțile lui V. Em. Galan și Marin Preda, Titus Popovici, Francisc Munteanu, Petre Sălcudeanu...

Luîndu-mi rămas bun de la maestrul Ion Agărbiceanu, îmi sunau proaspăt și viu în suflet intratrăpatele sale cuvinte privitoare la viața nouă a poporului nostru, privitoare la telul nou al literaturii realist-socialiste: „Ce material inedit pentru scriitorii noștri! Ce lume nouă au tinerii scriitori de studiat și de zugrăvit, cu condiția s-o cunoască tot mai bine!”

Petru Vintilă

14-
Romana...
scriitorii tineri?

Motto: „Azi-noapte, la orele 0, a început din viață Depărtarea. Moartea — după cum arată buletinul medicilor — a survenit în urma unei întîlniri cu o navă cosmică sovietică aflată în drum spre viitor.”
(dintr-un ziar căzut din Cosmos)

I.

Eu am simțit de veacuri fără număr
Lărgindu-se-a cercul și sfera,
De lingă umărul mei,
Depărtarea.

Bolît albastru, pe deasupra-mi, cerul
Mi s-a părut întoatecuna
Cupă imensă, răsturnată
Cu buzele subțiri în orizonturi,
Și m-am rotit cu umbra, cu arborii și luna
Printre lăceri și vsacuri sub această cupă
Fără să știu ce-i dincolo de mine.

Privirile-mi, două, mereu s-au întors
Fără răspuns în mine
Și însingerate
În arborii sticloși ai zării
Mi-au sunat peste suflet
Bronzuri de singurătate.

Am vrut să știu ce-i dincolo de mine
Și mi-am trimis în afară toate simțurile
Așa cum își trimite copacul din trunchi
Miile de ramuri și frunze.

O, cineva atunci a turnat
Peste crengile și frunzele mele
Otrăvitele picl ale Depărtării!

Am început să ar pămînturile,
Să ridic orașe,
Să modelez cu degetele
Primele statui.

Der cineva mi-a pus arma-n mină
Și mi-a spus, alungîndu-mă:
— „Grăi e-al meu,
Orașele sînt ale mele,
Semenii țîi îmi amănăță înălșea.
Tu du-te și ucide-l!”
Între mine și el stătea Depărtarea

... Vîntul și vînta luntrea mi-au împins-o
Peste livezile albastre ale apal,
Către zare.

Zluc curgeam pe sub aceeași cupă
Albastră, răsturnată peste mine;
Noaptea pe cupă se roteau luceferi
Și-o alta răsărea din adîncime, dreaptă,
La fel de mare, sprîmîlnind în ea
Fuzduria de stiele ce cădeau în ape
Ca lacrimile mele, prelungele.

Și eu curgeam spre zare printre două cupe,
Vroind să trec cu luntrea dincolo de ele,
Să nu mai simt în juru-mi golul Depărtării.

Der la popas, în zorii sau în amurg,
Pe zare și pe ape sînge s-ardă
Și-mi amînea de alții ce-au culsat ca mine.

Atunci — „În sus!” — mi-am arătat și zbor,
Dar cineva mi-a incendiat zîrișle
Și m-a prăbușit în adîncime spulîndu-mi:
— „Sus e Dumnezeu.
Crede-ți nu cerceta niciodată!”

De-atunci Depărtarea s-a făcut mai densă,
Topindu-mi-se-n umbra legată de picioare.

Din două părți intrînt și istovit,
Simțurile mi s-au retras otrăvite în trunchi
Și mi-au ars rădăcinile
Obligîndu-mă să cobor lingă ale.

Deasupra mi-a rămas amintirea
Continuată în urmașii mei,
Căre daucea ca pe un steag
Aceași dorință, însingera.

II.

1961
La Moscova
Se-ntorce din cer primul cosmonaut,
Apoi al doilea,
Și alții se pregătesc pentru drum.
Agățată de marginea cerului,
Umbra Depărtării își caută trupul
Prăbușit în marginea zării.

1961.
La Moscova,
Apare un nou Manifest
Al Partidului Comunist.

Un om desenează o stea cu cinci colțuri
Și scrie pe fiecare colț cite-un cuvînt
Din Manifest.

Darie Novăceanu

MOARTEA
DEPĂRTĂRII

PACE
MUNCĂ
LIBERTATE
EGALITATE
FERICIRE.

Noaptea pe cupa albastră, imensă
Se rotește stele-a cînci colțuri,
Lumina lor prin îndălmii prelînsă
Aruncă peste Pămîntul rotund
O singură chemare la viață:
Cuvintele din Manifest.

Și parcă toate erile apuse,
Strălucite-n aer se tresesc,
Strîngînd prin literale mele
Visul străbun al împlinirii.

Da, Pămîntul se rotește mult mai ușor,
Zmuglind din juru-l înăcră și cer,
Ojelul, din care am făcut
Primele cartușe
Ale Revoluției Socialiste,
Ținește sub formă de navă cosmică
Printre planete.

Unde-l Dumnezeu?
Cludat,
Toate ferestrele cerului sînt deschise
Și te se arată nălcun șifal.
Omul întinde mina și pipote
Umerii de lemn al lcomelor.
Femur prima dată scută că-i lemn
Și rida:
Din lemnul acesta se pulsează face o casă.
Cîte case s-ă fi putut face
Din umerii de lemn al lcomelor?
Nu socotîți.
Pămîntul are destul lemn pentru case.
Din umerii de lemn al lcomelor
Își face Depărtarea sicriu.

Și nava curge fără vînt și vise
Pe dincolo de cupa răsturnată,
Ca soarele-năcracat de viață,
Prin trunchiurile de hamba,
Ca o combinație roșie ce strînge
Întîi secretul de aur.

Dormi, hule, în leagănul Pămîntului.
Eu te voi legăna.
E noaptea Anului Nou și, în curînd

Deasupra leagănelui tău,
Ani își vor trece unul altuia ștafeta,
Schîmbîndu-se.
Auzi cum luncă luna peste zăpezi.
Ca sania ta?

Dormi, hule, în leagănul Pămîntului.
Eu te voi legăna.
E noaptea Anului Nou și, în curînd,
Deasupra leagănelui tău,
Ani își vor trece, unul altuia, ștafeta,
Schîmbîndu-se.
Auzi cum luncă luna peste zăpezi
Ca sania ta.

Dormi, hule, în leagănul pămîntului.
Eu te voi legăna.
Am leagănelul tău
De cele mai îndepărtate stele,
Să-ți fie legănaarea somnului lînt
Și îl-am adus lumina să-ți mîngie
Umerii mlci și visele,
Deschizînd o fereastră spre cer.

IMN

Rideți oameni ai Pămîntului,
Bucurați-vă de această zi
Cînd patreceți pe ultimul drum
Depărtarea.

O, nu aruncați flori pe sicriul ei.
Vesuri în șir ea ne-a uscat florile.

Nu însoțiți carul funebrou și greu.
Ea a făcut toate carele funebre din lume.

Lăsați șoselele și autostrăzile libere,
Ridicați barierile,
Eliberați drumurile marine și aeriene,
Distrugeți depozitele de război.

Lăsați Depărtarea să plece din bombe
Și-acestea vor rămîne inofensive
Și se vor schimba sub mîinile voastre
În pluguri, în case, -n combine, -n statui...

Eliberați cîmpurile și munții,
Deschideți ferestrele și inimile.

Lăsați Depărtarea să plece din toate
Pentru ca noua Primăvară a lumii
Să-și trîmbie în tot Cosmosul
Nebănuțitele frumuseși.

LENIN ȘI TINERETUL

A învăța de la Lenin este o datorie elementară a fiecărui comunist, a fiecărui constructor al socialismului. Caracterul creator al leninismului izvorăște mai ales din faptul că studind-l găsim indicată călăuzitoare pentru rezolvarea celor mai variate probleme ale zilelor noastre.

De aici decurge și necesitatea firească de a se folosi cât mai multilateral tezaurul leninismului în rezolvarea problemelor concrete și complicate ale educației comuniste a tineretului. Complexitatea lor se explică înainte de toate prin aceea că tineretul intră în lupta pentru împlinirea idealurilor comunismului întotdeauna în alte condiții istorice decât cele în care se formaseră acei care-l educă. Asupra acestei împrejurări Lenin atrăgea atenția încă în 1918, în nota cu privire la revista „INTERNATIONALA TINERETULUI”: — „Se întâmplă adeseori ca oamenii din generația celor vîrstnici și bătrîni să nu știe să se apropie cum trebuie de tineret, care prin forța lucrurilor este nevoit să se apropie de socialism altfel, pe altă cale, sub altă formă, în alte condiții decât părinții lui”.

Ținînd seama de condițiile concrete în care se pune problema educației comuniste a tineretului azi în țara noastră, am putea spune că fidelitatea față de învățatura leninistă ne obligă de o parte la combaterea tendințelor sectare, dogmatice, de supunere a tineretului la un fel de tutelă prin care să se prescrie tot ce poate și ce nu poate să facă, dar și la desolidarizarea netă de acel tovarăș care preconizează o atitudine pasivă, practicînd un fel de plocomeală față de orice inițiativă tinerescă numai pentru că e „nouă”, „îndrăzneț” etc. Manifestările tineretului — în orice domeniu — tocmai pentru că nu se bazează pe o experiență bogată de viață și de luptă, trebuie întotdeauna „corectate” de înalții, corectate dar nu zădărnice. Dimpotrivă, inițiativele trebuiesc sti-

multate prin toate mijloacele, luîndu-se în considerare conștient, și riscul unor greșeli. În articolul citat, Lenin cere revoluționarilor mai în vîrstă să fie mai „toleranți” față de greșelile tinerilor. Însă, evident — după cum am arătat mai sus, toleranți, dar nu concesiivi.

În momentele grele, de luptă, partidul bolșevic se adresa întotdeauna cu încredere tineretului. După revoluția din 1905, răspunzînd oportunistului Lenin care se lamenta că „în partidul nostru preocupănește tineretul muncitoresc, că în rîndurile noastre sînt puțini muncitori familiali”, Lenin învoca drept răspuns replica dată la timpul său de Engels unui „profesor burghez de duzină, unii cadet german” — „nu este oare firesc ca în partidul nostru, partidul revoluției să preocupănește tineretul? Noi sîntem partidul victoriei, iar victorul aparține tineretului. Noi sîntem partidul învîtorilor, iar tineretul îl urmează totdeauna mai cu dragă inimă pe învîtorii. Noi sîntem partidul luptei pline de abnegație împotriva vechiului putregai, iar tineretul merge totdeauna primul la o luptă plină de abnegație”. În 1919, referindu-se la necesitatea mobilizării tuturor forțelor în lupta cu Denikin, Lenin își exprima încrederea că noile cadre pentru conducerea statului și pentru înfăptuirea sarcinilor diciturii proletariului se vor ridica din rîndurile tineretului muncitoresc și țărănesc „care învață cu aita sinceritate, înfăptuiește și abnegație, își asimilează noile impresii legate de noul regim, se debarasează de carapacea vechilor prejudecăți capitaliste și burghezo-democratice, făcîndu-se astfel o generație de comunisti și mai fermi decât cei din generația veche”.

Văzînd în tineret o rezervă uriașă a clasei muncitoare, Lenin nu ascundea nici o dată că Partidul comunistilor cheamă tineretul la o luptă măreață, minunată de frumoasă, dar și foarte grea. „Pe voi

vă înspăimîntă greutățile imperialiștilor și ale capitaliștilor — spunea Lenin în 1919, — voi vedeți munca și greutățile noastre, pe voi vă chemăm și vom numi voastră reprezentanții celor ce muncesc, vă deschidem larg porțile partidului nostru. În acest moment greu, noi contăm pe voi și vă chemăm în rîndurile noastre, ca să luați asupra voastră toată povara construirii statului”.

Atragerea tineretului în sectoarele grele de muncă, peste tot unde trebuia desăvîrșită o activitate de pionierat, era o metodă larg folosită de P.C.U.R. la îndemnul lui Lenin. Dar cu condiția supravegherii și îndrumării continue a acestei activități. În cunoscuta cuvîntare despre „Sarcinile Unurilor de tineret”, rostită la al III-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia la 2 octombrie 1924, sublinia că sarcina principală a tineretului este de a învăța, Lenin a atras atenția celor prezenți și asupra necesității de a se combate cu tărie tendințele nesănătoase ca îngîmfarea, atitudinea delăsătoare, darea înapoi în fața greutăților, ruperea de practica revoluționară. În orice muncă, principala datorie a revoluționarului este s-o facă bine, iar pentru aceasta se cere pregătire și iar pregătire. Tocmai de aceea, în anii de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, chiar și în anii războiului civil, Lenin acordă o mare atenție problemelor de organizare a școlii, atragerii cadrelor didactice de partea puterii sovietice, pregătirii noului intelectual și tuturor problemelor de propagandă în rîndurile tineretului.

În lumina învățăturii leniniste pot fi abordate și unele probleme ale educației comuniste a tineretului, azi în țara noastră. În lupta sa, Partidul Muncitoresc Român ține seamă întotdeauna de specificul participării tineretului la lupta revoluționară și construcției socialismului, de trăsăturile specifice vîrstei, așa cum au fost caracterizate încă de clasicul marxism-leninism: aspirația către viitor, setea de înnoire, dorința aprigă de a se angaja într-o luptă plină de abnegație. „Tineretul nostru”, spunea tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul al III-lea al Partidului — are în fața sa un vast cîmp de activitate pentru afirmarea nestăvilă a energiei și entuziasmului său creat, pentru înfăptuirea celor mai îndrăznețe năzuințe închinete fericii poporului și înfloririi patriei”.

Problema principală este de a îndrepta setea de entuziasm și de înnoire a tineretului pe făgașul unei activități prin excelență constructivă. Local tineretului este în rîndul aceluia care împlinește cele mai grele sarcini în opera grandioasă de desăvîrșire a construcției socialismului în patria noastră.

Ca întotdeauna în viață, adevărul își face drum dintr-o parte obstacolele, interpretările greșite, atitudinile necorespunzătoare. Tinerimul principal al luptei de clasă este azi combaterea înrîuririlor ideologice și moralei burgheze. Se resimte la unii tineri influențele dăunătoare ale înrîuririlor burgheze, pentru că n-au trecut prin școala celor mai grele bătălii de clasă. În consecință, unii nu știu să deosebească adevărata înnoire de falsele îndrăznețuri, unii nu înțeleg de ce trebuie să se lupte cu care-l muncesc purtătorii influențelor decadente. Desăvîrșirea construcției socialiste este în primul rînd o activitate practică, continuă, de înaltă calificare. Tăra a sărbătorit nu de mult victoria generalizării relațiilor socialiste la sate. Dar această victorie e și un început — începutul luptei pentru consolidarea organizatorică și economică a gospodăriilor colective, pentru ridicarea necontenită a producției agricole și a nivelului de trai al țărănimii în vederea afinării obiectivului de perspectivă: stergerea deosebirii esențiale între oraș și sat. Noua bătaie care cadre noi — agronomi, tehnicieni agricoli, veterinari, precum și luptători în domeniul culturii. Minunata realizare a regimului popular: — generalizarea școlii de opt ani — trebuie consolidată, dezvoltată. Noi și noi cadre de specialiști de toate gradele le rezervăm în mod special în condițiile de dezvoltare, noua tehnică, mecanizarea, automatizarea. Iată noul. Spre această activitate constructivă de creare, largire și consolidare de relații noi socialiste în cadrul ofensivelor neîntrerupte a socialismului în patria noastră trebuie călăuzit tineretul. Evident, asta presupune — implinirea — acceptarea unor greutăți, renunțarea la unele condiții mai comode de viață, dar după cum sublinia nu o dată Lenin, tineretul este întotdeauna dispus să accepte asemenea renunțări, cînd ele se compensează prin frumusețea operelor la împlinirea cărora este chemat să participe.

Mihai Novicov

Citeva cauze de stricte a limbii

Intr-un articol intitulat Cum scriem și cum vorbim, Scintila din 29 martie analizează, pe baza unor exemple concrete, citeva din greșelile care apar în publicațiile noastre, în prefețe sau studii științifice. Pe bună dreptate ziarul subliniază rolul și importanța pe care îl au în lupta împotriva acestor greșeli școala, presa, radioul, organizațiile obștești. Arătaînd faptul că „nimeni nu are dreptul să trateze cu nepăsare această problemă” autorul articolului consideră, în mod întemeiat, că folosirea îngrijită a limbii literare este o datorie obștească. Importanța deosebită a acestui articol, învățămîntele prețioase care se pot extrage din lectura lui, ne îndeamnă la ample dezbateri în presa literară.

Articolul insistă în deosebi asupra unei „serii de denunțări care provin din tendința unor publicații de a „neologiza” cu orice preț limbă, de a introduce cu dumul termenii noi, pretentioși, de care nu e nici o nevoie”. Lucrul este foarte adevărat, dar trebuie completat. Ceea ce amenință să strice și chiar strică limba este desigur, întrebările fără îndoială a neologismelor comode dar este, în tot așa de mare măsură, și purismul excesiv, întrebările excesive a unor termeni arhaici, „neosi”, nu rareori leșii din uz și care prin raritatea lor sau prin poleiala de poezie înfapt pe care au căpătoat tocmai din cauza rarei lor întrebări, dau textului în care apar exact același ton pretentiv și sclivisit pe care îl are și limbajul excesiv „neologizat” de care vorbește articolul. As cita numai unul singur din acești termeni și anume verbalul a adăsa care îl vedem uneori înlocuind în chip deplorabil și dăunător pe a aștea.

Partizanii purismului vor să alunge din limbă

neologismele, chiar pe cele necesare. Ei se ridică împotriva neologismelor, nu numai a celor proaspete și care de multe ori sînt folosite cu intenția de a părea distins și subtil (ca și cum subtilitatea ar sta în cuvînt nu în gîndire), ci și a celor care în impotriva neologismelor care au fost împămîntețite de zece de ani și folosesc ca să exprime înțelesuri noi și înșirîri deosebite ale aceluiași lucru sau ale aceluiași noțiunii. Acest procedeu constituie o greșală, fiindcă multe neologisme nu reprezintă sinonime perfecte ale cuvîntelor neoașe, ci au înțelesuri unor diferite și ele stăruie ca să exprime mai precis lucruri sau noțiuni. Să înțelegi neologismele intrate în limbă și

CRONICA LIMBII

Înrădăcinate de alta vreme înseamnă să strălucască limbă, înseamnă să împunească posibilitățile stilistice ale limbii. Un scriitor care face acest lucru cade în exagerări comice, scriind în scutul al XX-lea în limba lui Ureche și chiar cu topica cronocenzurii. Evidențierea că scriitorul trebuie să bage de seamă să nu cadă în excesul contrar și anume întrebările fără măsură a neologismelor inutile și de o iasă distincție.

Unul scriitor care prin menirea și prin meseria lui trebuie să păstreze limba, s-o scrie corect și s-o ajute să se dezvolte potrivit legilor ei atînci și în spiritul ei, nu-i este îngăduit să scrie de mintuială și la întimplare. Unii scriitori, totuși, lucrează așa. Lasă traza să înșească și să se astearnă pe hîrle fără s-o mai controleze și fără s-o mai doblescă. Li se pare că dacă scriu așa, scrierul lor va căpăta naturala, „spontaneitate”, „autenticitate”. Spontaneitatea și autenticitatea

de care vorbește alina nu se capătă aruncînd vorbele parcă cu împușca, făcîndu-le să se așeze unde se simt. Scrierul scriitorului este organizare, disciplină, gust, stil, exercițiu prealabil, pregătire. Dacă toate acestea nu există, atunci se ajunge repede la scrierul fără echilibru și fără măsură, scrierul automat pe care îl proclamau supravegherii, în chip absurd, drept cea mai înaltă formă de expresie literară, pe cînd în realitate el este negarea literaturii. Desigur, că o căutare cu orice preț a traducerii formale și producerea acesteia în chip artificial nu artistic ceea ce se și deține, este chiar prin „stil căutat”, de asemenea loc la excesul și deformării și trebuie evitată pentru că duce la un metalarism prolix, la stilizarea limbii prin abaterăa ei de la topica firesc. Primejdia stricării limbii este în amîndouă cazurile iminentă. Această primejdie scriitorul este chemat s-o înlăture, nu s-o cultive și s-o favorizeze.

Rolul criticii literare, în bună parte, trebuie să consistă mai ales în controlul, figurat, al limbii scrise. Făcîndu-se critica limbii scrise se face o cultură culturală importantă. Desigur însă că și aici trebuie măsură și echilibru. Nu trebuie să se cadă în greșala unui ridicul publicist de pe vremea care pornise în cruciadă împotriva neologismelor și credea în mod cu totul greșit că face mare treabă dacă înlocuiește aberațiile cu rădăcini, admirabil cu minunat, realizat cu înfapt, profund cu adînc, idioț cu neobișnuit, inteligent cu isel, ridicul cu caraghios, posibilitate cu putină și așa mai departe. A suprima unii o multitudine de sinonime înrădăcinate de alta vreme, asadar a împunina mijloacele de expresie ale limbii, nu înseamnă decît a strică limba din exces de purism. E o greșală tot alt de gravă ea și aceea contrară, semnalată cu exemple excelente în articolul din Scintila, și care consistă în folosirea unor termeni tot așa de inutili și tot numai din dorința de a se distinge pe care, din nefericire, o au cîteodată unii scriitori. Critica literară are datoria să-i controleze și pe aceștia cu tot atîta rigurozitate și pe canafelii purismului, deoarece și unii și alții, nu fac altceva decît să strică limba.

Al. Philippide

CAPTIVANTUL

ÎN

LITERATURA

COPILOR

Tudor Arghezi, cu condeiul său științific, a luat deunăzi apăsarea copilor, dojenindu-i delicat pe scriitori, cerîndu-le să creeze o literatură a copilor și nu literatură pentru copii.

Cum putem scăpa de acest pentru cu rădăcini adînci în conștiința scriitorilor adresate celor mai mici cititori? Scriind captivant.

Simplitatea și claritatea nu sînt suficiente pentru a-l cuceri pe copil. Cartea lipsită de farmecul descoperirii și de înălțimea, în împliniri semnificative, care cu personalitate puternică, devine în modul cel mai categoric inaccesibilă, deoarece copilul n-o citește.

De neînțeles este faptul că printre lucrările scrise desuet, uscat, plicticos sau cu o vervă cu totul de suprafață, se găsească unele lucrări inspirate din viața contemporană. În contrast cu realitatea pe care pretind că o reflectează, rămînerea în urmă a acestor cărți devine cu altă mai izbitoră.

Astfel chiar într-un volum masiv, dedicat vitelilor elevilor și pionierilor, cum este „Un vis în viața copilului”, prefața puțin sugerează viața tumultuoasă ce se desfășoară azi în școli.

Explorînd mai puțin universul spiritual al eroilor, autorul se limitează să ilustreze literar unele lecții sau activități, acordînd cea mai mare atenție unor introduceri nejustificate de ample și voit copilărești. Într-un cadru romantic, lingă zidul unei cetăți, umbre misterioase jură să săvîrșească un lucru deosebit: să se înscrie la cerul de mîini îndemînatic al școlii, pentru a confecționa muzicele din penale!

Un copil prinde curaj să sară o poartă numai cînd își amintește că este purtător al insignei P.G.M.A. Sau se face adeseori precizări într-un stil de proces verbal: „naturalistii de la Vadul Lat obținuseră succese evidente cu nou hibrid rezultat din îmbinarea muncii de laborator cu munca și îngrijirea în cadrul orelor de cunoștințe agricole”.

Tot elevilor (dintr-o VII-a) le este dedicată și cartea cu titlul promițător „Oameni de 14 ani”.

Cine sînt acești oameni pe care autoarea îi prezintă copilor, care este universul lor sufletec, care sînt semnele maturității livite în conștiința lor, care este farmecul acestor copii mari care vor face parte din prima generație a constructorilor comunistului?

După lectură, este greu să răspunzi. Erolii Monei Rădulescu care vin la școală în virtutea inerteției și tot în virtutea ei se pregătesc și pentru admiterea în clasa VIII-a nu au pasiuni, nu-i preocupă ce vor deveni în viață, par să nu au altă cunoștință de înfăptuirea extraordinară din jurul lor, din domeniul științei și tehnicii, afli că sînt pionieri doar cu privilegiul primirii în organizația a unor noi membri și „se afirmă” păcîlindu-l pe profesori, jucînd în ore fotbal cu nasturi, organizînd curse de muște sau șicanîndu-l pe un suplinitor față de care se simt superiori. Singurele evenimente ce scot clasa din inerteție sînt disparițiile unor stîlouri și a unui album de timbre. Nivelul acestei clase prezentată ca „frunțase” este alîd de coborît, incit însăși autoarea dorind să transforme caracterul unui personaj — un elev rămas în urmă la învățătură — cu deprinderi urite — realizează acest lucru punîndu-l sub influența unor personaje din afară, elevi la un cîmîn de copil.

Acești eroi lipsiți pînă și de eferescența proprie vîrstei, nu-i reprezintă pe copiii noștri de 14 ani, inteligenți, pasionați, dor-

nic să săvîrșească lucruri extraordinare, plini de energie, de inițiativă, setoși de cunoștințe și care se pregătesc să intre în organizația revoluționară de tineret.

Care este mesajul acestei cărți, ce perspective deschide, la ce întrebări dă răspuns?

Lipsa de idei, necunoașterea realității pe care și-a propus să o reflecteze, determină o pe autoare — nu lipsită de o anumite îndemînare la scrie — să facă dintr-o carte dedicată vîrstii incîntătoare de 14 ani, o compunere stearșă, falsă.

Alți autori au încercat să realizeze nota captivantă a povestirii recurînd la o serie de elemente formale, extravagante, neglijînd tocmai sensul major al ideii artistice.

Astfel cartea „Băiatul cu valiza” are o anume strălucire (Ed. Jurist povestește într-un stil antrenant, cu vervă, pregătînd glume și surprize la tot pasul), dar adeseori îndreaptă atenția și interesul cititorilor spre înfăptuirile nesemnificative, spre farse care au în rostul de a-l amuza pe copil. Este desigur mai ușor să crezi situații comice legate de confundarea a două geamantane cu conținuturi diferite decît să dezbăți într-o atmosferă veselă probleme cu ecou mai adînc. Faptul că decorul în care se desfășoară aventura este pionieresc, nu poate masca inconsistența conținutului.

Și în lucrările lui Octav Pănuș-Iași, stilul, dialogul, sînt unele principale, dar ce idei servesc, în ce scop autorul imaginează situații extraordinare, pentru ce îl dojenește și-l răsfăță pe copil, pentru ce le creează tot felul de jucării pînă și din numele personajelor. Teprușii-urechilungii-dar-la-fuță-nu-lajungii”, „Ariciu-tepl-o-mă-mi-unul-și-mie”, „Zebra-picioare-lungi-și-cu-pijama-în-dungii”?

Totul pentru a crea la cititorul mic sentimentul tonic de bucurie că oamenii și natura îi iubesc pe copii, că totul este făcut pe lume spre bucuria lor.

Într-o povestire din ultima sa carte „Scrieri pe adresa băieților mei” vin prietenii din lumea întreagă, din regiunile polare și din Africa fierbinte, ca să-l felicite pe un băiețel pentru că azi și-l încălță pentru prima oară, fără ajutorul nimănui și fără să gîndească la buna dreptate pe piciorul drept și gheata stîngă pe piciorul stîng.

Unel castane nedumerite de rostul ei în lume, scriitorul îi spune: „atunci cînd ai căzut din nou n-ai spus nici pac! (ca o pușcă), nici hoc (ca un ciocan). Ai spus așa cum spunea orice castană care cade într-o curte cu copii. Ai spus „joc”!”.

Trecînd în revistă și alte cărți apărute în ultima vreme se poate observa în ce măsură ideal de bază ale educației comuniste dezvoltate cu talent, pot duce la crearea de cărți captivante și la afirmarea în același timp a unor stiluri de creație distincte, originale.

Vladimir Colin se folosește în cartea sa „Întoarcerea pescărușului” de dinamica, de particularitățile cărții de aventuri, pentru a prezenta copilor acțiunile pline de curaj și putere de sacrificiu în care erau angajați comunistii în timpul ilegalității.

Antrenîndu-l în urmărire pasionată a peripețiilor prin care trec personajele celor două cărți ale sale „Muzica cu schimbător și „Am fugit de arși”, Nicușă ținease la vorbese cititorilor săi în fraze simple, fără găte, despre ce însemnează cinstea, respectul față de avutul obștesc, în ce măsură societatea noastră este interesată ca fiecare om să-și păstreze demnitatea.

Prin destulul unor personaje creionate convingător, cu sensi-

SPRE MAREA FRUMUSEȚE

La recenta Conferință a Scriitorilor s-a subliniat, atît în raport cit și în cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, importanța măiestriei în arta literară. Într-adevăr, e o condiție esențială fără de care literatura nu poate nici atrage, nici impune mesajul ei. Ea cuprinde atât reguli de ordin mai general, cum ar fi compoziția de pildă, cit și trăsăturile caracteristice legate de personalitatea fiecărui scriitor. Toate genurile literare cunosc necesitatea unei compoziții echilibrate și logice; mai voi referi în cele ce urmează însă, mai ales la epică. Dacă în epica mare, în roman, lucrul se urmărește totuși mai cu greutate, în nuvelă și schiță ea apare de la început. Și regulile acesteia îi urmează toți marii maeștri ai genului cum ar fi un Maupassant sau un Chehov. Voi căuta să analizez arta aceasta a compoziției, ca pe un prim element al măiestriei literare, la un artist de construcție stringentă și severă, cum a fost Ion Luca Caragiale. Ceretați, de pildă, schița „O vizită”.

Din primele cincizece rînduri autorul își fixează toate elementele de care are nevoie pentru construcția bucatii sale. E vorba de o vizită, la o zi onomastică a copilului, cu un cadou: o mingie. Deci de la început sîntem familiarizați cu o biceuiri ridicole ale unei anumite lumi avute, căreia i se va prezenta curînd și starea: mare moșierime. Mîinga este instrumentul viitoarelor turbulențe, purtătoare, într-un anumit fel, a viitoarelor anii. Băiețelul poartă la opt ani o uniformă de roșiori — prestigiu găunos și formalist al armatei în lumea burgheză. În ciuda mărturiilor pedagogice ale mamei sale, băiețelul e foarte prost crescut. Aceasta e una din importanțele idei critice ale lui Caragiale împotriva burgheziei inapte, ideea răsăfăului stupid care revine și în schița „Domnul Goe”. Pe ea se construiește întreaga bucată. Ideea aceasta se întregeste pînă la sfîrșit, lăsînd prin puterea artei cu care este prezentată și spre deosebire de o simplă formulare abstractă și un sentiment de indignare, învîluind totul într-o anumită stare umoristică menită să sublinieze într-un anumit fel critica adusă. Toate elementele acesteia fiind cunoscute cititorului din pri-

mul paragraf, bucată în sine nu va cuprinde decît desfășurarea și gradarea lor în acțiunea propriuzisă, cînd personajul principal va ajunge să fie copilul răsfățat și prost crescut. În echilibrul ei perfect, în compoziție, schița pe cit de scurtă, e pe atît de bine ordonată. „Poanta” finală este păstrată cu multă abilitate: „maiorul eșise un moment cu cheșeaua în vestibul — ca să-mi toarne dulceață în șoșoni”. E o condensare, o recapitulare a tuturor elementelor, stărilor și intențiilor din întreaga bucată.

Fată cum unul din elementele esențiale ale măiestriei literare, compoziția, armează tragic, pentru multiple efecte, chiar o bucată de dimensiuni foarte reduse cum este schița lui Caragiale.

Un al doilea element important este tipizarea. El se poate urmări mai ușor în dramă și firește tot la Caragiale, un artist de strictă economie. Răsfoiești începutul piesei „O noapte furtunoasă”, scena primă dintre Ipingescu și Jupin Dumitrache. Nu numai că, din cîteva replici sîntem familiarizați cu întregul mediu al piesei și cu atmosfera ei, nu numai că acțiunea însăși se schițează, dar cele două personaje, și prin ele și o parte din celelalte, ne sînt înfățișate viu, în cele ce au ele mai caracteristic atît în elementele care să le constituie individual, cit și în cele care să le lege de o lume întreagă cărora ele le aparțin. Evident că acest procedeu al tipizării este absolut necesar atît dramel cit și epice. Ea variază însă de la scriitor la scriitor. Sînt opere, în epică mai ales, în care personajul se compune mai lent, urmînd anumite sinuoziții ale narațiunii, cum ar fi în marile romane populare ale lui Alexandre Dumas-tatăl. Sînt altele însă — mă gîndesc la Julien Sorel al lui Stendhal în care personajul apare de la început compus din cîteva trăsături.

Dacă tipizarea și compoziția sînt exigențe necondiționale ale măiestriei literare, stilul, adică îmbrăcarea însăși în cuvinte a ideilor și trăsăturilor esențiale în prezentarea personajilor, variază considerabil de la un scriitor la celălalt. Desigur, în limbă generală, forma trebuie să se adapteze fondului și stilul reprezintă tocmai forma a-

ceasta, în exprimare. Totuși variantele pot fi multiple după temperament. În realism, viața e una și aceeași — desigur; reflectarea ei însă poate să fie deosebită. O aceeași temă un scriitor o poate transcrie cu mai multă plasticitate, cu mai multă culoare, un altul dimpotrivă, cu mai multă muzicalitate și în sfîrșit un al treilea cu o mare mare transparență pentru urmărire și adîncirea stărilor sufletești. E aproape descoperirea și recompoziția vieții însăși, cu o uriașă vigoare cum ar fi de pildă cazul lui Lev Tolstoi. Flaubert, deț realiste desigur, folosește mai multă culoare, mai ales în narațiunile lui istorice, iar Thomas Mann dă o ponderie neobișnuită frazelor sale prin asociații multiple, dar și prin o anumită severă tonalitate receiță din balansul larg al frazei.

Firește că problema măiestriei nu poate fi epuizată prin cîteva cercetări. Ea e complexă cuprinzînd și o aplicare și o năzuință spre perfecțiune care ține de deprinderile meșteșugăriei, ale artizanului. Un scriitor, oricît ar fi de mare, trudește pînă la sfîrșitul carierei sale pe foaia de hîrtie din fața sa, întocmai cum un bun meșteșugar trudește cu pila și ciocanul mîlănd materia spre perfecțiune. Elementul acesta: muncă, muncă încordată și continuă nu poate fi desprins de scriitoriească intelctivitate. Ea dă o perfecțiune măiestriei literare, așezînd-o alături de toate celelalte intelctivități omenești, înobilate prin muncă.

Ion Marin Sadoveanu

Mult e dulce...

(Monica Lazăr, Cronica dramatică în TRIBUNA nr. 14 din 5 apr. 1962).

„O soție sensibilă care atunci cînd realitatea o numește Irina este spirituală, și atunci cînd ficțiunea o numește „prinfesă” este încîntătoare. (Ileana Stana Ionescu).

(C. Paraschivescu, cronica „Două spectacole la Teatrul din Piața Neamî” CONTEMPORANUL din 6 aprilie 1962).

„Totă de ce Profesinea doamnei Waren este, în sensul cel mai propriu al cuvîntului, o comedie în care primează fără îndoială pomfletul neiertător și în care umorul se realizează din împletirea subtilă, în aceluiași unii imens paradox, a disprețului profund al autorului față de fauna umană înfățișată și din contrastul evident între esența personajelor și aparența ofișată cu ostentația specifică englezului, preocupat pînă la manie de a salva cu orice chip o anumită ținută convențională. În care nimic să nu fie „împropt” (neconvincînd).

(George Munteanu, „De la realism critic la realism socialist”, CONTEMPORANUL nr. 13 din 30 mart. 1962).

„Decamdată numai pentru unii studenți universitari”. M. J. Egalitatea cetățenilor prin prima clericală. V. R., ian. 1962.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

(Ștefan Gheorghiu, „Dimineața lui Toader” GAZETA LITERARĂ nr. 13 din 29 martie 1962).

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

„Dimineața îl găsi pe Toader Clugnu lingă gardul de nule, ușor aplecat înainte, cu capul întors spre drumul ce șerpuia dincolo de seninul zării”.

Lucia Olteanu

Priveliștea înălțimii

de Ion Rahoveanu

În priveliștea înălțimii
Muntencele la știu lângă săpăd,
Copiii lângă torontele vilttoare,
Muncitorii lângă iarna copacilor verzi.

Sint prompțe apele, iar cerurile clare,
Aici ploile s încordate și ning bucurii
Pe școlile cu ziduri culezătoare,
Ochii prietenia soarelui o vor simți.

Tării în cerul tare-l jertim brazi,
Măta situații o spargem ca pe o cască —
Drumurile noastre într-o mărățe
Delanțive, să o cucerească.

Sint atât de tinăre

de Sina Dănculescu

Primăvara
În colocolul tuturor viitorilor,
cele patru zări se-nlănesc.
Adulmec larba ca ogărele făimăde
și-mi spun o dată cu ea:
— Sint atât de tinăre...
Trebule să-nlăpna fericea
cu fiecare om de pe lume!

Viața alegă
ca o tărășie coapă
ca o maturitate plină de vis
ull să mă gândesc la trecut;
și primăvara
înălpină cele cinci continente
și marile noastre oceane;
ele vin spre ea ca fete prietene
legănându-și pietele
fluminate...
Vin ca niște tineri bărbăți
dându-și strigăte de iubit.

Prieteni!
Răsădiți libertatea
pe-atregul pămint.
Vom ropoli, vom ropoli ca luminoasele plo
în aprilie
(spre noile cicluri și semne
le-od vibranț în cerul gol...)
Vom ropoli și ne vom înălța-n mărățele fire
din lazurile lumii,
cu pacea —
forța nesfârșită care
aprinde stele de la pol la pol.

Plecarea inginerului agronom

de Ion Cringuleanu

Mă strigă Bărăganul de cinci ani încocoare:
— „Grăbește-te și zarea m-ă preface
În mare nesfârșită de lăd și plină
Ascunsă-n palma ta,
Ascunsă-n mină.”

...Mi-i zborul inimii cîl o cîmple-n vor
Cînd urci
și nu te scuturi să tot zbori.
Tu mai rămi în cas? E mult?
Cu ințina, cu gîndul te ascult.
Sint prea grăbiți? Să nu te miri;
Vrea Bărăganul plini și trandafiri.

Poți să respiri adînc în palma mea;
Cînci raze are, pînăscuță-n stea.
Am două minți — sint două stele;
Duc Bărăganului lumina-n ele...

Bună dimineața, primăvară

de Sorin Stoian

Bună dimineața, primăvară a blocurilor albe
Bună dimineața, muguri albiși, fermecași și superbi
Bună dimineața, bulevarde izvodite spre cîntec
Bună dimineața, păduri cu izvoare și cerbi.

Bună dimineața, grădini spre iubiri înflorite
Lingă-oglinzi de cristaluri strălucite de-un nimb
Bună dimineața, preluu ai proșetărilor și ai muncii
În sunetele celui mai blînd anolimp.

Bună dimineața, silene în zorii cu soare
Bună dimineața, pînăscuți cu ferburi și fructe
Cu brațele ridicate spre vîitor
Iviri magistrale, orașe moderne, conducte.

Bună dimineața, primăvară cu gîloace de lumina,
Drumurile noastre în zorii de rouă
Ca niște fluvii se caută și se îmblînd
Împodobind orizontul cu-o strălucire caldă și aouă.

MIRCEA R. IACOBAN: CEA DINTII SCRISOARE

A umblat o mulțime pînă a găsit
sețul gospodăriei. În cele din urmă,
l-a aflat ascuns într-o grădină
bătrînă — fost parcă al conacului
boieresc. La poartă paznicul
l-a privit mirat:
— Dumneavoastră?
— Am fost repartizat aici. Sint inginer.

— Da?... Bine. — și s-a cufundat
din nou în ziar.
Traian pășete rar, cercetînd cu
interes grădina. Unele alei au fost
năpădite de iarbă, iar copacii n-au
fost curățați de mult; prin verzele
crude al frunzișului răzabate
ades cafenul dezolat al crengilor
uscate. La capătul întortocheștelor
alei principale, răsare clădirea
gospodăriei. Postul conac are o arhitectură
greoaie și amestecată. Coloanele
zvelte, ce s-ar vrea împodobite
cu capituluri dorice, sint amplasate
fără nici un rost, în fața unui
perete pe cuprinsul cărui nu se
zărește deschizătura vreunei uși,
iar ca să ajungă pe terasa
trebuie să ocolești toată clădirea.
În curte — pustiu, iar în birouri,
doar un referent bătrîn stă
aplecate asupra unei mese, tot
talizînd niște coloane interminabile
de cifre.

— Bună ziua... Am fost repartizat
aici. Sint inginer.
Bătrînul mestecă înaintea cifrelor
și, abia după ce termină o coloană,
catadixeste să răspundă:
— Aha, aveți bagaj... Daaa...
Păi, să vină tovarășul director,
tovarășul inginer șef... Pînă atunci
lăsați-l aici.

și începe iar să șoșotească, urmărind
cu virful creionului alinierea
cifrelor. Rîdicînd din umeri,
Traian lasă geamantanul lângă
un birou și iese din nou în curte.
Deși, din timpul practicii în producție,
este obișnuit cu liniștea sediliilor
în vremea campaniilor, tăcere
în care este cufundat acest conac,
înconjurat de copaci și statul
acoperite de mușchi, și dă un
sentiment apăsător ce-l accentuează
tristețea despărțirii de colegi,
de facultate, de freamătul Iașului
universitar... Doar dintr-un colț
al curții se împrăștie puțină
gălăgie. Întră. Sala cantinei. O
femeie în vîrstă, care toca verdețuri,
îngînd o melodie cunoscută,
ce oprește cu cutitul în aer și
cercetează câteva clipe pe noul venit:

— Matală?
— Uite, caut și eu un suflet de om...
Văd că-i pustiu ca-n codru...
— Păi, așa-l pe la noi după
amiază... Lumea e dusă pe la treburile
... Da' matală?

Traian e nevoit să repete din nou:
— Sint repartizat aici... Inginer...
— Aha... — și reîncepe tocatul,
pentru a se opri iar peste câteva
clipe: și de ce ești așa de posomorit?

— Păi...
— Păi ce?
— Uite așa... Abia am terminat
facultatea... N-am fost de mult pe
acasă...
— Și te pomeniști că ți-o fi dor
de mămica, nu?

— Drept să vă spun...
— Ți-e dor?
— Mi-e dor. După examenul de
stat, am fost la mare. Acu' vin
direct de la Costești...
— Unde-l Costeștiul ăsta?
— Păi nu v-am spus? La mare.
— Aha... Cufițul ce retează
mărul reîncepe făcîndul monoton.
După ce ridică capacul unei oale,
Traian întrebă curios:
— Ce mîncăm diseară?
— Ciulama. Îți place?
— Nici de frică.
— La mămica, acasă, nu mîncă
ce?

— Nu...
— Dar ce mîncă?
— Uite, de pildă, varză cu carne,
chiftele marinate... Ciulama
să n-o văd.
Bucătăreasa îl privește ciudat,
parcă și cu puțină milă:
— De unde ești matală?
— Din Segarcea. Oltenia.
— Fiuuu... Departe! Las' că și

în Moldova is oamenii de treabă.
Ai să vezi c-o să-ți placă...
— Ciulama?
— Ei, nu vorbeam de ciulama...
o să-ți placă aici, la noi la gospodărie.

În curînd o să se întunece. Alele
au căpătat un aer misterios. Traian
a curățat de mușchi socul unui
Cupidon și începe să scrie
prima lui scrisoare trimisă „din
producție”:

„Dragii mei,
M-am prezentat la post. În momentul
de față, mi-am „instalat” geamantanul
într-un birou și aștept. Ce aștept,
nu știu. Pe nimeni nu interesează
că am venit; toți se uită la mine
plictisiiți nevoie mare. Habar n-am
unde am să dorm. Habar n-am ce
am să mînc. Habar n-am ce am să fac.
Imi pare rău că nu-s fată, fiindcă
aș putea trage un bocet în voia cea bună.
Nimeni nu m-ar auzi, deoarece
pe raza a 15 hectare, viețuiește
doar un paznic, o bucătăreasă și
un contabil pe jumătate surd. Tare
mă tem că am greși, ducîndu-mă
la Agronomie. Oricum, e prea tîrziu...
Ce bine e de tătă; că mecanica
vede mereu alți oameni, alte
locuri... Eu o să viețuiesc cu
stafiile. Sper că am să vă mai scriu.
Nici nu știu ce adresă am. Cînd
am s-o aflu, v-o trimit.”

Traian”
Se îndreaptă din nou către poartă.
Paznicul, care n-a reușit să termine
încă articolul din ziar, tresare:
— Dumneavoastră? Cînd ați
întors?
— Ai uitat? Acum jumatate de oră.
— Aha! Sinteti tovarășul ăla,
Inginerul...
— Poftim scrisoarea asta. Cînd
vine factorul, i-o dai... Și încă
ceva: țigări de unde iau?
— Sint „Mărășești” și „Carpați”
la bucătărie.

— Dar „Favorit”?
— „Favorit”? Aha, de alea cu
filtru... Păi, cale de jumătate
de ceas, la cooperativă... Om
vedea noi cum om face, dacă din
altele nu fumați. Chiar numai
din alea fumați?
— Numai.
Cînd se întoarce, o ia pe o aleie
lăturalnică. Grădina asta, îngrijită,
ar fi o frumusețe. De ce or fi
lăsat-o așa, în paragină?
— Bună seara.

În fața lui, așezat pe o bancă
veche, a răsrit un om între două
vîrste, îmbrăcat cu o bluză de doc
și șapcă de piele.
— Bună seara... Iată, vasăzică
— glumește Traian — încu un om,
afară de contabil și paznic.
— După cum vedeți... Vă plimbați?
— Mă plimbam. Mă plimbam și
mă întrebam: de ce or fi țînînd
oamenii ăștia frumusețe de grădină
în paragină? S-au bucurat
destul alde Zarifopol de ea; acum,
cînd e și rîndul nostru, o năpădesc
buruienile.

Celălalt zîmbește:
— La asta mă gîndeam și eu.
Ți s-o fi pîrînd ciudat, dar exact

aceiași lucru mă frămînta. Uite,
de pe banca asta se vede toată
grădina. Mă gîndeam că dacă am
curățat alele...
— Și rigolele...
— Dați-mi voie... Rigolele
trebuie orientate paralel cu alele.
— Alele ar trebui prunduite...
— Cred, că mai bine ar fi de
pus cărămidă fărîmîțată. Dă un
aer de curățenie, de ordine...
— Cărămidă? Hm... N-ar fi
rău... Numai că ar fi cam mult
de lucru... Și nu prea sint oameni,
acuma, în campanie...
— În două-trei zile, cu trei
oameni...
— Imposibil.
— Ba-i perfect posibil.
— Uitați de uscături.
— N-am uitat. Se tale.
— Și gardul?
— De vîrșit, altceva nimic.
— Florile?
— Le răsădește grădinarul.
Trebuie să fie un grădinar, nu?
— Iar rigolele?
— Aici e mai greu. Cred că o zi
de lucru e destul.
— O zi? Cel puțin două.
— Cu trei oameni?
— Cu trei oameni.
— Ajunge una. Pariem?
— Pariem. Pe ce?
Traian era cit pe ce să spună: pe
un film, pe o înghețată... Iși
aduce aminte însă că-i ditamai
inginerul:

— Pe un litru de vin.
— S-a făcut. Miine dimineață
ai oameni.
— Cum?
Celălalt zîmbește cald, cu toată
fața:
— Miine ai oamenii, tovarășe
inginer. Incepeți prima
dumneavoastră zi de muncă la noi.
Pariu rîmde, da?
— Dumneavoastră...
— Sint directorul. Să facem
cu noștință: Iencenu. Și mie
îmi stătea grădina asta pe suflet.
Tot am amînat să mă apuc de ea...
Acuma însă, gata! Veniți să vă

arăt camera... Nu-i aranjată
cine știe ce, abia ieri am aflat că
veniți...
Traian îl urmează ascultător,
îndreptîndu-se către clădirea
ale cărei ferestre s-au luminat.
Camera mică și cu tavanul
jos, aranjată cum trebuie,
deși în grabă, respiră un aer
cald, de intimitate.

Deodată, Iencenu se-ncurcă,
întorcîndu-se din prag:
— Valentina! Măi, fată!
Din celălalt capăt al
coridorului, răspunde o voce
cristalină, în care ghicești
neastîmpărul:
— Îndată, vin.
— Nu-i nevoie să vii...
Ascultă, ai uitat cum ne-a
fost vorba? Ai?
— Directorul se întoarce
și li întinde mina:
— No, eu vă las, tovarășe
inginer. Iar miine seară,
om bea un litru de vin, da?
— Oricum îl bem. Interesează
însă cine-l plătește.
— Sper că nu eu. Om
vedea noi... Noapte bună.

Rămas singur, și-a
adus valiza și își aranjează
acum lucrurile în dulap.
Trec numai câteva clipe
și ciocănește cineva în ușă.
Apare apoi capul unui
bărbat cam de vîrstă cu Traian.
— Bună seara... Stați,
stați, nu vă deranjați,
că nu intru... Vreau
numai să vă întreb: volei
jucați?
— Joc... În vocea lui
Traian se simțea nedumerirea.
— Minunat! — exclamă
celălalt din ușă. Miine
avem meci cu cei de la
S.M.T. La ora trei. Să
veniți neapăr.

și înainte de a pleca,
li întinde mina din prag:
— Să facem cunoștință:
Stoian. Și eu sint inginer.
Nici două minute n-au
trecut și iar ciocănește
cineva.
— Tovarășe inginer...
Recunoaște vocea
neastîmpărată de adineaori.
La răspunsul său, pătrunde
în camera o fată cu
zulufl blonzi și năsucul
copilăros, ridicat în vînt.
— Eu... Eu is Valentina.
Am adus.

și luînd mina de la spate,
li arată un buchet multicolor
de Gura-paharului.
— Îl punem aici...
Știți, tovarășul
președinte mi-a spus de
dimineață să vă pun niște
flori, dar eu... am uitat.
Am uitat și gata.
V-ați supărat?
— Cumplit!
Fata zîmbește ștrengărește,
disperînd apoi cu un „bună
seară” repetit. Paznicul
a venit și el peste puțină
vreme, anunțînd cu glas
solemn:
— Au sosit „Favoritele”
alea. M-am repezit eu și
le-am adus. Da' poate
mai bine-l să fumați
„Carpați”... Am auzit
de la cineva că-s bune.
Cică-s cele mai bune...
Acuma, să veniți în
masă... Mi-a spus Leonora,
bucătăreasa, să vă chem...

În sala de mese, atât
de pustie acum câteva
ore, se vede niște
vesele. Cîteva fete —
probabil tehniciene sau
studente în practică —
îl privec cercetător pe
sub gene. Traian a dat
să se așeze, dar buco-
cătăreasa, zîrîndu-l,
l-a oprit, arătîndu-i
altă masă. Iar peste
cîteva clipe, a apărut
trîmțătoare, cu o
țigăie acoperită în
mină. După ce, cu o
expresie de mare
taină, a curățit masa,
i-a răsturnat în
farfurie varză cu
carne, a burînd-o.

— Aveam varză...
A mai rămas și carne...
Așa că v-am făcut
la repezală o mîncare,
să nu vă înlîngeți
de ciulama... Asta
așa, fiîndcă sinteti
noi și vi-i dor de
mămica.
Traian mestecă rar.
Gîndurile i se
învîlmănesc. Miine
dimineață va trebui
să se scoale devreme
și să mai facă o dată
ocul grădinii, desenînd
un plan după care să
lucrez. Iar după
amiază... Deodată
tresare, rotîndu-și
ochii prin sală. Îl
zărește pe paznic
mîncînd la masa
de alături.
— Tovarășe Zamfir,
ți-am dat o scrisoare...
— N-a venit încă
factorul. E la mine.
— Dă-mi-o înapoi.
Afară s-a întunecat
de tot. La sediul
gospodăriei a început
să zumzăie televizorul.

— Ce-i mîncă, minzule,
cu tine? De unde
apăruși?
— Am venit la
fac...
— Stai mă, că te
bragi în el!
— Dă-i, careva,
vreă doi țigăni,
pe-un capăt de
tablă!
— Sint departe,
nene... Se
stînge...
— Atunci, de ce-ai
venit, mă?
— Am venit, așa...
la lumina, și să
văd cine e...
L-au luat între
ei și i-au dat să
mînce.
A plecat și se
întorcea mereu,
să se uite înapoi,
la focul aia mare.
A mers mult timp
în lumina lui.
Cînd focul n-a
mai rămas decît
pîlpire în mijlocul
cîmpului, în
întuneric, l-a pîrînt
îu că n-o luă
îar. Făc-
ceau și el focul și
poate-l vedea
cineva și venea
la el... Da' n-aveau
voie cu foc, că-l
vedeau pîndarii
și le luau
calii... Ale cui
or fi fost locurile?

Iar l-a trezit
vîntul. A venit din
vale, a împins în
poarta închisă
cercul de sîrmă,
apoi a trecut
peste ea. Era
tot așa de cald
și cu miros de
iarbă adusă de
pe undeva.
Se uită iar în
capul satului,
la lumina aia
mare... Trebuie
să văd eu
diseară ce-i cu
ea'.

O auzi pe
nevastă-so că
umblă în spatele
casei, la păsări.
Cercul albise
spre răsărit și
stelele mai
rămăseseră pe
ici, pe colo,
cite una.
— Lie, Lie, ai
început să nu
mai ai somn
dimineață...
Se uită la
nevastă-so, care
sta întoarsă
spre el, pe
scara
prispiei.
— Eii... și cu
tine... n-am
somm... Mă
ultim și eu,
așa...
— Da' lumina
astea nu le
mai stîngi?
Lie Niocu se
ridică și se
uită la
becurile
aprînse. Ai
de pe prispă
și îl de la
colțul casei.
Erau acolo...
de acolo ca
niște stele
ale dimineții
ce-și
înginau lumina
cu începutul
zilei.

— Ce-i mîncă, minzule,
cu tine? De unde
apăruși?
— Am venit la
fac...
— Stai mă, că te
bragi în el!
— Dă-i, careva,
vreă doi țigăni,
pe-un capăt de
tablă!
— Sint departe,
nene... Se
stînge...
— Atunci, de ce-ai
venit, mă?
— Am venit, așa...
la lumina, și să
văd cine e...
L-au luat între
ei și i-au dat să
mînce.
A plecat și se
întorcea mereu,
să se uite înapoi,
la focul aia mare.
A mers mult timp
în lumina lui.
Cînd focul n-a
mai rămas decît
pîlpire în mijlocul
cîmpului, în
întuneric, l-a
pîrînt îu că
n-o luă îar.
Făc-
ceau și el
focul și
poate-l
vedea
cineva și
venea la
el... Da' n-
aveau
voie cu
foc, că-l
vedeau
pîndarii
și le luau
calii... Ale
cui or fi
fost
locurile?

Iar l-a trezit
vîntul. A venit
din vale, a
împins în
poarta
închisă
cercul de
sîrmă,
apoi a
trecut
peste
ea. Era
tot
așa de
cald și
cu
miros
de
iarbă
adusă
de pe
unde
venea
el.
Se
uită
iar
în
capul
satului,
la
lumina
aia
mare...
Trebuie
să
văd
eu
diseară
ce-i
cu
ea'.

O auzi pe
nevastă-so
că umblă
în spatele
casei,
la
păsări.
Cercul
albise
spre
răsărit
și
stelele
mai
rămăse-
seră pe
ici,
pe
colo,
cite
una.
— Lie,
Lie, ai
început
să nu
mai
ai
somm
dimineață...
Se
uită
la
nevastă-
so, care
sta
întoar-
să
spre
el,
pe
scara
prispiei.
— Eii...
și
cu
tine...
n-am
somm...
Mă
ultim
și
eu,
așa...
— Da'
lumina
astea
nu
le
mai
stîngi?
Lie
Niocu
se
ridică
și
se
uită
la
becurile
aprînse.
Ai
de
pe
prispă
și
îl
de
la
colțul
casei.
Erau
acolo...
de
acolo
ca
niște
stele
ale
dimineții
ce-și
înginau
lumina
cu
începutul
zilei.

— Ce-i mîncă, minzule,
cu tine? De unde
apăruși?
— Am venit la
fac...
— Stai mă, că te
bragi în el!
— Dă-i, careva,
vreă doi țigăni,
pe-un capăt de
tablă!
— Sint departe,
nene... Se
stînge...
— Atunci, de ce-ai
venit, mă?
— Am venit, așa...
la lumina, și să
văd cine e...
L-au luat între
ei și i-au dat
să mînce.
A plecat și se
întorcea
mereu, să se
uite înapoi,
la focul aia
mare. A mers
mult timp în
lumina lui.
Cînd focul n-a
mai rămas
decît pîlpire
în mijlocul
cîmpului, în
întuneric,
l-a pîrînt
îu că n-o
luă îar.
Făc-
ceau și el
focul și
poate-l
vedea
cineva și
venea la
el... Da' n-
aveau
voie cu
foc, că-l
vedeau
pîndarii
și le luau
calii... Ale
cui or fi
fost
locurile?

Iar l-a trezit
vîntul. A venit
din vale, a
împins în
poarta
închisă
cercul de
sîrmă,
apoi a
trecut
peste
ea. Era
tot
așa de
cald și
cu
miros
de
iarbă
adusă
de pe
unde
venea
el.
Se
uită
iar
în
capul
satului,
la
lumina
aia
mare...
Trebuie
să
văd
eu
diseară
ce-i
cu
ea'.

O auzi pe
nevastă-so
că umblă
în spatele
casei,
la
păsări.
Cercul
albise
spre
răsărit
și
stelele
mai
rămăse-
seră pe
ici,
pe
colo,
cite
una.
— Lie,
Lie, ai
început
să nu
mai
ai
somm
dimineață...
Se
uită
la
nevastă-
so, care
sta
întoar-
să
spre
el,
pe
scara
prispiei.
— Eii...
și
cu
tine...
n-am
somm...
Mă
ultim
și
eu,
așa...
— Da'
lumina
astea
nu
le
mai
stîngi?
Lie
Niocu
se
ridică
și
se
uită
la
becurile
aprînse.
Ai
de
pe
prispă
și
îl
de
la
colțul
casei.
Erau
acolo...
de
acolo
ca
niște
stele
ale
dimineții
ce-și
înginau
lumina
cu
începutul
zilei.

— Ce-i mîncă, minzule,
cu tine? De unde
apăruși?
— Am venit la
fac...
— Stai mă, că te
bragi în el!
— Dă-i, careva,
vreă doi țigăni,
pe-un capăt de
tablă!
— Sint departe,
nene... Se
stînge...
— Atunci, de ce-ai
venit, mă?
— Am venit, așa...
la lumina, și să
văd cine e...
L-au luat între
ei și i-au dat
să mînce.
A plecat și se
întorcea
mereu, să se
uite înapoi,
la focul aia
mare. A mers
mult timp în
lumina lui.
Cînd focul n-a
mai rămas
decît pîlpire
în mijlocul
cîmpului, în
întuneric,
l-a pîrînt
îu că n-o
luă îar.
Făc-
ceau și el
focul și
poate-l
vedea
cineva și
venea la
el... Da' n-
aveau
voie cu
foc, că-l
vedeau
pîndarii
și le luau
calii... Ale
cui or fi
fost
locurile?

Iar l-a trezit
vîntul. A venit
din vale, a
împins în
poarta
închisă
cercul de
sîrmă,
apoi a
trecut
peste
ea. Era
tot
așa de
cald și
cu
miros
de
iarbă
adusă
de pe
unde
venea
el.
Se
uită
iar
în
capul
satului,
la
lumina
aia
mare...
Trebuie
să
văd
eu
diseară
ce-i
cu
ea'.

O auzi pe
nevastă-so
că umblă
în spatele
casei,
la
păsări.
Cercul
albise
spre
răsărit
și
stelele
mai
rămăse-
seră pe
ici,
pe
colo,
cite
una.
— Lie,
Lie, ai
început
să nu
mai
ai
somm
dimineață...
Se
uită
la
nevastă-
so, care
sta
întoar-
să
spre
el,
pe
scara
prispiei.
— Eii...
și
cu
tine...
n-am
somm...
Mă
ultim
și
eu,
așa...
— Da'
lumina
astea
nu
le
mai
stîngi?
Lie
Niocu
se
ridică
și
se
uită
la
becurile
aprînse.
Ai
de
pe
prispă
și
îl
de
la
colțul
casei.
Erau
acolo...
de
acolo
ca
niște
stele
ale
dimineții
ce-și
înginau
lumina
cu
începutul
zilei.

— Ce-i mîncă, minzule,
cu tine? De unde
apăruși?
— Am venit la
fac...
— Stai mă, că te
bragi în el!
— Dă-i, careva,
vreă doi țigăni,
pe-un capăt de
tablă!
— Sint departe,
nene... Se
stînge...
— Atunci, de ce-ai
venit, mă?
— Am venit, așa...
la lumina, și să
văd cine e...
L-au luat între
ei și i-au dat
să mînce.
A plecat și se
întorcea
mereu, să se
uite înapoi,
la focul aia
mare. A mers
mult timp în
lumina lui.
Cînd focul n-a
mai rămas
decît pîlpire
în mijlocul
cîmpului, în
întuneric,
l-a pîrînt
îu că n-o
luă îar.
Făc-
ceau și el
focul și
poate-l
vedea
cineva și
venea la
el... Da' n-
aveau
voie cu
foc, că-l
vedeau
pîndarii
și le luau
calii... Ale
cui or fi
fost
locurile?

Iar l-a trezit
vîntul. A venit
din vale, a
împins în
poarta
închisă
cercul de
sîrmă,
apoi a
trecut
peste
ea. Era
tot
așa de
cald și
cu
miros
de
iarbă
adusă
de pe
unde
venea
el.
Se
uită
iar
în
capul
satului,
la
lumina
aia
mare...
Trebuie
să
văd
eu
diseară
ce-i
cu
ea'.

O auzi pe
nevastă-so
că umblă
în spatele
casei,
la
păsări.
Cercul
albise
spre
răsărit
și
stelele
mai
rămăse-
seră pe
ici,
pe
colo,
cite
una.
— Lie,
Lie, ai
început
să nu
mai
ai
somm
dimineață...
Se
uită
la
nevastă-
so, care
sta
întoar-
să
spre
el,
pe
scara
prispiei.
— Eii...
și
cu
tine...
n-am
somm...
Mă
ultim
și
eu,
așa...
— Da'
lumina
astea
nu
le
mai
stîngi?
Lie
Niocu
se
ridică
și
se
uită
la
becurile
aprînse.
Ai
de
pe
prispă
și
îl
de
la
colțul
casei.
Erau
acolo...
de
acolo
ca
niște
stele
ale
dimineții
ce-și
înginau
lumina
cu
începutul
zilei.

— Ce-i mîncă, minzule,
cu tine? De unde
apăruși?
— Am venit la
fac...
—

DOCUMENTE

Inspectorul agricol Constanța arată:
La ferma Călărăși unde sînt 500 ha teren arabil „pămîntul este lucrat în regie, iar inventarul mort al acestuia este vechi, uzat, devenit necorespunzător”.

La această fermă făceau stagiul 3-4 absolvenți ai școlilor de agricultură în vederea completării cunoștințelor practice în condiții precare.

„S-a intervenit să se facă reparații localului. Nu s-au făcut, lăsînd căderea să se distrugă. Nu se poate asigura stagiilor cazarea în condiții omenești”.

(Din documentele Min. Agriculturii)

Camera agricolă Ialomița arată că nu are posibilități de angajare de cadre „lăsînd personalul pe drumuri”.

(Dir. Prod. Vegetale 1942)

În scrisoarea Inspectoratului agricol Constanța se arată că din verificarea modului cum Ocoalele agricole ale acestui județ sînt înecurate, s-a constatat că în acest județ „eminamente agricole”, cu ocoale foarte mari, avînd fiecare 10-12 comune, toate mari, ocoalele agricole nu sînt înzestrate cu personalul sînt necesar.

Din această cauză nu pot face față înscărilor multiple ce se impun.

Idem

Inginerul E.N. avînd o fermă lângă Brăila, întindere peste 15 ha se ocupă numai de pămîntul lui tratînd cu dispreț nevoile sîtenilor.

Idem

— Redăm cîteva fragmente din memoriul întocmit de Ing. agr. F.N. șeful circumscripției agricole S. pendinte de Serviciul agricol R. (28 feb. 1938)

Am onoarea a raporta următoarele:

I. Constatări

Agricultura locală se zbate într-un cerc vicios, din care cu greu se poate ieși fără reforme radicale în sensul fiecărei gospodării în parte sau întotdeauna lor. Vite de muncă prea puține, degenerate, prost hrănite; consecințe: bălegar puțin — pămîntul sleit — arături superficiale — recolte slabe. Cercul acesta cu greu putem să-l rupem din cauza nefericitului asolament: grâu și porumb.

În comuna de reședință a circumscripției au 166 vite de muncă, cari trebuie să muncească 1077,72 ha pămînt arabil.

...o altă cauză a situației e mirajul vieții comode dela oraș unde sîtenii cîștigă mult mai bine decît la ogorul lui, lăsînd acasă o vastă masă de copii mici, cari rămîn să facă muncile agricole.

Intellectualii satului, certaji între ei, slabi agricultori, se ocupă mai mult de politică.

II. Greutăți

Activitatea mea nu m-am bucurat de concursul autorităților locale. Cu toate că am ordine speciale le consideră ca facultative, deci în limita timpului disponibil, și numai acolo unde le convine îmi dau concursul.

...Cu sîtenii lucrurile stau cu totul altfel; cum au cîștigat încrederea în mine, au început să-mi asculte sfaturile și în majoritatea cazurilor să le aplice pe teren. În primăvara trecută, mulți sîteni au sămănat porumb cu mașina Circumscripției, au executat muncile după instrucțiunile mele.

Loturile școlilor (pentru că s-au opus intelectualii) au fost în-sămîntate după metode vechi.

Și o petiție datînd din 1938:

Domnule Ministru,

Subsemnatul R.S. conducător agronom absolvent al Școlii de agronomie, cu profunză respect vin a vă ruga, să binevoiți a-mi as-culta următoarele.

Pînd lipsit de mijloace materiale încu a trebuit să muncesc ca zilier, pentru a-mi achita taxele școlare — școala am făcut-o cu mari sacrificii. — cu credința că viitorul mă va sprijini, să întrefin doi părinți săraci, lipsiți de avere și de puteri de muncă.

Timpul însă, după terminarea școlii, m-a purtat pe la toate ușile, pentru a cîștiga o bucată de pîine așteptată acasă.

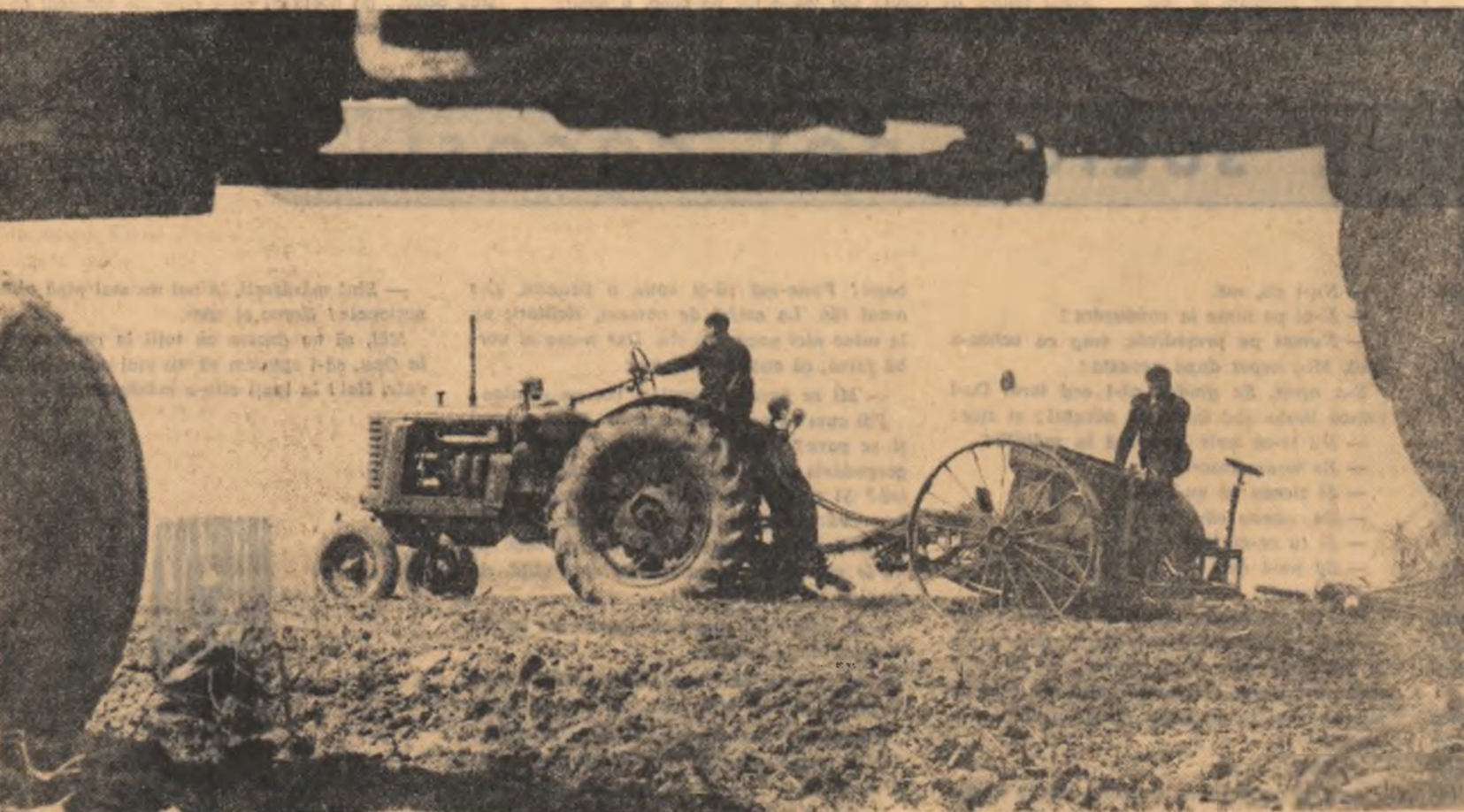
Peste tot mi s-a cerut — de dincolo de ușă — protecție — sau în scopul a ureche — figurarea într-un partid politic, pe care din păcate nu l-am avut; trebuind să mi se creeze aceeași situație din școală; lucru cu zina...

BILET DE SOCOTEA LĂ No. 51

Astăzi 5 luna Noiembrie 1902, soțolîndu-se locuitorul
Ghe. Florea G. Iovan din comuna Verbița
învoit pe Moșia Verbița

No.	DATORIE	Lei B.	No.	RĂSPUNDERE	Lei B.
3 1/2	pogone să se cere	42,—	3 1/2	pogone secerate	42,—
	grlu	42,—	3 1/2	pogone arate	35,—
3 1/2	pogone să are grlu	35,—	8	transporte duse	40,75
2	dile cu țaru	8,—	8 1/2	zile cu minile	6,50
150	DD. transport	15,—	2	găini	2,—
2	găini	2,—	7 1/2	pogone ogor	37,50
5	vite mari	15,—	1/2	pogon arat semănat	3,50
7	oi	3,50			
	rămas dator din vechi	16,25			167,25
50	mănușchi cinepă	2,—			
2 1/2	pogon ogor lemne luate	12,50			
		15,—			
		164,25			
	să primească	3,—			
		167,25			
				achitat	
2	care paie	6,—		(ss) indecifrabil	

...Deci după un an de muncă, țărănul pîlmaș Gh. Florea G. Iovan a rămas tot el dator moșierului cu 8 lei!

Atelierele anotimpului

Cînd a venit prima oară la Ba-lăr, cam toți l-au privit cu în-doială.

— Apoi, acesta e un copilăndu! Ce agricultură poate ști el?

Vasile Cirtea, președintele gospo-dăriei, l-a invitat la o juică. Ma-tei se așteptase să-l descoace: „Pe unde ai mai lucrat, în practică, la ce gospodărie? Cu ce calificativ ai terminal Institutul?”

În loc de asemenea întrebări, Cir-

zii permanente. L-au ascultat atenți pe inginer. Atenți nu și prea. Îi durea pe ei altceva. Cerc agroteh-nic mai făcuseră. Îi durea faptul că tractoarele stau afară, în ploaie și vînt, cînd nu-s pe cîmp. Că alear-gă ei, tractoriștii, cale bună pînă la S.M.T. pentru o reparație simplă, că unii dintre ei nu sînt din Ba-lăr și-s cu gîndul, în zilele de sîrbîn-toare, acasă, ca să-și aducă schim-buri, să se spele de prai și ulei...

PRIMĂVARA AGRONOMULUI

Tea l-a cîștit cu o juică. Prea mare lucru n-a priceput. Președintele îl întreba de mobilă, cît e de mare, oare umple cu ea două camere? Îi întreba dacă știe să joace fotbal, dacă are de gînd să rămînă pen-tru mai multă vreme la Ba-lăr, dacă nu cumva îl roade vre-un necaz, dacă părinții lui sînt sănătoși, dacă-s țărani sau orșeni, dacă so-ția lui, Ana, ar fi mulțumită cu două camere sau îi trebuie trei...

Incepuse să se întorie. Se simțea ca o carte pe care Cirtea o răsolia grăbit curios, sîrînd, de la pagină

— Măi, țînilor, — tună președin-tele, la veniți voi încoace!

Au dat buluc în sedul gospo-dăriei. Li s-au întins în față planuri de construcții — remiză, dormitor, atelier, patru grajduri, o puierăniță, un saivan, un bazin cu apă pentru alimentarea automată a grajduri-lor...

— Măi, zise Cirtea, am pornit, în 1950, 33 de familii. Avem 3 vaci, și 200 de hectare. Nici o sută de mii de lei fond de bază. Pricepeți? Avem acum peste trei milioane lei fondul de bază, aproape 600 tauri-ne. Acum construim, avem cu ce. Vă facem condiții, numai voi să lu-crați pe cîste. Ei?

AUTORIILE

— O să lucrăm!
În primăvara aceasta au poposit, în fața lotului experimental al in-ginerului Teodor Matei, și țărani din toate colțurile regiunii: din Bejuș, din Aleșd, din Măgălița, din Șimleu. Au ascultat povestea grîu-lui Hibrid 186, sovietic.

— Dar voi? — au întreat ei. Voi, pe sute de hectare, ce-ați scos?

Inginerul se aștepta la întrebare. Colectiva lor e bogată. Pe lotul ex-perimental, colectivității au învîțat agricultură. Pe loturile de sute de hectare au zmulis pămîntului, în urma acestei învîțături, 1991 de kilograme grîu la hectar.

— Vreți să vedeți oile? 800 de oi merinos, 750 de porci... — Să vedem!

Sute și sute de țărani muncitori, întovărășiți, sau cu gospodării in-dividuale, au trecut pe la Ba-lăr. L-au cunoscut pe Vasile Cirtea, președintele, l-au cunoscut pe in-ginerul Teodor Matei... Tractoriștii s-au transformat în agitatari pentru colectivizare. Grajdurile, remiza, a-telierul de reparații, tractoarele, grîul Hibrid 186, saivanele, casele noi ale colectivității, aparatele de radio, mobila nouă, — toate acestea au fost materiale vie de agitație. Au fost volante, în edlțiile speciale ale ziarului regional, vizitatorii poveș-teau ce au văzut la Ba-lăr sau la Mădăraș, sau în alte gospodării co-lective mai vechi...

Teodor Matei se considera un simplu inginer agronom. Dar in-ginerul Teodor Matei este și candi-dat de partid. Comunist fiind, în momentul în care s-a terminat co-lectivizarea raionului, a cerut să-și trimită într-o gospodărie lină, proaspătă, ca să dea ajutor la or-ganizare.

De data aceasta, acțiunea se pe-trece la Tulca, la sedul unei noi gospodării. Inginerul nu mai are la îndemînă totul său experimental și nici construcțiile experimentale din Ba-lăr. A sînt înțit o cuvîntare scurtă de tot. Fără cuvîntarea asta n-ar fi știut cum să-și înceapă mun-ca. Și, după părerea lui, era necesară.

— Agricultură e ca muzica — spunea el. Muzica n-o poți cînta bine după ureche. Trebuie s-o cînti după partitură, să-și știi notele. Alt-fel n-o scoți la capăt. Înainte, pe petiul de pămînt individual, agri-cultura era o ocupație. Acum, pe sute și sute de hectare, agricultura devine o profesiune, cere o califi-care tot atât de înaltă ca și a unui stringar de precizie, sau a unui inginer... Și acum, hai să vedem ce avem de făcut!

Pămîntul a fost împărțit în tar-tele. Au pîlmit ce să semene, au organizat brigăzile de cîmp și cele zootehnice, au discutat despre în-grășămînte, despre biblioteca de la cîmin și despre broșurile el agri-cole, despre S.M.T. și despre sămîn-ța. Inginerul avea impresia că lotul lui experimental și-a mîrit propor-țiile nemăsurat, că acest cuvînt — experimental — aci la Tulca, nu mai are sens, că aici se merge direct, ca la un asalt, avînd în spate toată experiența acumulată în vechea gospodărie de la Ba-lăr. Și că el, Teodor Matei, în munca pe care o duce acum la Tulca, este în același timp și Teodor Matei, și Vasile Cirtea, președintele, și brigadierii din Ba-lăr, și tractoriștii brigăzii permanente... În el se con-centrau toate aceste forțe, împin-gîndu-l neîncetat înainte, călăuzin-du-i pașii cu siguranță. Și-i urmau cei din Tulca, lăra să se uite la el cît e de tînăr, încrezător în știința pe care o posedă, pregătînd mințios atacul de primăvară pe ogoarele înfrățite, unde începuseră să se topească zăpezile.

La telefon, Teodor Matei, ingine-rul, discuta cu gospodăria din Ba-lăr.

— Să vină contabilul aici, pe o săptămînă! (Și el e colectivist, se întoarse inginerul apte cei din Tulca). Are de lucru în noile scrip-te. Trebuie să știe oamenii, la toamnă, de la ce au pornit!

Plute de hotar

de Teodor Balș

Plute cu profil de cactuși mărginesc înalt pămîntul, semne de hotar cu apa, cu zăpezile și vîntul. Între umbre de hotare rupse pentru todeauna, cu noduli singuratici scrijlesc în noaptea luna. Semne ale-nșingurării, nemșcate-n vînt, ascultă cum în depărtări pămîntul crește-n sare tot mai multă. Așteptînd desțelenirea primăverii frag să moară lăsînd loc nemărginirii ce-a leșit în cîmp, afară...

Sub arcu boltei

de Negoită Irimie

Cine spunea că norii sînt departe. Că arcu boltei nu-i altă de-abastru? De-aceea fantelza mă desparte. Ca de un enigmatic, rece astru.

Văd cerul scufundat în cîmpuri vaste, în anotimpul mersu risipit, De-acolo de sus, din zănit, Conturează cîmpiei paralele contraste.

El urcă deasupra întinșelor ape Coborînd în cascade sonore, Cine spunea că norii nu-s aproape? Îi văd risipiți în spații, în țesuri, în ore.

Descîntec

de Leonida Neamțu

Ploce de primăvară Fă în larg să răsară Fagurii cîmpului țără!

Ploce fără de fulgere Fă prin pămînt să strălăture Firul de grîu și seacă Cînd se trezește de seacă Din nemșcarea amară...

Mingile-i rădăcinile Care nu văd luminile, Fă dulce pămîntul și cald Și parfumat de înalt, Adaugă sevelor sare Să fie răcorioare Ca umbra de lângă izvora.

O delicată apariție de fragilitate, un profil suav, aproape copilă-resc, încadrat de castanul închis al părului tăiat scurt. Trupul ușor, amintînd rezistența mlădieoasă și sensibilă a lemnului de alun, umărul îngușit, linia spatelui prelungă. Fața e mată, păstrînd culoarea brună, intensă, pe care numai dîminele din Bărgăgan o pot imprumuta obrazului. Ochii au o fluiditate aezară, scăpătoare, care înconjoară cald lucrurile și le însoacă în lumina a-dîncă și omenească a înțelegerii. Într-un cuvînt, o fată frumoasă...

— V-a; place să fii inginer agronom?

— Mi se explică, cu un zîmbet coafăntal, că unora de peste e o hramă ideala pentru puii de găna.

— Și le place? Întreb, gîndin-du-mă la suplicile dia copilărie în legătură cu unora de peste. — Le place. — Serios, le place? — Ei, puii sînt mult mai înțele-gători decît copiii. — Sîrînina? — Pentru șoarechi care s-au a-ciuat în răsadnile. — Paură. Rîd. Incape apoi să po-vestească repede că are o soră tot inginer agronom, căsătorită la un... inginer agronom, că

DIMINEAȚA ÎN CÎMPIE

Întrebarea costă pe neașteptate, local cînd mă așteptam mai pu-țina, mă descumpănese:

— Crede că da? cum să spun, îmi plăcea botanica, în școală... — Trebuie să știți că e mult mai greu să fii inginer, decît să-ți placă botanica. La început cre-deam că n-am s-o pot scoata la capăt. Sînt născută tot aici, în Tîndărei, oamenii mă cunosc de oînd eram de-o șchioapă, și poate de aceea nu erau prea încrezătorii în cunoștințele mele. Postul președinte al gospodăriei era mersu posomort, căci ol voise să aibă un agronom, și nu o agronomă. De cîte ori n-am plîns, pînă mi-am dat seama că plîng degeaba și că trebuie să-i conving și prin alte mijloace.

Ochii i se încrețesc a ris. Are un nume frumos, o cheamă Rai-ța (cu accent pe prima silabă), Raița Tătăru, are douăzeci și șapte de ani și a primit Medalia Muncii la Conferința pe țară a țărănilor colectivității.

Aerul aburește cald, dar cerul mai păstrează o mobilitate tîlbur-e, nedestramată încă de soarele ce-și desface obile razele, print-o spîrțuță a nîrilor. De pe scările sediului gospodăriei, se zăpesc spre dreapta niște cai albi, făcînd ocoluri și întorcîndi brus-cu, adunîndu-se și risipindu-se țărâși, înșorlăc merdătoari; — cu nechestat lor, aerul dimineții.

Peste tot, un exees de vitalitate, primăveratic, febril. Profilul subire al inginerului se suprăpune visător pe imaginea lată a cîm-pului... — M-ai chemat, tovarășe in-giner? — Fata țesare și se întoarcă: — Da, e vorba de... și Raița îi spune omului căruni (de-o vîrș-te poartă cu țărâni și, llo. Tătarul, colectivist și al în gospodărie, care lucrează țara), că trebuie a-dusa de la farmacie o cantitate a-precieabilă de untură de peste și o altă, ceva mai mică, de stric-nină.

Nu-mi pot ascunde uimirea pen-tru cîntinutul neobișnuit al aces-

fratele nu e inginer agronom, dar a terminat și el o școală medie silvică și că mai are o soră, dar aceea e închorăță la Institutul de Higienă din București.

Îmi arată niște săculețe etichetate, care s-au închorățat la Institutul de Higienă din București. Sînt transportate la S.M.T. pentru calibrare. Apoi țărâși.

— Pînă la urmă, oamenii și-au dat seama că mai ușor înconvoi fierul decît hotărîrea mea de a rămîne agronom în satul în care

copilănsam. Treceam prin lucrurile pe unde cîndva învîțasem să merg și mă gîndeam cum să le fac mai frumoase.

Un profil suav, aproape copilă-resc, încadrat de castanul închis al părului, tăiat scurt. Trupul ușor, amintînd rezistența mlădieoasă și sensibilă a lemnului de alun. O-brăzul are o culoare mată, pe care numai dîminele Bărgăganu-lui o pot imprumuta. Ochii, o flu-iditate neagră scăpătoare, care înconjoară cald lucrurile. Are un nume frumos... O cheamă Raița...

Dar oprește-le, ploaie,
Falduri și indoaie,
Când o să sporească
Să-ți stringi iute fulcurele,
Căci vrea și el să scrie
La ora lui aurie
Acolo, grăbit și pe loc,
Să-ți scrie cuvânt de loc.

Pământ tinăr...

de
Cezar Drăgoi

Flori liliacului de sub streșină
te-mbată cu primul sărut al adolescenței.
Merii telegrafiază în felul lor:
„...floare... două flori... punct... linie...”
ceea ce înseamnă că va sosi ianuarie primăvara.
Giza, o pleacă de aur și diamante,
clăvăie firele primăverii...

Scriu poemul în această noapte gingașă ca botul
vșellor, sau plătul incubatoarelor
deschise la ora vieții,
și vă declar:
Cu fantezie și demnitate, s-a ivit
primăvara,
Ca o stea între coarnele plugului.

Agronomie,
Lasă statisticile uscate și cimpul
dreptunghiular al biroului,
te așteaptă cimpurile proaspăt arate.
Degetele tale pălăie de cenească
să înflorească în spuma merilor.
Inapoză poporul bobul dăruit
Intr-o mie de mil de boabe!

Te așteaptă pământul și primăvara.

SENTIMENTUL CAUZA IMPLINIRII

Întii am crezut că se schimbasesc
numele satului.
Întii nu era posibil. Doar știam
cu toții foarte clar, de mai bine
de un deceniu: Maria Zidaru e
președinta de colectivă la Păulești.
Și propoziția constituia un
fel de axiomă. Cînd, deodată,
Maria Zidaru, președintă la...
Ambud!

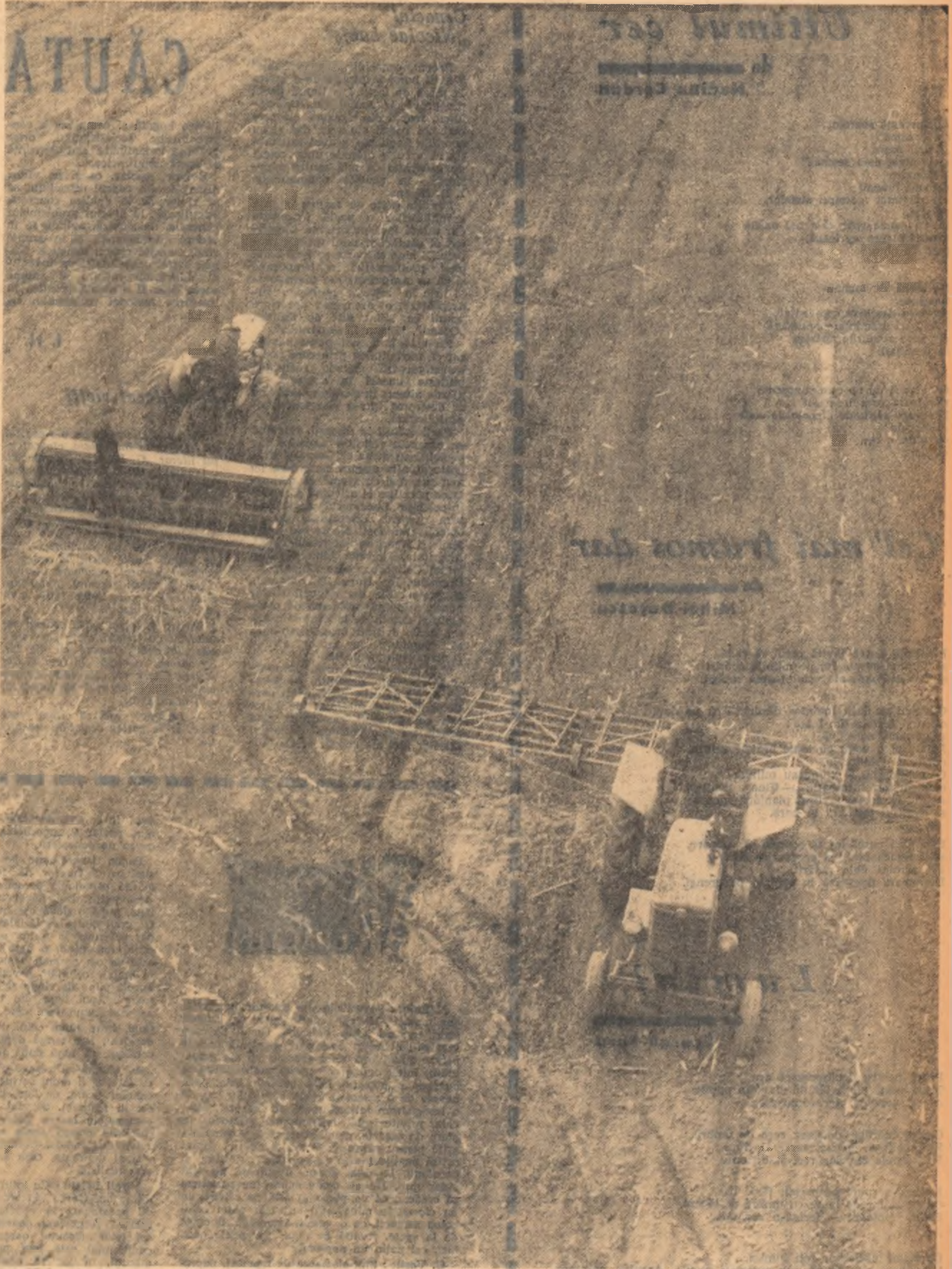
Am plecat într-acolo. I se în-
timplă oricui să fie nedumerit de
răsturnarea unui element care,
pînă atunci, constituise pentru el
un reper sigur. Care își părăsise
Maria Zidaru țovărășii cu care
pormise, în 1949, la explorarea unei
noi forme de viață, pentru a aju-
ta — după pilda altor fruntași ai
muncii socialiste — pe alții, ră-
mași mai în urmă, să guste și ei
marile împliniri?

În întrebarea aceasta era un
început de clarificare. Procedase
întîmăcătorește așa, dar nu singură.
Recent, cel din Păulești, avînd
gravat în suflet sentimentul legă-
turii directe cu tot ce condusesse
spre momentul de față, spre colec-
tivizarea totală a țării, s-au de-
dit încă o dată demni de trecutul
glorios al gospodăriilor lor.

Erau mîndri de numele și renu-
mele ei. Satul slugilor devenise
un adevărat orașel, vestit pentru
localitățile și — maeștri ai recol-
toarelor. În treisprezece ani, pînă
legsternii clungăseră definitiv
zdrăvele, insubritățile, inculu-
ra. Șoseaua principală a satului
și prînsese laterală aripi continue,
de arhitectură grațioasă, prefigu-
rînd în decor zborul țîșnii al păs-
rării albastre a fetei...

Ce semnifică aceasta, Marișka
neni? Pe mine mă gândea că
după aceste haine mai că lumea,
cînd ai înțeles gospodăria? Pe
măsură aproape că vă era rusi-
ne să-i găzduii în casele voca-
tione. Totuși pomiserăți cu demni-
tate pe noul drum. Din tot trecutul
n-avea să rămînă decît o casă-
colibă, o casă-relovă.

Pentru țărani din Păulești, în-
treaze această mărunțică, între
două vîrste, cu față și luminoasă

AGROTEHNICA

Foto: V. MOLDOVAN

Știu că s-au înțeles, amndoi,
nu demult; mai precis, —
spre sfîrșitul lui februarie
1962. Ultimul țărăn înțeles din
Homorog, unul din cei zece frați
Matei, Iosif, înaintase cererea de
primire în gospodăria colectivă. Sat
complet colectivizat. Consiliul de
conducere era în plină fierbere. Se
elabora primul plan de muncă în
cel dinții an al colectivizării în-
tregii comune.

Acesta a fost, așadar, prilejul.
Teodor Maghiar, Erou al Muncii
Socialiste, președintele gospodăriei
din Mădăraș, răspundea de primii
lor pași. Mădăraș e o gospodărie
mai veche, deși intrarea în cel
de-al patrusprezecelea an de via-
ță n-ar aduce cu sine tocmai acest
atribut. Orișum, așa se spunde: gos-
podăria tinere și gospodăria mai
vechi, și nu bătrîne. Clar.

Imi imaginez astfel întîlnirea ce-
lor doi președinți. Teodor Maghiar
e trecut de patruzeci de ani, Du-
mitru Hurgoi a împlinit 32 de ani.
Patru ani a condus o întovărășire
din sat, una din cele trei. Satul e
ceva mai mic decît Mădărașul, cu
vreo două sute de familii. Hurgoi
avea, deci, douăzeci și opt de ani
cînd și-a luat pe umeri sarcina de
a conduce o întovărășire. Teodor
Maghiar avea și el tot douăzeci și
opt de ani, cînd, în septembrie
1949, în curtea Sfatului Popular
(acui nici sediul impunător de azi,
nici căminul cultural nu existau
atunci) s-a ținut prima adunare
generală de înființare a gospodă-
riei colective, prima în raion, cea
mai veche astăzi.

De atunci s-au ținut treisprezece
dări de seamă, s-au înscris sume și
totaluri, recolte și efective în trei-
sprezece planuri de muncă. Teo-
dor Maghiar nu avea exemple mai
vechi la îndemînă. A înțeles că ei,
cei din Mădăraș, vor face pionie-
rat, că ei sînt chemați să deschidă
căile de acces spre înțelegerea
practică a năregii ideii patriei: co-
lectivizarea.

În primul rînd, a pus mîna pe
carte. Trebuia să recupereze ceea
ce n-a izbutit să facă în chîrburi.
Experiența colhoznicilor sovietici
l-a ajutat să depășească faza ait
de grea a începutului și, mai ales,
al unui astfel de început...

Dumitru Hurgoi și-a început in-
semnările, în carnetul său de
președinte, în noembrie 1961. Co-
lectivizarea a născut o conse-
nat-o în pragul primăverii 1962.
Acolo, în carnet, își însemnase că
pentru 90 de hectare „porumb
5000” s-au cîrât 121 tone gunoi de
grăd. 300 metri pătrați de răsad-
nițe sînt gata, și-n aerul rece a sa-
preciosului început de primăvară
paturile calde aburesc. Un grajd
pentru 90 de vaci se construiește
la marginea satului, în fostul loc
„Pardi”, nume, se pare, al unei fer-
me, azi inexistente. Pînă la finele
anului se vor mai adăuga 2 graj-
duri, în care la două rînduri de
iesle vor aștepta vagonetii cu fu-

petența dobîndită de vechile gos-
podării. Se pornește de la început
cu numitori comuni, ca „5000 po-
rumb la hectar”, ca „3000 litri de
vacă furajată”, și aici președinte-
le din Mădăraș și-adeuce aminte
că, la început, la cele 13 vaci s-a
obținut o performanță azi soco-
tită ridicolă: între 800—900 litri a-
nual. Dar adăvăta satisfacția de-a
spori în progresie geometrică ef-
fectivul de animale, și paralel să
atingă producții de porumb și grîu
nemaînțînute pe pămînturile mă-
dărășenilor și ale satelor dimpre-
jur. Dublul hibrid HD6000 a dat
în 1960 peste 9400 kilograme la
hectar. Anul trecut, știe toată lu-
mea, a fost secetă. Cu toată acce-

rașelor de animale. Merită — și
poate în primul rînd — o atenție
deosebită drumul străbătut de co-
lectiviști, de la ocupația de plug-
ari, la profesiune, drumul spre
specializare. Și faptul că s-au în-
mulțit specialitățile spune destul:
tractoristi, șoferi, agronomi, zoo-
tehnicieni, — apoi avicultură, pis-
cicultură, legumicultură, meserie
care se practică în satul lor.

Toată această vastă experiență
le stă la dispoziție. Asta o știe
bine președintele cel tinăr. Cu me-
ticulozitate, inginerii raionului
au organizat teritoriul Homoro-
gului, adică cele 1860 de hec-
tare, au fixat amplasamentul zoo-
tehnic, magazile, au stabilit pla-
nul de irigare a grădinii de Ie-
gume.

Primii pași... Au în ei ceva
care te face să nu-i uiți nicioda-
tă. Omulețul încearcă, că calce
tot mai sigur. Primii pași ai gos-
podăriei din Homorog sînt ur-
măriți de surorile ei mai vîrstni-
ce, cu pricepere și entuziasm.
Copilăria va fi scurtă. Fle și nu-
mai răsfoind carnetul de însem-
nări al tinărului președinte, vom
baga de seamă acest lucru. Cel
din Homorog sînt decisi să-și spo-
rească sectorul zootehnic. Ei au
deja o turmășoară de 143 oi me-
rinos. Hurgoi țînește, și nu fără
temei, să între și mai curînd și
Homorogul în rîndul „millionare-
lor”, căci a înțeles din tot ceea
ce a spus Teodor Maghiar că averea
obștească e adevărata forță a gos-
podăriilor colective. Posibilitatea
de-a transforma satul într-un mic
orașel, cum i se înfățișează azi
Mădărașul vizitatorului. El știe că
în Mădăraș sînt 272 case noi, că
a ridicat din temelii și pînă la ac-
operi o casă, e o treabă de patru-
zeci de zile lucrătoare. 144 de copii
sînt înscrși la școli medii și fa-
cultăți. Filmele rulează de trei ori
pe săptămîna, există rețea electri-
că, trotuare de piatră.

Dumitru Hurgoi își petrece oas-
petele și pentru cîteva clipe, a-
runcă o privire de-a lungul uliței.
Se vor schimba multe în satul lor.
Așa este, își spune, așa vom trăi.
Și este, foarte curînd... E o certitu-
dine.

de lîm de la țicăre. Cu să ada-
uge? Problema „sînozării”... Fără
însilozări, nu se mai poate con-
cepe un sector zootehnic, nici hre-
nirea științifică, diferențiată, a
vacilor de lapte. N-ar fi lipsită
de interes nici istoria ameliorării

PRINII

Dimineată de iarnă. Sînt acasă
la părinți, de o zi. Străbătută
de lună, fereastră odăii, acer-
perită de chioturi, scintilează albu-
ștrii în întuneric. Vîntul se joacă
pe scările prîndurilor. Turturi de
gheață, ațîrniți la streașină, sună
de parcă i-ar izbi cineva cu niște
ciocnăse de țambal. În sobă du-
cile focul. George, fratele meu
mai mic, s-a sculat și se îmbracă
în țacere.

Răsună o bătaie cu pumnul în
fereastră.

ce era. Maică-sa, de cînd mă tre-
zisesem pe lume, zăcea paralizată în
pat. Toți din casă erau bolnăvi de
piept. Primăvara sau toamna se
stîncea cite unul. A mai murit un
băiat de-al lui Bursuc — spunea
lumea, ascultînd jelania clopotelor.
La țară e credința că tubercu-
loșii mor cînd înflorește bostanii.
„Domnule învățător — a întrebă
Radu, cînd am ajuns la lecția des-
pre bostani, din abecedarul vechi
— e adevărat că bostanii înfloreșc
și toamna?” „E adevărat, băiețuș,

și plină de griji, personlică ceva
mînuat, care pînă și poetului îi
scapă intruciva. E, undeva prin
istorie, replica timpurilor de
acum, creată și rămintă alături,
în universul de simțire și imagi-
nație al țărănului, de cealaltă fi-
gură de lumină, lupătoare neîn-
fricată împotriva grărilor și im-
pilării — Caterina Varga. Maria
Zidaru a Păuleștilor nu mai apar-
ține de mult numelui acestui sat. E
scrisoară pretulindeni, primește
scrisori din sute de locuri. Făcînd
fără pereche ai Oașului — unde
e „mănașă” unei colective și de-
pînă în a încredințat mandatul de de-
putat în Mareș Adunare Națio-
nală — cu ultim-o și cu amfio-
nizări, cu lacrimii, în repetație
rînduri, cu „șipuituri” improvizate,
în care numele și fațetele ei
erau puse alături cu nume de
legendă, și citate cum sînt cin-
tașe pe aici chipul și laptele vi-
țagului Pîinea, sau cel „femeli
care lă doborît pe Omul Nopii”...

Mai presus de toate, Maria Zi-
daru aparține însă satului ei, cu
cîre a pornit pentru prima dată
la o faptă uriașă, sat pe care s-a
bizuit și care, la rîndul lui, l-a a-
corat deplină încredere. Acum,
în ceasuri de înălțare plenară,
de victorie a drumului arătat de par-
tid, pionierii din 1949 au simțit
ce e de datoric lor: să-și asume
răspunderi noi. Colectivizat total
cu ani în urmă, satul Păuleștilor
a hotărî să ajute conștient satelor co-
lectiviste vecine — de vîrstă mai
tinărie — să se ridice la aceeași
înălțime cu el. Mobilul hotărîrii îl
constituie eficiența marilor aplicu-
turi. Într-un șlea cu vechii — au
spus: „Deci trei gospodării țărî-
nișite cu cele 500-600 de hectare,
în fiecare sat al aceleiași comune
(Ambud, Petin și Păulești), mai
bună e una singură, puternică,
bine organizată, avînd în frunte
— prin voia unanimă — pe Ma-
rișka-neni!”

Cei din Ambud și Petin de mult
priveau, cu speranță, spre „școala
și uzina agricolă” de la Păulești,
care își merita acest nume prin
valoarea zilei-muncă, prin cons-
trucțiile culturale, ca și prin mul-
titudinea construcțiilor, serelor, ateli-
erelor, grădilor, pătulelor, ma-
gazinilor (dotate cu elevator mecanice)
etc. Dar, pentru împlinirea
gîndului lor, simțiseră că e
nevoie de un lucru esențial, mai
presus de conștientămîntul pău-
leștenilor: ridicarea nivelului
muncii, al organizării în privriile
lor gospodării, pentru atenuarea
deosebirilor. Și iată-le visul îm-
plinit. Cei din Păulești și-au dat
seama că au vecinii harnici și
i-au luat alături de ei.

Deși noua gospodărie, ca semn
al înălțării celor trei sate, și-a
luat adreșă după numele comune,
Ambud, minunată istoria a Pău-
leștilor nu intră în penumbră. Și
poate abia acum, în ceasul unei
de-a doua geneze, țovărășii Ma-
riei Zidaru, ca și ea înăzîși, cu
sentimentul deplin al izbînzii pe
care o nutreau cu treisprezece
ani în urmă, cînd semna cu apăsare,
cu încredere, cererea de înscriere.

Mihai Negulescu

BRIGADIERUL DE CÎMP

Fănuș Neagu

— Cine-i?
Aplecîndu-se peste pat, George
desface perdelele de stambă. Un
om privește în odăie, cu nasul lipit
de sticla geamului. E Radu
Bursuc.

— Ii fac semn cu mîna și el nu
salută, rîzînd. N-are timp să intre.
— Spune-i lui George să ia cio-
magul și să vină în Gorgăanii — și
pleacă.

— E brigadier de cîmp, mă lă-
murește frate-meu. Mă cheamă să
stărimăm gheața de pe grîu.

— Cu romnele? mă mir.
— Altfel cum ai vrea? Tracto-
arele nu pot să intre pe cîmp. Și
e primejdie să pierdem grîul. La
începutul lui martie a fost moala
și grîul a inverzit. Dar a venit ne-
norocirea de viscol, de-acum o
săptămîna, și a înghețat.

Mă scol și plec cu George. Tre-
cem prin linia cu vii, orin Pămîntu-
turi, și ajungem în Gorgăanii, pe
malul Băii Albe. Sute de oame-
neni, înarmați cu ciomege, vin
din toate părțile satului. Rid și
fac gălăgie. Mîlîcă al lui moș Ion
Botică, Gicu Cățiru și Nicu Goge
hăulesc după iepuri. Ghețușul
crîmțane sub bocanci. Sub mai
sticlește, turbure, balta, pe fondul
căreia, în copilarie, bunica îmi
spunea că în noaptea de Paști bat
clopotele de la două bisericuțe în-
cate. Oamenii se însăra de-a latul
pogonelor, cite opt sau zece inși
de un pagon, și, la un semn al lui
Radu Bursuc, încep să izbească
gheața cu ciomegele. Parcă se trag
salve de mitralieră. Răpăitul spo-
rste metalic. Sub cerul plumburiu,
oamenii înaintoază la pas către
Lăcoviște, lovînd puternic cu mă-
ciucile. Gheața trosnește și sare
în tîncuse. Slobozit din crucea sti-
cloasă, grîul sorbe aerul răcoros, cu
miros albit simțit de primăvară.
Miros albit bătaia ciudată
pe care consîtenții mei o poartă în
cîmpie și îl întreb pe George cui
i-a dat prin mînt s-o declanșeze.

— E ideea lui Radu Bursuc. El
a ridicat-o în consiliul de conducere.

cînd toamna e lungă și dulce, în-
floreșc a doua oară”. „Atunci, eu
am să mor la toamna, domnule
învățător”, a zis Radu și s-a așezat
între băncă din fundul clasăi.
Învățătorul l-a privit lung,
lung, și n-a mai continuat lecția.

Înaintea primei vacanțe, Radu
Bursuc a fost la un pas de moar-
te. Boierul de la noi bătuse vină-
toare, cu alai mare. Seara, în ar-
man, argații s-au apucat să ju-
păle iepurii răpuși. Noi ne hol-
bam de după gardul de scîndură,
cu două rînduri de sîrmă ghimpa-

— tă în creștet. „Nene Palihoi, a
spus Radu unul argat, dă-mi și
mie o bucăciță de carne de iepu-
re, să duc acasă”. „Dă-i-l întreg,
pe-ăla atîrnat pe sîrmă”, a poru-
cit boierul. Palihoi l-a zvrîlit
peste gard. Radu l-a ridicat din
peste gard și-a fugit cu el. Dimineața,
toti ai lor se umflaseră și gemeau
pe bătătură, zvrîcolindu-se. Boie-
rul le dăduse nu un iepure, ci o
vulpă...

Acum, în dimineața de iarnă
trecută, Radu Bursuc conduce bătaia
împotriva gheții, pentru salva-
rea grîului. Jur împrejur, pe toată
fațeta cîmpie boierescă, răsună bă-
ta cîmpiegeilor izbite în gheață.
Radu e înalt, spre Lăcoviște. Îi
văd spatele lat cum se ridică și
se apleacă în opintel. Brigadierul
izbește cu seta.

În urmă, Balta Albă se zbate
pe vîușete. Lisște trec în zbor re-
pede pe deasupra valurilor.

Ștefan Luca

Ultimul cer

Nadina Cordun

Adolescența soarelui
mă cheamă:
„Dă-mi mîna,
azi sintem de-o seamă!”
Nebănuite,
palmela luminii
au frîmțat mortarul stelarilor,
vibrînd.
Dintotdeauna simt că-n noi există
un drum care ne leagă,
gînd de gînd.

Ne leagă de lumină
tinerețea,
privirile deschise spre adînc,
interiora frîmțare optimistă,
din care zbururile noastre
se desprind.

Căci nouă nu ne este cunoscută
religioasă revenire-n lut.
Noi vom pătrunde dincolo de stele
și dincolo
de ultimul cer,
nevăzut.

Cel mai frumos dar

Mihai Dușescu

Pămîntul parcă invită cerul să cadă,
să rămîna suspendat pe minile subțiri
și frîmțătoare ale grîului abia răsărit.

Oamenii au ieșit înaintea dimineții cu un dar,
cel mai frumos din toate:
gospodăria colectivă.
Pămîntul a votat cu toate brațele grîului
rupîndu-și hotarele.
Oamenilor nu le ajungeau minile
cînd au fost întrebați: „— Cine e pentru?”
Acum, în curte, arcului piaptăniă vioara
și oamenii toți sint la horă.

Pămîntul parcă invită soarele să coboare,
să-și treacă peste el arcușurile verzi
ale grîului abia răsărit.
Dimineața dansează în ochi și pe crengi.

Lumini

George Suru

Pinză pentru douăsprezece ore
Trasă peste atelierele de vise din pupile
A fost noaptea, fiecare noaptea...

Chipul îndrăgît devenea cerc de umbră,
Rostogolît de bețele terse ale lunii,
Pe pietrele clipelor reci și distante.

Somnul șerpuia pe pereți, fără vise,
Ca un adînc de mare cu umbre de tăcere,
Somn împietrit — ferigă-n cărbune.

De acum visele vor roti lumini,
Văzduhuri de lumină vor suiera-n pupile. Ascultă, se-ntorc,
Articulații de soare, comutatoarele.

Fașii nu mai caută, nu mai simt golul,
Acum poți merge pînă lîngă cer
Și urmele să-ți le scrii pe zăre...

În case, prima muzică de dans!
Învățătoarea, învăluită-n tubire,
Dansează cu visele luminii pămîntene...

Cenaclul „Nicolae Labiș”

Recent, cenaclul „Nicolae Labiș”
a avut buna inspirație de-a invita
la masa de lectură o tină poeză
din provincie. Astfel Sina Dănculescu,
sosit din Craiova cu cele
mai noi poezii ale sale, dar și cu
emoțiile implicite, a avut satisfacția
să asculte opiniile unor colegi
de generație cu mai multă experiență,
în ședința condusă de
I. D. Bălan.

Poeziile citite au readus în fața
ascultătorilor o poezie înzestrată
dar aflată încă pe drumul complicat
al căutărilor unui limbaj propriu.
E bine că poeta se face ecoul
unei problematici contemporane
și că se străduiește s-o tîlmăcească
liric în aspecte multiple. În
dreptățesc o asemenea apreciere
poezii ca „Sint atît de tinăra”,
„Oțelul”, „Drum în Amaradia”.

Nu este însă mai puțin adevărat
că modalitatea prin care poeta
transfigurează artistic realitatea
plutește uneori în abstract, se
pierde alături în simple notații sau
se destramă într-o imăgistică
suprasolicitată.

Participanții la discuții, relevînd
cu dragoste virtuțile artistice ale
poetei, i-au atras cu aceeași dragoste
atenția asupra cenzurilor de
mai sus, mai cu seamă că majoritatea
poezilor ei așteaptă să apară
în colecția „Lucașfăruș” de la Editura
pentru Literatură. Aceste
obiecte au fost făcute de către
scriitorii tineri cu autoritate, ca Al.
Andriolu, Florența Albu, T. Balș,
Matei Călinescu, Tita Chiper, M.
Cremene, Ion Horea, N. Stănescu,
N. Stoian. Ele au devenit pasionante,
atingînd probleme de principiu
și detalii de laborator în așa
fel încît, evitînd orice gratuități,
să constituie un ajutor efectiv
pentru evoluția poetei.

Prin problemele de estetică marxistă
abordate, discuțiile au devenit
la fel de utile pentru toți
participanții. S-a subliniat de către
toți cei prezenți că atunci cînd
poezia nu este pătrunsă de suflul
marilor idei ale epocii, de sensibili-

litatea bogată și complexă a con-
structorilor socialismului, orice
pretinsă îndeminare sau incusiență
se arată neputincioasă.

E bine, așadar, ca și pe viitor
discuțiile din cadrul cenaclului să
se ridice de la analiza concretă,
minuțioasă, la nivelul problemelor
generale, de sinteză, avîndu-se în
vedere întotdeauna, și în primul
rînd, mesajul operei artistice. Nu
mai astfel cenaclul își va îndeplini
adevărată menire și anume
aceea de-a fi o școală practică în
însușirea metodei realismului so-
cialist.

I. N.

În mijlocul vieții

Aleg din zilele puține ale acestui
an, citeva, la împlinire, ale ceru-
lui literar „G. Bacovia” din Bacău.
Ianuarie, 19. Ploșcuțeni, raionul
Adjud. La biblioteca comunală, un
altis prins pe jumătate de apă. Li-
tere mari, scrise cu cerneală roșie
și albastră, litere rotunjite cu gîrlă
la colțuri, îngroșate acolo unde
mîna o crezută de cuvînt: „Azi,
în cadrul Lunii cărții la șate, la
căminul cultural, șezătoare literară.
Citesc membrii cerului literar din
Bacău. Toți colectivității sint invi-
tați, va fi frumos”.

Bărbați și femei calcă drumul sa-
tului. Ei au treburi, merg „la vale”,
sau „la deal”, fiecare cu ale lui.
Se opresc o clipă în fața hîrtiei
scrise. Citesc cu glas tare fiecare
cuvînt. Unul încearcă să ridice un
colț al așului.

— Lasă-ne, mă, să citim; vezi
bine, și pe partea cealaltă-i tot hîr-
tie.

dvs., însă, evenimentele sint tratate într-un
mod neclar și superficial, în primul rînd din
cauza necunoașterii.

Eugen Lumezanu: Povestirea ar avea un
simbure de interes, dar felul în care este ur-
mărită psihologia personajelor îl distruge cu
desăvîrșire. Doi flăcăi iubesc aceeași fată.
Fata, după o slabă oscilație, se pronunță pen-
tru unul dintre ei. Călibătul cură, bineînțeles,
dar suferința în forma unor complexe incre-
dibile (admînd, o dată cu autorul, că eroul
este un om normal). Gîndindu-se că fata este
în brațele celuiălalt, o vede cu „minile negre,
buzele pline de sînge și ochii de pasăre răpi-
toare”. Apoi fuge, din traversă în traversă,
pe urma unui tren care a dispărut în zare.
Cum, între timp, celuiălalt i s-a întimplat un
accident, fata strigă după ajutor. Eroul, însă,
continuă să fugă după tren, încăpătîndu-se
„să-l ajungă”. Urmează o scurtă luptă eroică
cu fata, apoi eroul se înapoiază să dea ajutor
celuiălalt (care, de fapt, putea muri de cîteva
ori în răstimp). Să mai notăm că toate trei
personajele lucrau împreună la o magazie,
chipurile numii acolo tocmai ca să-și rezol-
veze diferendele. Conflictul este copleșit de
viuzni delirante, care n-au nimic comun cu
arta realistă.

Virgil Bălan: Cu totul de acord cu propria
d-tale apreciere: „încercarea mea nu este de-
cît o tatonare în vederea realizării unei lu-
crări...” Atmosfera generală, ca și linia per-
sonajelor prezintă oarecare interes. Miezul
conflictului este însă pus sub semnul unei
discuții, în loc să asistăm la desăfurarea
conflictului însuși. Vorbele nu pot înlocui ap-
tele. Trebuie, deci, de studiu tatonării, va
trebui să urmărești atent linia fiecărui per-
sonaj, în așa fel încît ciocnirile și rezolvările
să reiasă din acțiune, nu numai din discuții.
I. Suceveanu: Pînăul provocat artificial nu
poate avea valoarea efectivă. De la început
pînă la sfîrșit, d-ta vrei să storci lacrimile
sau măcar să umezești ochii cititorului. „Nin-
gea mărunț, și întimplarea făcea să se ale-

singurul om care mai zăbovea pe stradă, la
acea oră tîrzie de iarnă”. Singurătatea tre-
zește, desigur, milă, mai ales cînd alîmă că
personajul monologhează: „Altdată abea aște-
pta s-o întîlnească, și împreună să meargă
la cinema, la grădînă... Acum însă... Nu. De-
ce s-a purtat cu mine atît de urt? A vrut
să pozeze, ca apoi... Nu, nu. S-a sîrșit. Da,
da... tot...”. Toate acestea seamănă cu o așa-
zică literatură, de mult înmormîntată și putre-
zită, care voia să coboare dragostea la nive-
lul lacrimilor de glicerină.

Mihai Andrei: Nu e nici proză, nici poe-
zie, nici între ele.

Ioan Micu: Din cele trei schițe, „Un om al
zilelor noastre” ni s-a părut mai aproape de
realitate. Din păcate, eroul principal dispăre
tocmai cînd am vrea să-l cunoaștem mai în-
deaproape, pentru a reapare pe deplin format.
E drept că d-ta încerci să îndepărtezi paran-
teza, punîndu-l să-și povestească viața, dar
totul se rezolvă prea grăbit. Dacă socotești
că avem dreptate, încearcă să reiei firul
povestirii fără să-l mai scapi din mînă.

G. Tacu-Smerdava: Decemdată lipsesc
mijloacele literare.

Octavian Carlian: De asemenea.
N. Radovan: Trimiteti schița de scenariu
de film la Studioul de filme „Al. Sahia”-
București.

Gh. David, Bacău; Radu Ilie, București; D.
Petrović, Timișoara; Lucia Albinaru, Brașov;
Tanți S. Niculescu, Slatina; Stanciu Ion,
Ficleni — GIORT; Sandu Haldan, Hînsana —
Dorohoi; Eli Munteanu, București; Barbieri
Anton, Cîmpulung Muscel; Ion Oprea, Ne-
grești; Criviță Euzefina, Biriad; Iriana Talpoș,
Oas; Pintilie Ticu, Brașov — Noua; Badea
Doru, Craiova; Ionel Beldeanu, Suceava; Ne-
goiță Marin, elev — București.

Oct. Corpon; Al. Handrea — Brașov; N.
Ciobanu, Mihai Andrei, Vasile Bolesca —
București; Nicolae Stanciu — Buzău, Mircea
Tudose — Cluj; Dumitru Gheorghe — Pitești;

Grațian Juncan — Cîmpulung Moldovenesc;
I. Bărbulescu — Arad; Coriolan Bruj — Tg.
Mureș; Zărzăr Cornel — Pitești; S. Stebru —
Iasi; R. Gongiarov — Craiova; C. Stoicu —
București; G. Tacu — Medias; Boris Dună-
reanu — București; H. Cristoveanu — Pite-
ști; Negrea Gheorghe — Vinju Mare, I. M.
Căprou — Oradea; G. Mișca — Chetrig;
Corneliu Stănescu — Constanța; I. Galavan
— Arad; Vasile Corodi — Satu Mare.

MAI TRIMITETI

Bărbulescu Daniel — București; C. Crăciun
— Pălticeni; Mihai Beraru — București;
Fetea Dirlea — Brașov; Lidia Nianu —
București; P. Ștebu — Ploiești; G. Mănescu
— București; Tănasa Popescu — Cornet;
Popa Marin — Craiova; Mircea Adrian I.,
Buzău; Al. Rudeanu — București; Ana Du-
bău — Craiova; N. Bujor, S. Cîmpeanu,
Cristea Ion — Brașov; George Chirilă, D. Zlă-
taru, Vasile Gheorghiu — Iasi; Ion Stanciu —
Pitești; Ion Izvoșteanu — Ilteu (reg. Banat);
Marta Constantinescu — București; Al.
D. Făgețeanu — Bocșa; Stancu N. Grigore —
Buzău; Jean Firuță — Focșani; Gh. Bătrînu
— Buzău; Iuliu Vula — Reșița; G. Dan —
București; Gh. Oprean — Constanța; Sava
Roșu — Odobesti.

Steff. Aurel Dumbrăvișanu, București; Neamț
Lepadă, Coroești — Vulcan Reg. Hune-
doara; Lunguțescu Valentina, Craiova; Sil-
vester Octavia, București; Rusu Alexandru,
Blaj; I. Zamfir, Cîmpulung Muscel; Felicia
Crețea, Căcimeanca — Căldrăși; Ion Muntea-
nu, Șoimari — Ploiești; D.I.P., Ploiești; Geor-
ge Fleancu, Roșiori de Vede; Andrei Alex-
andru, București; Florin Mocanu, Cluj;
Florin Muscalu; Ion Gr. Popa, Curtea de
Argeș; Ion Micu, Brașov; Tudor Dorin, Bucu-
rești.

DEOCAMDATĂ NU

MIC DICTIONAR POETIC

Încercarea de a restabili unitatea logică a versurilor ne conduce
deseri — după cum aștăm în însemnările din numărul trecut — la
risipirea grației tradiționale, stabilind pauze nu acolo unde sint in-
dicate de cazuri sau rime, ci în locurile unde ne apar ca firești.
Au existat și poezi care și-au scris ei înșiși versurile după acest pro-
cedeu, lăsînd impresia unor versuri libere, prin simpla transcripție
recitativă a strofelor perfect clasice. Unul dintre ei a fost, în poezia
noastră, Ion Minulescu, ale cărui versuri mirau pe mulți, la începutul
veacului, printr-atele și din pricina acestui ciudat mod de a împărți
elementele strofei:

Porniră cele trei corăbii purtînd în pîntecele lor
Grămezi de aur,
Chihlibare,
Smaralde verzi
Și-opale blonde;
Iar sus pe bord,
Tristețea-aceilor românețe vagabonde,
Cîntate,
Azi, în drum spre Poluri,
Iar miine-n drum spre — Ecuator!

Inovația era, însă, pur tipografică, deoarece se observa cu ușurință
că versurile nu sint decît fragmentarea, de natură actoricească, a unor
strofe pline, compuse după toate regulile prozodiei clasice:

Porniră cele trei corăbii purtînd în pîntecele lor
Grămezi de aur, chihlibare, smaralde verzi și-opale blonde;
Iar sus pe bord, tristețea-aceilor românețe vagabonde,
Cîntate, azi, în drum spre Poluri, iar miine în drum spre —
Ecuator!

Technica respectivă nu ducea, deci, la construirea unui vers din-
colo de canoanele celui clasic, ci la utilizarea unei frazări oarecum
libere în cadrul prozodiei tradiționale. Acad. Tudor Vianu a denumit
cu exactitate fenomenul, arătînd că: „...Ion Minulescu a avut ideea să
secționeze alexandrinii săi, prezentîndu-i în rînduri frînte, menite să
îndice pauzele respirației”. Într-adevăr, în afară de aceste „pauze”,
versurile citate nu ne îndică vreun procedeu nou. De altfel, în peri-
oada cînd începuse să se afirme Minulescu, versul liber era de mult
elaborat, teoretizat și ilustrat din abundență și autorul „Romanțelor
pentru mai tîrziu” nu făcea decît să folosească unul dintre atributele
versului liber, rîmînînd însă în cadrele versului clasic. Era cel mult
o licență, care nu putea scandaliza decît pe apărătorii fanatici ai unor
reguli „de fier” în privința versificației (După cum se știe, poetul fran-
cez Théodore de Bainville, în „Mic tratat despre poezia franceză”, își
încheie și își termina capitoul despre licențele poetice cu fraza: „Nu
există!”) Important rămîne, însă, faptul că toate aceste încercări de
„oralizare” a versului, de raportare la cursul firesc al gîndirii și expri-
mării, au stat, credem, la baza elaborării versului liber. Dar despre
aceasta, în numărul viitor.

Mihu Dragomir

OVIDIU GENARU

Ovidiu Genaru, chiar pentru redacția noastră, obișnuită să lucreze timp îndelungat cu debutanții
înainte de a-i publica, reprezintă un nume nou, tînărul poet manifestîndu-se pînă în prezent numai
în paginile presei locale din Bacău și în culegerile editate de Casa regională de creație.

Cu toate acestea, el se prezintă cititorilor ca un poet care a depășit faza simplor încercări, ver-
sul său avînd siguranță și culoare, o expresivitate remarcabilă.

Eforturile sale spre folosirea unor mijloace poetice cit mai inedite trebuie să fie însă susținute
în viitor și de o mai mare strădanie pentru cuprinerea unui univers tematic mai larg, pentru un
fond de idei mai bogat.

Sintem încredințați că tînărul profesor de educație fizică din Bacău va fi capabil să „perfor-
manțele” pe care le așteptăm.

Maidanek

Lună, de ce te-arătai
privirilor lor, celor vinovați
pentru că n-aveai nici o viață,
celor ce așteptă sint aer albastru
și ploaie, și blestem cumpînit!

Ce suflute sonorizează frunza
la Maidanek cînd tremură
văzduhul? Ce ochi aveai,
căprul, adînci, și eti tîbură
lilacul aplecat pe gardul
primăverii? Pe Anna
unde să o cauți,
în care vînt,
în care respirație a mea,
o cifră, sub care pas?
Căci toți mă dor
de la un orizont la celălalt...

Ale călusea mea e gravă
zurgălăvită cu tăcere
și nu-agenche nici o clipă
în fața abotacelor,
căci nu mă lasă, nu,
blestemul repetat în frunze,
căci nu mă lasă,
marea mîndrie de a fi printre oameni.

Durerea n-o să se repete,
însăși materia se-mpotrivesc!

Aprilie

Piercîli pămîntului din jur
Încă nu se instalau în roz,
Omul dormea undeva sub cer
Și-așa cum dormea era frumos.

Cred că era obosit după muncă —
Zidise o casă sau poate-un palat,
Vîntul de aprilie parcă-ar fi fost
Pomii din adîncul pieptului lui.

Cînd deodată se trezi ulmit
Cu dulci culori în lîși tresărînd
Și îl păru miracol, cum din vis
Auzit copacii înflorînd...

Portret de activist

Uite-l bătînd poteca mîloasă
Cînd cerne de sus o bură a toamnei
Și luncă păsări, și el e nostalgic,
Uite-l vorbind cu țărani, aprins,
Parcă-ar împarte lumină în suflet.

Cocoșii au sunat ora patru a nopții
Și satul e-n somn ca-n-un fum adînci
Și uite-l fereastră, lună pătrată
Și-n spatele ei, chipul trudit
Aplecat pe o carte a inimii lui,
Cu folie roșii și albe și-albastru,
O carte cu slove fierbinți ce te poartă
Spre aproapele țării comuniste!

Privirea lui clară caută-ntr-una
Sufletul tău flămînd de-adevăr
Și brațele tale aerul repede
Zugrăvind pe văzduh cuvîntul rostit.

El e simplu și demn, prietene bun,
Primește-l cum trece și nici nu observă
Că ploaia-l pătrunde adînc și îl scutură
Frigul... El vede un timp
Și pe aerul lui, plînd corabia
Soarelui.

Repetiție de balet la „Simfonia Fantastică”

INIȚIEREA ÎN TEATRU

Cînd se vorbește despre teatru ca despre un gen dificil, înțelesul acestei noțiuni se restrînge numai la scrierile care îl abordează. Într-adevăr, ca și romanul, povestirea, poezia, ca orice artă care are ca mijloc esențial de comunicare cuvîntul, teatrul nu ridică la prima vedere în fața spectatorului greutatea de înțelegere. La un moment dat, opera dramatică poate fi considerată ca avînd unele avantaje față de surorile sale literare. Sistemul de imagini și simboluri, fiind tălmăcit prin jocul actorilor cu toate corolarele lui, prin costum, decoruri, unsoiri muzică, devine și mai accesibil, are o arde de circulație mult mai largă și mai directă. Și totuși, teatrul, ca și muzica sau pictura, necesită o perioadă de inițiere, o etapă de înțelegere a evoluției sale istorice, a specificului său, în cadrul general al celorlalte arte. Un public de teatru se formează în decursul anilor. Spectatorul parcurge, în timpul unei singure stagiuni, lucrări dramatice aparținînd unor școli și epoci diferite de la piesa contemporană în cel mai acut înțeles al cuvîntului, pînă la tragedia antică. Fiecare piesă trebuie înțeleasă, însă, ca expresie a unei anumite epoci, situații sociale sau individualități artistice. Ideile și sentimentele ei trebuie să se desprindă în ambianța cadrului istoric concret care i-a dat naștere și cu mijloace de artă specifice. A privi o piesă de teatru numai ca o unitate dispartă, fără a o integra epocii istorice și momentul cultural respectiv care au zămislit-o, încă ni se pare prea puțin față de cerințele revoluției noastre culturale. Să mai adăugăm că anumite epoci din istoria teatrului se pretează în special unor asemenea prezentări în cadrul unor conferințe experimentale și vom înțelege de ce necesitatea acestor manifestări ne apare stringentă. Conferința experimentală trebuie să devină o manifestare de masă, un prilej pentru cei tineri de a înțelege dezvoltarea teatrului, de a-și explica specificul acestei arte. Teatrul Național avusese în ultimii ani buna inițiativă de a prezenta în matinee de duminică câteva asemenea spectacole însoțite de o scurtă conferință. Regizorul Miron Niculescu împreună cu o echipă de înalți și talentați actori reușiseră spectacole de o înaltă tinută, spectacole educative. De ce conducerea Teatrului Național nu a continuat această inițiativă? Iată o întrebare căreia cred că nu i s-ar putea da un răspuns. Spectacolele experimentale puteau apoi fi prezentate în școli, în special pentru elevii care urmează cursurile serale, în marile întreprinderi și în instituții. Insistăm asupra unui fapt deosebit de important; elevii învață în decursul anilor despre diferitele specii ale artei dramatice, studiază lucrări ale teatrului universal. Cum este și firesc, nu în fiecare stagiune ei află pe scenele teatrelor toate operele despre care învață. Or, teatrul nu este ceva care poate fi pur și simplu învățat, el trebuie mai întâi de toate văzut. Cit de util ar fi ca elevii noștri să cunoască pe viu ce înseamnă, să spunem, teatrul antic sau comedia clasică. Însoțit de o scurtă conferință atractivă, interesantă, un asemenea spectacol poate interesa zeci de mii de oa-

meni, contribuind efectiv la educarea estetică a tineretului. Curios e faptul că această inițiativă a fost părăsită și de alte teatre, care începuseră la un moment dat să programeze, destul de sporadic, cele drept, unele conferințe asemănătoare. Matineele de poezie, care s-au bucurat de o atît de entuziastă apreciere din partea publicului, nu au fost continuate. Ni se pare cel puțin ciudat ca în decursul unei stagiuni să nu se organizeze la Teatrul Național decît un singur matineu poetic, închinat lui... Topircleanu!

Cît de entuziast a fost primită frumoasa inițiativă a radiodifuziunii de a prezenta un recital literar și muzical din opera lui Mihail Eminescu. Asemenea manifestări se cuvîn a fi continuate. Tălmăcit de o personalitate artistică, mesajul unei poezii clasice și contemporane va apărea mai limpede tînărului care studiază opera respectivă în școală, iar înțelesurile ei se vor desprinde cu mai multă ușurință. Cîteva seri de poezie a

organizat și Lectoratul Central al Societății pentru Răspîndirea Științei și Culturii, fiind și ele bine primite de public. Dar toate aceste inițiativă nu s-au coordonat într-un plan unic, n-au avut o finalitate, nu au fost repetate și, mai ales, nu au ajuns și la locurile de producție, în școli, acolo unde învață mii de elevi muncitori. A sosit timpul ca inițierea tineretului pe tărîmul teatrului să se desfășoare organizat și sistematic. Fiecare teatru are datoria să-și precizeze mai clar posibilitățile și intențiile. Potrivit cu specificul și profilul său, să desfășoare în timpul unei stagiuni un asemenea ciclu care să orienteze publicul într-un anumit domeniu al teatrului. Cred că aici Teatrul Tineretului ar trebui să dea dovadă de inițiativă. Rostul primordial al acestui teatru este educarea publicului tînăr, creșterea lui în spiritul înțelegerii artei scenice. Alături de el, celelalte instituții teatrale din București au datoria să înceapă această acțiune de inițiere

a tineretului. Din provincie ne vin unele vești bune în acest sens. La Teatrul de Stat din Reșița, de pildă, se organizează duminică dimineață spectacole precedate de o scurtă prezentare a vieții și opere autorului respectiv, ca și de o analiză succintă a lucrării lui.

Asemenea inițiativă ar trebui desfășurate de toate teatrele din țară. Există suficiente forțe pentru a face, din cei tineri, partizani, pasionați ai teatrului. Noi formăm un public care înțelege teatrul în procesul lui de evoluție istorică, un public care trebuie crescut de timpuriu. Numai astfel teatrul va căpăta din ce în ce mai mulți și mai exigenți spectatori. Iar tineretul vrea necinemat să-și lărgescă orizontul, să cuprindă pe meridiane cît mai vaste fenomenul teatral. Educarea și informarea publicului teatral nu pot fi lăsate numai pe seama caietelor-program.

Valeriu Ripceanu

480 TINERI ARTIȘTI AMATORI - ÎNTR-O UZINĂ

● La Uzinele de tractoare-Brasov, dintre cei 642 artiști amatori, înglobați în 36 de formații, — 480 sînt tineri, cu vârsta sub 30 de ani, români, maghiari și germani...

● Corul, de 140 persoane (înființat în 1947) după repetatele succese la concursurile Republicane de artiști amatori (a obținut premii I, II și III pe țară) va da într-un viitor apropiat un examen de maturitate artistică; are în perspectivă pregătirea Simfoniei a IX-a de Beethoven, în colaborare cu soliștii și orchestra Filarmonică de stat „Gh. Dima” din localitate.

● Gr. Vasiliu-Birlic — artist al poporului — a interpretat, în compania tinerilor din echipa de teatru a uzinei, rolul lui Zigu Shapiro din piesa Oameni care fac — de Al. Voltin. Dintre cele trei spectacole susținute împreună, două au avut loc în fața muncitorilor de la Uzinele de tractoare. Printre succesele echipei de teatru (12 persoane), tinerii artiști amatori ne-au amintit reprezentările cu „Steaua fără nume”. Și tinerii din echipa de teatru își pun o întrebare de maturitate: vom ajunge curînd atît de presbiții încît să fim în stare să punem bazele în uzina noastră a unui Teatru Popular de amatori, așa cum au făcut uzinele din București, „Republica” și „Grița Roșie”?

● Cineclubul — e format din 14 entuziaști — ni se spune în uzină. Unul dintre animatori, tînărul inginer Simion Săpunaru — șeful unei secții. — au realizat un film original în colaborare cu Cineclubul C. F. R. Timișoara și cu cel de la Otetul Roșu. Filmul e foarte cunoscut și socotit „cap de afiș” de cinefilii amatori din țară: Șarja păsii (dintr-un tanc găsit se face o țel și din otel, tractoare). Cineclubul Uzinelor de tractoare lucrează acum la un film nou, cu tema: Ce a fost și ce este uzina noastră? Filmul e dedicat aniversării a 15 ani de la fabricarea primului tractor românesc.

● 14 brigăzi artistice de agitate activează în sectoarele și secțiile uzinelor de tractoare — în afara de brigada „mare”.

O EXPOZIȚIE DE MANUSCRISE

În dimineața zilei de 5 aprilie s-a deschis, la Biblioteca Academiei Republicii Populare Romîne, o expoziție de manuscrise. E vorba de niște documente de atelieri și fructă literară de o valoare covârșitoare pentru istoria literaturii noastre din veacul trecut. Pe hîrtiile și caiete expuse, au stat aplecați în extenuantă muncă de creație, migălînd cu penița și cu virful de cărbune al creionului, scriitorii către care amintirea noastră se îndreaptă plină de sfînicie și curiozitate, pentru că ei s-au numit: Nicolae Bălcescu, A. Odobescu, Mihail Eminescu, Ion Creangă și I. L. Caragiale.

Semnalam această extrem de folositoare expoziție, ca pe un eveniment cultural de primul rang, tinerilor poeți, prozatori și critici literari. Soase vremelnice din seferile și depozitele Academiei, aceste manuscrise ale marilor noștri scriitori ne vorbesc nu numai despre pasiunea celor care au scris aplecați, cu decenii în urmă, asupra lor, ci, mai presus de toate, despre spiritul de mare răspundere socială care i-a însușit. Migala manuscriselor, ștersăturile, adausurile, acoladele, ezităriile și reveniriile, toate aceste amănunte de aparentă realitate grafică arată de fapt că dincolo de prezența inefabilă a muzei, dincolo de ceea ce numim „inspiratie” și „spontaneitate”, a existat pînă la evidență o neistovită și remarcabilă conștiință profesională, o trudă neîntreruptă de a știului, pînă la perfecție, traza, dialogul, cuvîntul și versul, o voință neostolită de a realiza frumusețea maximă a limbii literare.

Au cite ceva de învățat tinerii critici literari, căuțărilor de cuvinte inteligibile, zăbovind măcar un ceas cu privirea lor scrutătoare asupra manuscrisului lui Bălcescu: „România sub Mihail-Volevod Viteazul”, au nesus de mult de învățat tinerii poeți, grăbiți a-și publica pînă și ciornele, adăstînd o oră în fața manuscrisului pe care Eminescu a așternut versurile nemuritoare ale „Luceafărului”. Tinerii scriitori vor găsi sub vitrinele expoziției și cîteva schițe autografe ale neîntrecutului stilist care a fost I. L. Caragiale și manuscrisul „Amințirilor din copilărie” asupra căruia a dăltuit cuvîntul povestitorul de pe malul Ozanel.

Săluțăm din toată inima inițiativa Bibliotecii Academiei R.P.R. și îndemnăm tinerii scriitori, cărora cel dintîi li se adresează această expoziție, s-o cerceteze și să-l treacă pragul, cu conștiința că li se oferă un excepțional prilej de învățătură în școala măiestriei literare.

S P O R T

Veni, Vidi, Vici!

Duminică trecut, Rapidul, cea mai bună echipă romînească de volei, a transmis din sala budapestană Sport-Csarnok, în stilul lapidar al lui Cezar: „veni, vidi, vici!”

Trei echipe de renume mondial — campioanele Cehoslovaciei, Ungariei și Franței — au izbutit să opună doar o rezistență curiată sextetului de fier al lui Horațiu Nicolau.

Veni, vidi, vici! Recurgînd la jurta sportului, asta echivalează cu 9 seturi la zero în 150 de minute. Cite o oră de curs ex cathedra în amfiteatru de la Sport-Csarnok.

Veni, vidi, vici! Un gest de curtoazie față de cei 30 de turiști romîni, eliberați o clipă mai devreme din tumultul mistuitor al luptei sportive, pentru a admira frumusețea serilor budapestane.

Veni, vidi, vici! Victoria maturității. Victoria unei echipe căreia antrenorul — inginer Gheorghe Petrescu — i-a imprimat rigori geometrice, dar față de care a rămas mereu același „bun și drag nea Gică”.

Secretul Rapidului? Foarte simplu. E transferarea polisportivului pe terenul cu plasa. Horațiu Nicolau a fost cîndva campion la suliță... Drăgan e săritor de peste 1,80 la înălțime, iar Plocon ar putea „răsuci” oricînd o grămadă la rugby, chiar dacă de partea opusă s-ar afla un Viorel Moraru sau un Paloșeanu. În formula Rapidului, voleiul a ajuns să fie un neîntrerupt asalt athletic asupra stachetei fileului.

Cum a ajuns în virf Rapidul? Urcînd cu pas sigur povîrniișul piramidei în treapta voleiului romînesc. Pentru că victoria Rapidului, înainte de a fi a lui Horațiu Nicolau și a brigăzii sale de șoc, este victoria celor 15.000 de jucători trecuți în scriptele întrecerilor duminicale, o victorie a sutelor de mii de voleibaliști anonimi care întînd fileul, seară de seară, pe asfaltul cald din preajma uzinei, în curtea S.M.T.-ului sau în ochiul de lumină al taberei pionieresti.

Rapidul a ajuns în virf pentru că nu este o floare de seră (cum pare să fie echipa noastră de hochei) ci o floare de munte, care a răzbit sus prin căliri succesive.

Această echipă a Rapidului, care a ridicat în picioare Sport-Csarnok-ul, dar care i-a deșapănat, în egală măsură, pe spectatori maghiari, datorită k.o.-urilor mult prea rapide, luptă din greu la noi în sală, la Floreasca, împotriva Progresului, sau la Patroșeni, împotriva echipei studenților minieri.

Iată adevărată semnificația a acestui spectacol „veni, vidi, vici!” realizat de echipa Rapidului, formația ale cărei victorii au cea mai sigură acoperire cu puțință: rezervele de aur ale voleiului nostru.

Ioan Chirilă

BEEHOVENIANA

Cartea, ecranul (mare și mic), unde radiofonice și bineînțeles — discul, iată propagandiștii remarcabili ai culturii noi socialiste, care instruesc, înfrumusețind, totodată, viața nouă a milioanele de tineri, constructori liberi ai imbelsgatelor zile de astăzi și de mine.

Popularizat pe scară largă, în ultimii ani, discul este mult și contribuie substanțial la completarea culturii muzicale a tineretului, în educarea gustului său, lăsată altădată la voia întâmplării. Inițiativa casei de discuri „Electrodisc” de a edita întregul ciclu de simfonii beethoveniene răspunde, astfel, unui incontestabil și actual, produs în ultima vreme; ea constituie un eveniment cultural care trebuie salutat cu căldură. Actualmente au fost puse la dispoziția iubitorilor de muzică

următoarele opere: Simfonia a III-a (E-roica), în mi bemol major, simfonia a V-a, în ut minor, și simfonia a VI-a (Pastorală) în fa major. Uvertura Coriolan completează discul ce cuprinde cea de a V-a simfonie.

Bănuim, în ordinea aleasă a apariției a acestor capodopere ale muzicii universale, o oarecare preocupare privind introducerea în studiul operei marilor L. v. Beethoven. Bunoară, simfonia a V-a și a VI-a, cu tot subiectul lor diferit, au fost create aproape în același timp — au fost de altfel și executate, pentru prima oară, în aceeași zi (poartă respectiv denumirea de op. 67 și 68) — fiind deci compuse în aceeași perioadă de inspirație.

Simfonia Eroică — imn închinat libertăților republicane, intrapigată și tumultuoasă simfonie a V-a și Pastorală, lau-

dă a naturii sau, după chiar indicațiile autorului ei, „expresie a sentimentelor mai mult decît o pictură”, — constituie un început fericit.

Orchestra Farmo-

DISCUL

nicii din București, condusă de maestrul George Georgescu, are în fața ei o sarcină de onoare, pe care, fără îndoială, o va duce la bun sfîrșit, cu bagheta celui mai indicat interpret beethovenian. Urmează să apară simfoniile I-a (în ut major) și cea de a VIII-a (în fa major), pe un singur disc, simfonia a IV-a (în si bemol), dimpreună cu uvertura Lenore s, apoi simfonia a VII-a (în fa major), cu uvertura Egmont și, în fine, pe două discuri, simfoniile a II-a (în

re major) și a IX-a (în re minor). Așadar, Simfonia cu un cor final — Oda bucuriei, va completa colecția, atît de necesară nu numai tinerilor iubitori de muzică, dar și instituțiilor răspînditoare de cultură de la orașe și sate.

Desigur, opera „Titanului muzicii” nu se isprăvește aici. În materia concertelor pentru pian, vioară, a sonetelor etc., etc., Electrodiscul mai are mult de făcut. Impresimile de piese beethoveniene nu trebuie să fie rezultatul întâmplător al producerii pe estradele noastre a unor interpreți celebri. Un plan sistematic de prezentare a opereii lui Beethoven, ca și a celorlalți mari compozitori elasci și contemporani, se impune și aici.

B. Cioculescu

Un exemplu de muncă și măiestrie

S-a stins din viață, pentru todeauna, tovarășul nostru iubit, prețuit și stimat, pictorul academician Camil Ressu, președinte de onoare al Uniunii artiștilor plastici.

Continuator al celor mai bune tradiții ale artei noastre, păstrător al celor mai înalte idealuri ale artei universale, el a stat cu cinste și demnitate în primele rînduri ale Uniunii artiștilor plastici, înconjurat de dragostea noastră, încă de la înființarea acestei Uniuni. Personalitatea lui de mare artist-cetățean, prestigiul înalțat de care s-a bucurat în viață, au contribuit la ridicarea nivelului artei noastre. De aceea, pierderea lui Ressu este o pierdere grea pentru noi și lăsa, în urma ei, un gol imens și greu de implinit.

Viața și activitatea lui Ressu rămîn un exemplu din cele mai vii pentru artiști, el fiind un artist de cea mai completă și mai bună formație și educație.

A studiat mult și cu perseverență. Firea lui de cercetător asidu, inteligența lui vie și gîndirea lui puternică nu-i îngăduiau să cerceteze lucrurile numai la suprafață. El mergea în adîncime. Încă de la începuturile lui este cunoscut și se știe despre Ressu că era un desenator excelent, calitate care stă la baza dezvoltării artelor plastice. Încă de la început, locul lui printre artiști era locul unui fruntar.

Ressu a făcut parte din strălucita pleiadă de artiști care, între cele două mari războaie mondiale, au adus o înnoire în artă și au format o nouă școală. Înnoirea a însemnat o luptă a acestor artiști îndreptată împotriva academismului instaurat în primul rînd la școala de Belle Arte. Cel mai bine înarmat pentru această luptă, prin formația și educația sa artistică, era Ressu. Temperamentul său combativ, inteligența vie și științietoare, au avut un rol însemnat în această luptă, susținută cu mare ardore de către tinerii artiști dorici de o înnoire a artei. Ressu a fost chemat la catedra de pictură de la Școala de Belle Arte și apoi la conducerea acestei școli. El a pus aici temelii nouă a învățămîntului de artă în epoca

dintre cele două războaie mondiale, care are pentru dezvoltarea artei noastre o însemnată istorică.

Dar toate acestea nu schimbau prea mult situația însăși a dezvoltării artei plastice în țara noastră. Condițiile în care se dezvoltă ea erau din cele mai grele și artiștii îndurau lipsuri și nevoi mari. Lupta lui Ressu nu înceta aici, ea lua o înfățișare nouă și mai largă cu o desăsurare pe plan social. A făcut parte dintre acei artiști care, prin presă și grafica militantă, au dus o luptă înverșunată împotriva stăpînirii burghezo-mosieresti, demascînd nelegiuirile ei.

După 23 August 1944, cînd în țara noastră s-au produs marile transformări sociale, cînd poporul muncitor și-a luat destinele în propriile sale mîini, în

activitatea lui Ressu se deschide un capitol nou și cel mai interesant. În această parte a vieții sale creează opere noi, cu înțelese noi, cele mai convingătoare din cariera lui de artist.

Tot acum se bucură de recunoșterea din partea întregului popor. Partidul Muncitoresc Român și guvernul țării l-au constituit cu titlul de Artist al Poporului, iar Academia R. P. R. l-a ales în rîndurile ei; a fost distins cu ordine și medalii, cu Premiul de Stat.

Ressu a fost un mare artist cetățean. Amintirea lui, care va rămîne nestearsă printre noi, activitatea și opera lui iau loc în istoria artelor noastre și în cea universală.

I. Jalea

C. RESSU; Studiu pentru compoziția „Odihnă la cîmp” (1923)

MERIDIANELE

J. L. PACHECO

Tinutul poet spaniol Jesus Lopez Pacheco s-a născut la 13 iulie 1930 la Madrid. El este autorul romanului „Centrul electric”, (Centrul electric, 1953) și al volumelor de versuri intitulate „Lăsați să crească încreștarea noastră” (Lăsați să crească încreștarea noastră) (Dejar crece este silonca, 1957) și „Pun mina pe Spania” (Pongo la mano sobre España, 1961). Pe lângă ultimele dintre cărțile lui Pacheco, aparțin la Roma în limbile spaniolă și italiană, se arată: „Această carte a fost interzisă de cenzura fascistă”. Intr-adevăr, în anul 1938...

VARA LA MADRID

Turbure de rindunele, vară săgeată de lumină densă și înaltă. Vară la Madrid! Cuprind — lmi pere — depărtarea de azur a Guadarramel. Timp de aur azuriu și colb. Lîmpezimea Spaniei mă înșoară.

Cine-așterne umbră în priviri? Strălucirile sînt pline de durere și la toate colțurile mă strigă fețe-nunecate, minți înfuriate.

Vară la Madrid, lumină-oxifiată! Rîndunele coboară la pămînt subitralice și repezi, parcă vîrlad să înalțe zborul lor nemărginit și speranța prăbușită-a țării mele.

MIC POEM

„penumbra unui vis în cupa noastră” Antonio Machado

Mă gîndeam să încheg un poem cît mai scurt, să îl umplu cu vrut cu o undă de vis.

Cît de mic fie-un vis, nu îl poate cuprinde întreg cel mai mare poem dintre cîte s-au scris.

ZILE NEGRE

Pentru Felicidad Orquiza și Juan E. Zuniga

Sînt lungi zile negre cum e și această în care umbil pe stradă plîngînd, în gînd domn stîngînd, sînt zilele lungi ale umilelor truși și dorințelor mari, ale tristelor stringeri de mină, zilele negre-ale Spaniei care înlîna mea și gîlînu-mi înaudd.

AM VISAT

Pentru că aerul e-al tuturor, — și eu îl respir. Pămînt și lumină, și flori, pline, iubiri...

Am visat că în lumea bătrînă, cîndva oamenii vor cînta un singur imn.

Lui Antonio MACHADO

Am învîltit cu-o foale de hîrte o carte de Machado: poezie.

— Prieten scump, Machado, mă iartă, le implor, că le-am întemnițat cu mine-o dată, dar ca un fluviu cu val sonor răsună-dacă versurile-ți, lată, — ești mai puternic decît mine, te ascult despre lubre, despre leamă, și despre frig, și despre spaimă, — lubit-ai toate cele-ate de mult și-ai-țiea viața ta cu încercat-o — înclit în temniță ar îl mai trist de unul singur, fără de Machado!

Inchisoarea Carabanchel 16 martie 1956

ROMANȚA BUCURIEI

Din bucuriile toate cîte le știu, cîte sînt, supremă rămîne aceea de-a fi om pe pămînt.

Să umbli meleaguri lubit, meru să te și gîlîști, să-ți chiar și numele ce-nșingurat l-ai purtat.

Curăță, vîntule, tu cu zboru-ți de pasăre, drept, tot ce mai este murdar, tot ce lmi arde în plepi.

Cu aerul lumii întregi plămîniți mi l-am umplut, — gîlîștii meu, oameni, dintr-ai vostru-l născut.

1958

În romînește de Tiberiu Utan

TINERETII

LA STELE

Te caut, Lucefero, de cînd mă știu.

Te caut de două mii de ani, sau poate chiar de cînd abia învățam să umblu în două picioare. Vrînd să te iau din boltă și la tine decît cu gîndul. Intotdeauna am vrut să zmulg cîteva stele măcar din horbotoale cerului tău ca să le agăț, strălucitoare, de gîtul logodnicei mele. M-ai lăsat meru cu mîinile întinse, fără să-mi fi răspuns vreo dată.

Cînd am fost Prometeu și m-am înălțat pînă la soare, m-a înălțat pămîntul după ce-i dădusem focul. Icar fiind, m-am prăbușit. Chemîndu-mă Eminescu, ți-am dat, Lucefero, inima fecioarei închipuirii mele. Căutător de aștri, am vrut iarăși să te ajung, venind mai aproape de tine prin ochiul astronomic, pe care-l-am făcut, mitologic și încrezător, ca pe Ciclop — și tot nu te-am ajuns. Pasărea mea de fier n-ai lăsat-o să zboare mai sus de ultimul nor.

A trebuit să mă ridic din nou, și punîndu-mă înmîit pe deslegat, cu gîndul, cu brațele, cu inima, în laborator și uzină, am și deslegat o parte din tainele tale, Atom! Incep să te și am în mîinile mele și o să te pun să construiești în locul meu, iar eu, după o sută de mii de ani de trudă, să încerc puțin să mă odihnesc.

Din puberi și ape amestecate am găsit și care-mi trebuia să ajung azi pînă la tine. Mi-am făcut o casă nouă din otel și aluminiu și ți-am trimis-o mai înții pe ea singură, apoi m-am instalat și eu în ea, înșind în sus mai repede decît mi-aș fi închipuit vreo dată: Ce frumos ești, Lucefero! Cît de frumos ești, Pămîntule!

Ți-am cîntat de sus, dintre boțe, Pămîntule: bip-bip-bip! — ca vrăbiile și ca lăstunii, și tu m-ai auzit prin antenele tale, fratele meu din Urali și fiul meu, pionier, din Leningrad. Știu că țările pe care le-am văzut din văzduh brodate ca pe gherghel m-au urmărit cu nerăbdare, uimire și emoție. Ce era să fac? Să-i mai fi așteptat pe John sau pe Bill încă o sută de ani?

Destul așteptare! Lăcătelor marilor puteri le-am găsit și cheile potrivite: căutarea, îndrăzneala, munca, dragostea, bucuria — pu-team oare să înfrunt bezna fără ele și să zdrobesc necunoscutul? M-am dus și m-am întors dintre constelații, fără să mă mai înălțînescă nimeni de sînci. În locul vulturilor care m-au sfîșiat altădată, pămîntul mi-a fluturat pretutindeni flamuri roșii.

Pot să nu mă bucur azi, Lucefero, cînd am ajuns pînă la tine și cînd strălucesc-n cinci colțuri steaua mea de om?

Baruțu T. Argezai

Un pionier al agriculturii cosmice

Tradescantia

Sînt numai cîțiva ani de cînd, arvună de Gopo pe o panglică de celuloză, omul care semăna cîte-o floare pe planetele uriașelor spații siderale, era încă doar un vis și o virtualitate. Vă amintiți? Gopo îl înarmase pe eroul său cu un hîrțel ciudat, necunoscut în nici un manual de grădinarie, un hîrțel care semăna cu un cloacan de o-bata, pneumatic. Omul care era sapsens în gradul cel mai înalt, deci un vizionar, pune floarea în solul planetelor ca într-un ghiveci, o uida cu stropiloarea, lujerul ei creștea și petalele izbucneau învoalte într-un univers-grădiniță fără margini. Au trecut numai cîțiva ani de-atunci și, ceea ce fusese numai un desen, zîcnit cu penia pe un film de scurt metraj, a venit peste noapte o realitate tulburătoare. Transportată în spațiul cosmic cu „Sputnik V”, o floare gingașă, pe care horticultorii marilor grădini botanice și terestre au știut-o și catalogat-o de mult, numînd-o „Tradescantia”, a continuat să înflorească și ea a revenit pe pămînt, intactă în ghiveciul ei. Era prima experiență agrotehnică pe care biologia terestră o făcea într-un laborator plasat în spațiul cosmic. Au urmat alte experiențe similare, cu semînțe de bucate comune: grîu, orz și porumb, dar pionierul a ceea ce va fi agricultura cosmică, va rămîne tot fragila și gingașă floare de grădiniță, decorativă: Tradescantia.

constituit de bună seamă numai o arvună de Gopo pe o panglică de celuloză, omul care semăna cîte-o floare pe planetele uriașelor spații siderale, era încă doar un vis și o virtualitate. Vă amintiți? Gopo îl înarmase pe eroul său cu un hîrțel ciudat, necunoscut în nici un manual de grădinarie, un hîrțel care semăna cu un cloacan de o-bata, pneumatic. Omul care era sapsens în gradul cel mai înalt, deci un vizionar, pune floarea în solul planetelor ca într-un ghiveci, o uida cu stropiloarea, lujerul ei creștea și petalele izbucneau învoalte într-un univers-grădiniță fără margini. Au trecut numai cîțiva ani de-atunci și, ceea ce fusese numai un desen, zîcnit cu penia pe un film de scurt metraj, a venit peste noapte o realitate tulburătoare. Transportată în spațiul cosmic cu „Sputnik V”, o floare gingașă, pe care horticultorii marilor grădini botanice și terestre au știut-o și catalogat-o de mult, numînd-o „Tradescantia”, a continuat să înflorească și ea a revenit pe pămînt, intactă în ghiveciul ei. Era prima experiență agrotehnică pe care biologia terestră o făcea într-un laborator plasat în spațiul cosmic. Au urmat alte experiențe similare, cu semînțe de bucate comune: grîu, orz și porumb, dar pionierul a ceea ce va fi agricultura cosmică, va rămîne tot fragila și gingașă floare de grădiniță, decorativă: Tradescantia.

colo, primul cosmonautul pămînteni, un covor de lărbă și ogoare irigate, sau vor afla numai licheni închir-ciji de o climă aspră și neprielnică? Intrebările acestea vor avea în viitor un răspuns sigur, dar, pînă atunci, navele cosmice pleacă la drum sterilizate, ca să nu transporte mîcar un singur microorganism în stare să modifice și să fatalizeze lumea îndepărtată spre care ne îndreptăm cu pași de urias. În orice caz, ceea ce știm de pe acum e faptul că la epocile expedițiilor cosmice ale viitorului va lua parte, colaborînd cu celelalte științe, cu geografia cosmică și cu geologia, cu medicina cosmică și cu tehnica reactivă, cu astronomia și cu metalurgia metalelor rezistente la mari temperaturi și presiuni, o știință tînără și nouă: astrobotanica. Pionierul ei, nu se va putea uita că a fost floarea gingașă și irimosa: Tradescantia.

Petru Tolvadia

Ca o săgeată se reped reac-torele în înaltul cerului. Urma lor se întinde pe cerul albastru, pier-zîndu-se în spațiul fără hotar, — semn al temerității omenești. Ca să zboare atît de sus și atît de lute, fiecare aviator trebuie să treacă probele Institutului de Medicină Aeronautică.

Înfîplirea de pe micul ecran al televizorului

Privirile sînt ațintite asupra micului ecran unde mai mulți oameni în halate albe înnoadă și string legăturile unui costum special, asemănător costumului pentru cosmonauți. Nouăsprezece metri de șnur, două sute treizeci și patru de copii și nouă fermoare încheie costumul special al omului ce se pregătește pentru zbor. Tuburile de cauciu de la masa de oxigen și de la casa de zbor, cablurile de conexiuni ale costumului special și cablul de telefonie, compensatorul de înălțime, toate sînt conectate la aparatele din cabină. O călătorie în Marte?

Tablourile aparatelor pentru controlul zborului și pentru controlul funcționării organismului ocupă o mare suprafață din spațiul cabinei. În mijloc se află scaunul pilotului iar în fața lui, arcut ca o cobră — microfonul de care stă agățată mira de transmisie. Omul se așează pe scaunul din fața hubloului tăiat în pereții de otel ai cabinei și așteaptă cu ochii țîntă la zecile de aparate și indicatoare din fața lui. Ușa se închide cu șuruburi puternice,

asemănătoare celor de la etuvă. Omul din cabină va zbura sus, sus de tot, în stratosferă. În fața hubloului se află medicul specialist. La tablourile de comandă sînt alți specialiști, gata să mute zeci de manete și fel de fel de robinete.

Trei semnale, trei țîrîrituri prelungi se înfig undeva, în creier. Cîteva pocnituri în cască și deodată totul este acoperit de vocea calmă a medicului specialist: — Atențiune!

Ochii omului din cabină — doar ochii i se văd, fața este acoperită de masca pentru oxigen — se fixează pe unul dintre aparate. Medicul ne face semn cu capul. Totul este pregătit? Se aude din nou vocea cunoscută: — Atențiune! Incepe zborul! Veți comunica tot ce vă supără din 20 în 20 de secunde. Semnalele sînt stabilite...

— Am înțeles, voi comunica totul. — Un cuvînt scurt, pronunțat energic: — Contact!

Duduit de motoare. Pompa de vid trage cu lăcomie aerul din cabină, aparatele de alimentare cu oxigen au intrat în funcțiune iar indicatoarele de pe cadrane oscilează cînd într-o parte, cînd în alta. Acul altimetruului urmărește neîntrerupt scara cîrfelor, pe măsură ce specialiștii răsucesc roțile ma-

PRIMUM LAM

COSMOS

de prof. univ. A. PÂRVU

„Una din cele mai importante date ale istoriei omenirii”. A. DANJON Directorul Observatorului din Paris

Acum un an, la 12 aprilie 1961, oamenii de știință și tehnicienii sovietici au realizat pentru prima oară în istorie lansarea unui om în spațiul cosmic, folosind legile mecanicii cerești care guvernază mișcarea tuturor astrelor. Nava satelit Vostok 1, avînd la bord pe pilotul cosmonaut, maiorul aviator Iuri Alexeevici Gagarin, a fost plasată pe o orbită de satelit artificial al pămîntului, și după un ocol al pămîntului, a aterizat în bune condițiuni în regiunea Saratov din U.R.S.S.

Nava satelit cîntărea 4.725 kg, fără a pune la socoteală greutatea ultimele trepte a rachetelor purtătoare, care și ea a fost plasată pe o traiectorie de satelit foarte apropiată de cea a navei satelit Vostok 1.

La mai puțin de 6 luni de la acest eveniment epocal, o altă navă satelit, Vostok 2, de același tip cu prima, dar mai perfecționată, a permis maiorului aviator Gherman Stepanovici Titov să ocotească pămîntul pe o traiectorie analogă cu cea a primei nave, de 17 ori, în cele mai bune condiții de sănătate și de muncă, lucrînd aproape 24 de ore într-un mediu în care corpurile nu cîntăresc.

Satelitul artificial lansat la 16 martie 1962 — primul dintr-un vast program de cercetări științifice — este menit să completeze cunoștințele noastre asupra spațiului circumterestru în vederea călătoriilor mai departe de Pămînt ale viitorilor cosmonauți.

Pătrunderea omului în spațiul și extinderea într-un mod considerabil orizontul cunoștințelor noastre și va îmbogăți știința și cultura.

Intr-un viitor apropiat trebuie să ne așteptăm la utilizarea navelor cosmice, la rezolvarea unor probleme de importanță practică. Serviciile meteorologice, stațiunile rețea de televiziune și radiodifuzi-

oarea, primul cosmonautul pămînteni, un covor de lărbă și ogoare irigate, sau vor afla numai licheni închir-ciji de o climă aspră și neprielnică? Intrebările acestea vor avea în viitor un răspuns sigur, dar, pînă atunci, navele cosmice pleacă la drum sterilizate, ca să nu transporte mîcar un singur microorganism în stare să modifice și să fatalizeze lumea îndepărtată spre care ne îndreptăm cu pași de urias. În orice caz, ceea ce știm de pe acum e faptul că la epocile expedițiilor cosmice ale viitorului va lua parte, colaborînd cu celelalte științe, cu geografia cosmică și cu geologia, cu medicina cosmică și cu tehnica reactivă, cu astronomia și cu metalurgia metalelor rezistente la mari temperaturi și presiuni, o știință tînără și nouă: astrobotanica. Pionierul ei, nu se va putea uita că a fost floarea gingașă și irimosa: Tradescantia.

La o importanță largă și aprofundare a cunoștințelor noastre despre natură va duce și organiza-tarea unor experiențe și cercetări noi și originale în cosmos.

Succesele astronomice practice constituie o nouă dovadă a lipsei totale de temelă a agnosticismului și scepticismului în diferitele lor variante. Folosirea aparatului științific cosmic înseamnă o uriașă lărgire a hotarelor de cunoaștere ale omului, înseamnă apariția unor noi posibilități de pătrunde-re a rațiunii noastre în esența lucrurilor. Într-un importanță țeserii omului în cosmos nu se limitează la latura cantitativă, adică la lărgirea și accelerarea procesului de cunoaștere. Tot atît de importantă, dacă nu chiar mai importantă, este latura calitativă, adică modificarea caracterului însuși al științelor naturii, a metodelor, a orientării, al conținutului și structurii lor.

Pînă nu de mult, aproape toate științele naturii (în afara de astronomie) își concentraseră atenția de obicei asupra studiului naturii terestre. Una dintre primele științe care a depășit hotarele Pămîntului a fost matematica. Crearea de către N. I. Lobacevski și I. Boilyal a unor noi geometrii care sînt denumite pe bună dreptate „Geometriile ale cosmosului” a făcut ca în științele naturii să se contureze tendința de lărgire a proporțiilor cercetării, de studiere a unor probleme științifice pe plan cosmic, tot ceea ce este terestru constituind doar un caz particular. Această

tendință a fost confirmată curînd prin dezvoltarea mecanicii și fizicii, care au pășit cu și mai mult curaj în univers.

În ultimele decenii au apărut o serie întreagă de științe sau caplote ale diferitelor științe care încep cu cuvîntul „astro”: astrobiologia, astrobotanica, astrogeografia, astrogeologia, astrochimia și o serie de alte discipline.

Întoarcerea științelor naturii cu fața spre cosmos a trebuit să ducă și a spus realitatea la o nevoie stringentă de noi instrumente de studiere nemijlocită a obiectelor, fenomenelor și proceselor cosmice. Acest lucru s-a obținut cu ajutorul tehnicii rachetelor care a oferit oamenilor de știință posibilitatea de a transporta aparatura științifică dincolo de limitele Pămîntului.

Așadar, lansarea sateliților și a rachetelor cosmice a fost pregătita de întreaga dezvoltare a științelor naturii, trimisă în cosmos a primelor aparate științifice mar-cind un salt calitativ în dezvoltarea gîndirii științifice.

O importanță fundamentală prezintă și faptul că nu numai știința, ci și practica va avea un caracter cosmic. Acest aspect s-a concretizat în primul rînd în reproducerea, copierea sau modelarea unor condiții și procese cosmice în cadrul experiențelor științifice și, începînd din 1946, în realizarea de experimente cosmice care cuprind în prezent întregul front al științelor naturii, al științei experimentale în genere. Apariția sateliților artificiali ai planetei noastre este continuarea în afara Pămîntului a acțiunii de creare a unei naturi artificiale. Acțiunea de transformare a naturii de către om ridicîndu-se pe o treaptă cosmică, ea va determina apariția producției cosmice așa cum a fost prevăzută de K. E. Tolkovski în lucrarea sa „Industria în eter”. Și, ca o continuare dialectică a acestui proces, realizările tehnico-științifice cele mai prețioase obținute în procesul cercetării cosmice își vor găsi o largă aplicare și în transformarea forțelor de producție de pe Pămînt.

Pătrunderea omului în cosmos va însemna în mod necesar și inevitabil extinderea producției omenești.

Epoca noastră este epoca unor evenimente extraordinare, în care se înfiră multe din concepțiile vechi și apar noi concepții despre fenomenele naturii.

Sateliiții artificiali ai Pămîntului au devenit un fel de „ferestre” spre cosmos.

Împietirea strînsă și interpen-trarea științelor, care reflectă dialectica obiectivă a naturii, pun în fața cercetătorilor contemporani o naturii sarcina extrem de importantă și complicată de a efectua un studiu complex al fenomenelor naturii, studiu la care să participe împreună reprezentanții celor mai diferite specialități. Această sarcină se pune și în fața tehnicii contemporane. Fără o asemenea mulțică de cercetări științifice și de invenții tehnice, multilaterale și ale cărei părți componente se află într-o strînsă imbinare, muncă depusă de un uriaș colectiv de oameni de știință și ingineri sovietici, nu s-ar fi putut înfăptui zborul istoric al primului cosmonaut din lume.

PRIMĂVARA ÎN

șinii de vidare: 1500... 3500... 7000 de metri... — Comunicăți... comunicați... starea dumneavoastră... se aude vocea medicului, rar și stăruitor.

Altimetruul indică înălțimi tot mai depărtate de pămînt: ... 9500... 11000... 12.500... 14.000 de metri. — ...Comunicați... — Normal... Totul este normal... Tuburile costumului se umflă și se desumflă ritmic — o dată cu respirația. Costumul string puternic, ca într-un corset, toracele, abdomenul și fiecare mușchi în parte. Încorsetarea ajută expirației.

Din nou apeli. — ...Starea dumneavoastră... comunicați... — 15.500... 18.000... 21.000 de metri. — Aerul în cabină s-a răcit. Aici e ger... E foarte... frig.

Ne gîndim la soarele orbitor de afară, la splendozia de primăvară, și la gerul care s-a lăsat în cabina celui ce urcă neîntrerupt. Deodată, nu se mai distinge nimic... Ceață, o ceață albă, și atît. — ...Vapori de condensare... Urc, presiunea scade... se aude vocea omului din cabină, ca un răspuns nedumeririi noastre.

...25.000 de metri. Vapori de condensare dispar brusc. Omul din cabină nu mai poate vorbi. Presiunea este atît de scăzută, încît, cu siguranță, o cană cu apă ar fierbe. Dacă temperatura este sub minus 50 de grade.

Omul din cabină deschide larg ochii, duce mina la butoanele de semnalizare. Eyeborean de sudoare îi năpădesc fruntea. Medicul își mută privirile de la ecranul electrocardiografului care luminează o dată cu pulsațiile inimii omului aflat în cabină.

— ...Mă sufocă oxigen...nuli... Se aprinde un bec roșu: „Platformă” — se stă pe loc: la 26.400 de metri! Se aprinde un alt bec verde apoi unul galben. Omul din cabină comunică cu oamenii de pe pămînt de la înălțimea celor 26 de kilometri și jumătate. Depune ultimele eforturi pentru a respira.

Apăsă pe un buton, se aprinde becul alb. „Cer coborîre”. De la 28.000 m! Din nou becul roșu: „Platformă” și... fruntea omului din cabină cade ușor în față, semn că puterile l-au părăsit. Medicul stă nemșicat, apoi apăsă o pîrghie. Se coboară fulgerător...

Mergem să vedem cu toții pilotul. Străbătam un hol, cîteva camere, un culoar lung, Cîncizeci, gașeci de metri, urmînd cablul de transmisie al televizorului. Descoperim, puternic ancorată în pămînt, cabina în care, cîteva clipe în urmă, omul se înălțase la 28.000 de metri. Șueitarul asurzitor este pricluit de aerul atmosferic introdus

Printre disciplinele și specialitățile care au asigurat zborul primului om în cosmos, fac parte cosmobiologia și medicina cosmică. Cercetările de biologie și medicină cosmică, mergând mână în mână cu cele tehnice, au creat condițiile necesare, au asigurat zborul primului om în jurul pământului și întocmirea sa pe pământ în perfectă stare de sănătate. I. A. Gagarin s-a simțit excelent, „ca acasă”, în timpul zborului în cosmos, el și-a menținut tot timpul calmul, luciditatea și perfectă activitate a sistemului nervos și a organelor de simț. El a fost în stare să manipuleze aparate foarte complicate, să discute cu cei de pe pământ, să facă studii, observații și să înregistreze toate fenomenele interesante conform programului în prealabil stabilit.

Datorită studiilor efectuate cu ajutorul rachetelor, al sateliților artificiali și al navelor-satelit, se știe că spațiul cosmic prezintă o serie de factori specifici lui, deseori de cei de pe pământ, și că există numeroase pericole pentru cosmonaut, dacă știința nu ar găsi mijloacele de protecție, de apărare.

Cu toate că biologia și medicina cosmică sînt științe foarte tinere, ele au reușit în scurt timp, datorită specialiștilor din Uniunea Sovietică, să acumuleze date precise și prețioase care și-au dovedit valoabilitatea o dată cu succesul primului zboruri ale omului în cosmos.

Cosmobiologia și medicina cosmică au abordat mai cu seamă studiul factorilor din mediul cosmic și influența lor asupra organismului, experimentarea procedurilor celor mai eficiente pentru a proteja pe om de acțiunea nocivă a acestor factori, cercetarea metodelor prin care să se salveze omului condiții normale de activitate în cabina navei cosmice mai ales în perioada plecării pe orbită și a întoarcerii pe pământ.

Utilizînd metode complexe de cercetare aici, pe pământ, în laboratoare, și mai ales folosind experimentul natural pe animale cu ajutorul rachetelor, sateliților terestri și navelor spațiale, cosmobiologii și specialiștii în medicina cosmică sovietică au studiat în primul rînd influența accelerațiilor și imponderabilității asupra organismului.

Se știe că omul suportă perfect vitezele foarte mari cu condiția ca ele să fie uniforme. Este ușor de înțeles acest fapt dacă ne gândim că noi, oamenii, ne deplasăm cu viteze foarte mari, uniforme, o dată cu pământul în jurul soarelui și mai repede cu întreg sistemul solar, în cosmos. Constatările practice și cercetările de cosmobiologie și medicină cosmică au arătat însă că variațiile de viteză (accelerațiile) pot să determine modificări în funcțiile organismului. Din cauza accelerațiilor se produce o suprasolicitare prin creșterea greutății corpului supus variațiilor mari de viteză. Zborul în cosmos se însoțește, — mai ales în perioada ac-

tivă, cînd motoarele rachetei acționează din plin și în perioadele de coborîre, cînd vehiculul cosmic este supus înălțării repetate — de variații mari ale accelerației. În aceste condiții s-a arătat că singele devine foarte greu și se acumulează în membrele inferioare și în abdomen și atunci încep să sufere creierul și aparatul vizual — foarte sensibile la lipsa de oxigen. În cazul accelerațiilor mari se exercită tracțiuni pe ligamentele cîdel organelor devin foarte grele și atunci apar dureri în diferite regiuni ale corpului. Cercetările efectuate au arătat că omul poate suporta acțiunea accelerațiilor pînă la o anumită limită ce nu trebuie depășită. S-a arătat apoi că rezistența omului la supraîncălzirea accelerațiilor este strict individuală și că poate fi crescută prin antrenarea vitezilor piloti, prin folosirea unui costum special anti-gravitație și prin luarea unei

celulare, ciupercei, plante superioare, boabe de porumb, mazăre și chiar celule normale umane și țesut conector în cultură. Acest „bagaj” viu și variat a permis studiul aprofundat asupra reacțiilor organismelor vii, în raport cu gradul lor de dezvoltare, la influența complexă a zborului în cosmos și în special la radiațiile cosmice. Radiațiile cosmice care prin capacitatea lor penetrantă și prin proprietățile lor ionizante pot deveni (în raport cu doza primită) extrem de nocive pentru vietiuitoare inclusiv pentru om. Radiațiile cosmice pot produce dezorganizarea biochimică a substanței vii, tulburarea proceselor de înmulțire, dezvoltare și creștere, pot deveni un factor de cancelizare și de producere a malformațiilor la urmași.

În lista de probleme ce sînt studiate de disciplinele medicale și biologice ale zborului în cosmos este trecută și problema alimentației cosmonautului. Este evident că piloții cosmopolului nu vor putea lua cu ei sub formă de conserve alimentele și apa necesară unui zbor de lungă durată. Oricît de încăpătoare va deveni nava cosmică a viitorului, ea nu va putea fi dimensionată și „magazii” de alimente care să asigure echipajul luni sau chiar ani de zile.

Cosmobiologii sovietici au plecat în studiul acestei probleme de la o idee interesantă și simplă. Se știe că omul ca și toate animalele este tributary plantelor verzi pentru partea esențială a alimentației sale. Pe pământ, plantele, printr-un proces complicat, prin fotosinteză, elaborează hidrați de carbon, grăsimi, proteine, vitamine, etc. care servesc ca hrană pentru om și animale. Pornind de la cunoașterea acestui ciclu din natură, oamenii de știință sovietici studiază crearea unui astfel de ciclu pe cosmonavă, ciclu în care anumite specii de alge (Chlorella) vor produce cele necesare cosmonautului (oxigen, vitamine, hrană), iar ele se vor dezvolta pe baza deșeurilor rezultate din viața de bordul navei cosmice. După toate probabilitățile însoțitorii inevitabili ai omului în cosmos vor fi plantele verzi.

Sînt încă multe probleme interesante care pasionază pe cercetătorii sovietici din domeniul biologiei și medicinei cosmice, și a căror rezolvare reprezintă un aport deosebit de prețios la pregătirea viitoarelor zboruri în cosmos.

Cosmobiologia și medicina cosmică sînt domenii pasionante de activitate în care știința sovietică a reușit să-și afirme înflorita pe plan mondial și să acumuleze cunoștințe care vor ajuta în mod substanțial la cucerirea pașnică a cosmosului în tolosul omenirii.

Conf. Dr. I. Foni

Desen de BARDOZ LUDOVIC

COSMOBIOLOGIA

anumite poziții în timpul zborului pentru ca forțele accelerației să acționeze pe direcția spațiului.

I. A. Gagarin a suportat bine variațiile accelerațiilor care au fost calculate să nu depășească suprasolicitațiile admise pentru om, și care au produs modificări temporare, accelerînd bătăile inimii și ale respirației.

Biologii și medicii sovietici au studiat cu multă atenție și cu numeroase mijloace influența stării de imponderabilitate (agravitate) asupra omului. Cercetările au început pe animale; cîinele „Laika” este pionierul studiilor influenței imponderabilității asupra organismului viu.

Starea de imponderabilitate inducîndu-se într-o anumită măsură funcția de echilibru și orientare a omului prin dezorganizarea activității aparatului labirintic. S-a arătat că oamenii antrenat suportă bine starea de imponderabilitate și uneori pentru o scurtă durată de timp, așa cum s-a întîmplat lui G. St. Titov — cu senzații de greață și amețeli care trec foarte repede. Problema influenței stării de imponderabilitate, mai ales în zborurile de lungă durată, este și astăzi o problemă actuală de cercetare a biologiei și medicinei cosmice.

Specialiștii sovietici în domeniul cosmobiologiei au studiat cu multă atenție influența radiațiilor cosmice asupra organismelor vii, asupra procesului de formare a globulelor roșii și albe, a biochimiei celulare, asupra eredității organismelor. Acest vast program de studii biologice s-a realizat mai ales cu ajutorul navelor-satelit care au avut la bordul lor o adevărată grădiniță botanică și zoologică în miniatură. În cosmonavă și-au avut locul, alături de cîini, iepuri, șoareci și forme elementare de viață ca bacteriofagi, viruși, microorganismele diferite, insecte, plante un-

ALGOL PERSEU S-3!

(Din jurnalul de bord al astronavei Tragal, rătăcită la marginea Marii Conjuncturi)

— Y-ton 005, răspunde! Alo, y-ton 005! M-auzi? Răspunde!...

În loc de răspuns, o lumină orbitoare ne plesni peste ochi. Bijbirăm îndelung, prin „intineric albu” după ochelarii de protecție. La bordul pilpila amenințător stărea încandescentă a variabilei Delta C-4049. Intrase între y-ton 005 și nava noastră. Impreună cu cei de pe y-ton 005, efectuam o experiență în sistemul acestui stele. El, cei de pe y-ton, erau locuitorii de altă planetă, și ne pregăteam să le trimitem semnale de despărțire pe calea undelor fonice. Dar steaua, se vede, ascundea în spațiul ei cealaltă astronavă, absorbînd semnalele noastre, astfel că rămăseserăm izolați. Trebuia să ne întoarcem acasă, pe Pământ. Dar aparatele noastre constataseră o cădere lentă, îndelungată, spre variabila Delta C-4049. Alarmat de aceasta, Mil, comandantul echipajului, se grăbi să accelereze cu toate forțele ca să ieșim din atracția stelei. Astronava își puse toate motoarele în funcțiune, aruncînd mi-nuoasă spre variabila gazele arse.

Nu știu cît o fi durat manevra noastră, dar, într-un tîrziu, soneria ne-a deșteptat din letargie. Ușa cabinei nr. 2 se deschise încet, sovrăitor. Mil se opri în prag. Nu părea să aducă o știre bună. — Combustibilul!...

Van reuși primul să se dezmeticească. Se aruncă asupra microreceptorului: — Y-ton 005, unde sînteți? Răspundeți! M-auziți?...

— ...ton... 5... do... na... ele... 22... 5. Dar sunetele fură acoperite de fișitul specific al receptorului. — Gata! strigă disperat inginerul. S-a dus și legătura!...

— Cam în ce direcție zburăm? Se frămîntă Van în fotoliul său. — Spre Casiopea... răspunde, după o scurtă șovărire, Mil. Apoi continuă: — Cu multiplicatorii? Nu putem să preparăm cantitatea necesară, deoarece nu avem rezerve suficiente. Prin urmare... își schimbă el glasul, nu ne rămîne

decît să zburăm la voia întîmplării, dar să rezistăm pînă la capăt, pînă vom pune iarăși piciorul pe Pământ.

Tor nu ieșea zile întregi din laborator. Numai Mil lipsea uneori din mijlocul nostru. Lucra în spațiul de preparare combustibilului. Singurii lui tovarăși în cosmos erau un colector și două sintetizatoare — aparate de captare a materiei cosmice și de transformare a ei, prin complicate reacții nucleare dirijate, în combustibil solid.

O străfulgerare ritmică îmi străpuse pleoapele, făcîndu-mă să deschid ochii. Dar în clipa următoare, o lumină orbitoare mă sili să-î închid la loc. După care un urlet metallic ne sculă pe toți în picioare. Ne-am repezit buimăciți la ușa. Luminile a douăzeci și șapte de beculețe roșii alergau de la un capăt la altul, zăpăcîndu-ne privirile. Soneria zbrînuia pe toate frecvențele.

— Antimatierile la bord-orientat! Pe ecranul întunecos apăru o linie argintie. Se abătea ușor la dreapta.

Din fericire, viteza navei este suficient de mică, așa că sistemul antimaterial ne va respinge. Traectoria navei se va schimba mult...

Poate că vom intra în zona Marii Conjuncturi, și atunci... Tor rămase pe gînduri.

— Într-adevăr, sistemul antimaterial este un minutat motor, care probabil ne va duce în zona locuită a universului... constată Mil cu satisfacție. În tot cazul, trebuie să ne bucurăm că nu-i o ciocnire și vom supraviețui acestui fenomen extra...

Dar sirena, difuzoarele și sonerile de alarmă îi acoperiră restul cuvintelor. Era o larmă de nedescris. Doar vocea unui difuzor domina toată zăpăceala aceea: — Mai sînt cinci minute... patru minute...

— La cabine! zberă Mil. — Trei minute... continuă vocea metallică din difuzor.

— Puneți-vă costumele! strigă iarăși Mil. Pentru că ne așteptam la o explozie, ne-am luat niște costume metalice grele, dotate cu cîte două pistole reactoare la brîu. Încercam să ne tragem cît mai repede fermoarele, să înșurubăm cît mai energic coifurile.

— Un minut... anunță vocea diferentă din aparat. O zguduitoră puternică ne aruncă în perete. Proiecții înainte, am intrat cu capul în cabine. Ușile se trîntiră în urma noastră. M-am uitat o secundă prin geam. Un uriaș nor argintiu, format din corpuscule, se nota amenințător la pupă. Icololo, în vîltoarea lui, plutea cîte un astru nebulos. Racheta aceea sistemului antimaterial. Treptățiile puternice mă sili să iau mîna de pe suportul ușii. După ce fusei cîtuva timp izbit de toți pereții, deși cîmpul magnetic al cabinei se lupta să mă țină la mijloc, îmi regăsi echilibrul. Părea că pericolul trecuse. Uitasem de semnalul vizual și mă repezii la ușa. Cîmpul magnetic mă trase înapoi. Dar în secunda următoare un trîznit mă asurzî făcîndu-mă să-mi pierd cunoștința.

Cînd am deschis ochii, o obiect metalic plutea sub capul meu. Mă țineam de suportul semicircular al unei ușii... Buimac, m-am pipăit peste tot. Eram întreg și neatins.

— Tovarăși!... începui să strig în microfon. Pe fondul alb-strălucitor al norului antimaterial văzui o siluetă de astronavă întinș spre mine. Alfa din Perseu lumina palid fața lui Mil.

— Dar unde-or fi ceilalți? mă întrebă Mil. — Oare mai trăiește vreunul?... — Uită-te atent în jur: pereții

s-au rupt din incheieturi, nu s-au spart... A fost mai curînd o demontare prin explozie decît o catastrofă... Doar o explozie produsă de presiunea antigravitației norului din Casiopea?...

Gravitudin inert, alături de Mil, aici, în plin cosmos, pierduserăm noțiunea de „sus” sau „la dreapta”, dar, cum aveam deasupra capului Casiopea, la stînga mea observai una din cele patru aripi ale navei apropiindu-se de noi.

— Aprinde farul frontal! îmi spusе Mil. Tîndu-mă strîns de suportul ușii — unul me punct de sprijin — m-am îndreptat către aripa metallică. Mil a luat-o înainte. Am îndreptat farurile asupra aripei.

Dar tocmai în acel moment auzirăm vocea inginerului: — Ajutor! Mă ucide! Ajutor! — Cine te ucide? Unde ești? strigă Mil.

Aici, am aprins farul... O clipă, furăm orbită de fațorul lui Van. Văzurăm silueta enormă a inginerului lupîndu-se cu o arăritare în formă de inel cu o multitudine de tentacule. Mil se apropie lateral, îi strigă lui Van să se deparțeze și trase cu pistolul său de raze ucigătoare. Imediat tentaculele „robotului” se întînseră nepuțințioase în lătur.

— Ascultă, Mil, întrebă inginerul întînd spre noi, Casiopea este cumva locuită?

— Casiopea este neexplorată din cauza pericolelor pe care le prezintă norul antimaterial pe care l-am ocultat noi...

După calculele mele, piratul venea din direcția Casiopeei... Știu... era un robot... Mă apărăm de el, cu cîte un perete de...

Pirat — neplăcut, da! ia să văd ce-i de apau lui I zise Tor și se apropi de mașina ucică.

Începu să scotocească, reușind să demonteze o parte din mașinărie. Se întîmplă să apese, fără să știe, pe o sîrmă întînsă, și ne pomînim că mașina se descompune frumuseț în sute de piese metalice.

— Ptiu, drace! Asta ce-o mai fi? rămasе Tor cu ochii căsați... Hm, făcîndu-mi o șurubă de-a face cu oamenii inteligenți!... Mașină electronică cu demontare automată...

— Acum unde să-i dau de capăt ca s-o montez? întrebă chimistul, scărpinîndu-și colful în dreptul urechii.

— Uite, de aici! — și Van îmbrucă două piese mari, apăsînd într-un gol de pe un bloc metalic. Și îndrăgă toată grămada de piese se prefăcu din nou în robotul de mai înainte.

Mil scoase dintr-un buzunar-poșetă al costumului său o microbandă pe care înregistră mesajul spre „casiopeeni”: „Creatorii necunoscuți ai acestei mașini! Noi, patru cosmonauți pămînteni, vă trimitem acest mesaj frătesc de felicitare și vă propunem să adevărați și voi la sistemul Marii noastre Conjuncturi!”

Eram pe măsura de bucurăci că descoperiserăm o lume nouă și că eram, poate, primii care stabileam legătura cu ea. Mil se duse la robotul misterios, apăsa o placă și introduse acolo microbanda cu prețiosul mesaj. Dar rămăseserăm uimiți cînd, luînd mîna de pe placă, Mil observă un desen pe ea: o stea pe care era scrisă litera S, înconjurată de nouă planete.

A treia planetă de la stînga spre margine era colorată cu roșu. Robotul fusese lansat de pe Pământ! Pe placă, Mil observă un desen pe ea: o stea pe care era scrisă litera S, înconjurată de nouă planete.

Descoperirea din ultimul timp ne pusese în încurcătură! În jurul nostru se întîndea oceanul cel negru al cosmosului, în care pluteau stele argintii și de aur. Șapte stele mai mari din Perseu ne înconjurau

din toate părțile. Dar noi pluteam fără rachetă spre Algol, cea mai strălucitoare.

Întîndei antenele! sună vocea emoțională a lui Mil. (El avusese antena permanent întînsă).

— Ascultați! În microfon se auzeau, foarte slab, câteva piuituri. Eram pe cale de a recepționa un semnal din cosmos.

— Imposibil! se indignă inginerul. Perseu nu este locuit.

Pe măsură ce ne apropiam de Algol, intervalele se completau mereu. Era un cod de semnalizare străin, totuși... Apoi emisiunile încetară. După cîteva ore, în microfoane auzirăm mai tare vechile semnale ale codului Marii Conjuncturi. Descifrarm: „Algol” Perseu, S-3”.

— Extraordinar! Asta-i pămîntul... se miră Tor. — Exact! „S” este soarele, iar „3”, planeta trei din sistemul solar, tranduse Van.

Apoi codul vechi de semnalizare alternativ cu cel nou, pe care îl auzisem la început. După aceasta cerul fu spintecat de două raze trandafirii. Se îngroșară și zburară mai departe, în urma noastră. Cu o viteză apreciabilă, din același punct porniră o mulțime de raze subțiri care împinziră pe dată tot cerul, izolîndu-ne de restul lumii cosmice. Razele veneau din apropierea stelei Algol.

Semnalele apărură din nou: „A-tertizare, fiți gata”. Ce aveam să facem? Am așteptat.

Din capătul de origine a jetului de raze, alergă peste genuni, spre noi, o rază verzuie. Necunoscut, cînd efectul razei asupra noastră, la început am strigat alarma și ne-am depărțat speriați.

Dar nu ne depărțarm prea mult, căci o forță necunoscută ne trîgea spre ea. Ne-am lăsat atrași spre rază. Aceași forță nevăzută în-

cepu să ne frîneze zborul de inerție. Eram frînați de pămînteni. Într-un tîrziu, deschînd ochii, am observat cum razele alergau o dată cu noi spre punctul de emisie care era fără îndoială dulcea noastră patrie — Pămîntul.

Aceasta este călătoria noastră din Casiopea în sala de Perseu. Faptele pe care le-am crezut mai importante le-am înregistrat, pe parcurs, pe această bandă de magnetofon a jurnalului nostru de bord. Acum ne ducem în camera de repaus a Stației Terestre de Comunicații Cosmofonice. Aerul minunat al planetei natale își face efectul. Ne e somn.

Constantin Mărcușan

STRATOSFERĂ

pe conducte speciale în barocameră. Altitudine: nivelul solului. Așadar, înălțimea stratosferei fără dezlipirea de pămînt! Se deschide ușa, omul încorsetat în costumul special se leagă cînd pe un picior, cînd pe altul. — Mă simt obosit... Și-mi tresar mușchii. Medicul își dă verdictul. — O oră și zece minute la puplul de denitrogenizare înainte de zbor. Ședînta trebuie făcută complet. Altfel nu rezîți!...

O viață pușin cunoscută

Este cea a piloților de pe avioanele cu zbor la mari viteze și mari înălțimi. Zborul în avioanele moderne echipate cu un aparat complex obligă la o înaltă pregătire teoretică și practică. Ce se petrece acolo, sus, la marile înălțimi?

Omul care pilotează avionul în condițiile stratosferei, ca oricare altul, se bucură de primăvară, îl surid dimineții cu soare, iar trecerea fulgerătoare dela un loc la altul îl face să se simtă puternic. Acolo, în împărăția albastrului, în universul infinitului, omul trăiește într-un alt univers, unul mic — cel al cabinei în care zboară echipa cu tot ceea ce este necesar zborului.

Ce gîndesc oamenii acolo, la înălțimile mari? Bineînțeles, toată atenția se concentrează la aparate. Apoi? — Ca oricare dintre oamenii vrem soare, cît mai mult soare, ne spune unul dintre aviatorii aflați la centrul de antrenament. Pentru aceasta, zburăm sus, foarte sus, deasupra norilor... Cu toate acestea, în micul univers al cabinei avionului, omul trăiește în condițiile de la suprafața pămîntului, pentru că organismul, supus unor sarcini neașteptate, nu poate rezista. Pentru întîmpinarea neprevăzută, pentru a-l supune, omul se pregătește temeinic. Pregătirea lui începe cu barocamera, sau, cum îi spun aviatorii, „anticamera marilor înălțimi”. Fără să te deslipești de pămînt, în barocameră trăiești condițiile atmosferice ale marilor înălțimi!

„Micul univers”

Ecranul televizorului ne-a adus sub priviri ceea ce se petrece în lăuntrul barocamerii. Am cercetat corpul de oțel. Se văd nervurile de oțel și tabla „suptă” spre înăuntru: presiuni uriașe o apăsa de fiecare dată cînd funcționează, iar în interiorul ei, la tablourile de comandă, se află pilotul. Alături, sînt manetele și aparatele pentru

Romulus Zaharia

VASILE NICOLESCU

Infinitului

Nebulă în plasele de stele de tine însuși pe vecii acuzus, vînd în scoica gîndurilor mele, pătruns o clipă, pururi nepătruns; cînd înghețat în cratere de lună, cînd viu în plasma lăcărilor iar: Țecan ce urîă prevestind futura, tăcere grea sub cer de chihlimbar,

eu îi-am aliat spirala care sîntem fluid și metac, sîta și gîur; cu ml de ochi am răscolit adîncul și-aleră cometă-n piscuri de eter

și porți de lăine-n urmă-mi răsturnînd lîșesc izvoare-albastre din pămînt!

Zbor

Mă înălțam cu toate simțurile-n zbor, Lăsdînd un cer mai jos de umeri. Și cerul alb în urma mea Se închidea în ceruri, vîntur.

Se arcuiau zvîcnind umerii-n mișcare Și stelele se abureau cînd respiram. Mai rămîneau un cer și celălalt deasupra Și fiecare gest închipuia un soare.

De constelații ochii mei erau abalștri Și toate stelele îl încăpeau deodată. Soarele alb urca mai sus de mine Lăsdîndu-mi iar mîscarea repetată.

Mă înălțam din mine-ameștor Și rămîneau în fiecare gest un cer în sus. Deasupra, stelele mă constela frumos Și soarele mă lumina în zbor.

VASILE PETRE FATI

Cînd a plecat bunul poet cărunt

În Statele Unite ale Americii, instituțiile culturale și numeroși scriitori contribuie cu materiale și documente dintre cele mai felurite la comemorarea centenarului războiului civil dintre Nord și Sud, evocînd figura lăunșoasă a președintelui Lincoln. Bilantul editorial al primului an al centenarului constituie, în ansamblu, un oraș adus omenilor și ideilor care au însușit marea elan lincolian. Au apărut câteva cărți interesante, printre care și antologia scrierilor lui Walt Whitman din acea perioadă, alcătuită de poetul progresist Walter Lowenfels care ne-a vizitat nu de mult țara.

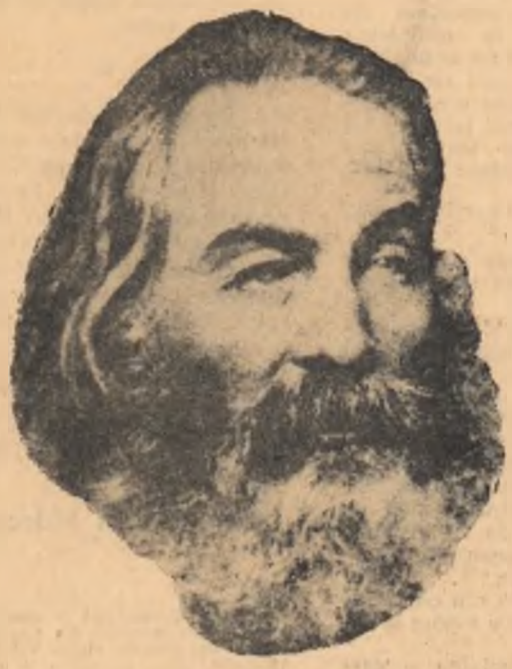
În același timp, cititorilor și spectatorilor americani li s-a oferit o rație sporită de producții literare, teatrale, cinematografice și radiotelevizate, în care istoria este „reinterpretată” în scopul de a-i reabilita pe plantatorii rasisti rebeli și de a considera „spiritul Sudului” ca o permanență a americanismului, desigur reacționar, justificînd adică pe adversarii lui Lincoln și în ultimă instanță, pe asasinii lui. În ultimii ani ai vieții, Walt Whitman, poetul primordial al Americii, „bunul poet cărunt” — cum i-a rămas numele la răscrucea veacurilor — se întreba dacă urmașii vor putea înțelege sacrificiul făcut atunci, de sutele de mii de fermieri și muncitori, pentru progresul tinerelor țări: „oare America viitorului, această vastă și bogată Uniune, își va da seama pînă la urmă cit o costat ea atunci, în trecut? Iși va da seama de hecatombele războiului, de prețul acelor ani a căror amintire am vrut, îndepărtat cititor, să-ți fie cartea aceasta, să fie ca un memento lăsat pentru tine?”. Rostul Fierului de iarbă, marele poem al lui Whitman, nesentiment amplificat ca un urias complex arhitectonic, a fost să vestească triumful democrațiilor populare. Astăzi, campania construcțiilor de lagăre pentru comuniști și partizanii păcii, pe teritoriul Americii sale, l-or fi indignat ca o nouă crimă a inamicilor poporului, a dusmanilor democrației:

„...Democrația, sortită izbînzii, impresurată de surșul mîeros de pe buza vizînzii,
Azi față-n față cu moartea și trădarea
la fiecare pas...”

Walt Whitman a murit la 26 martie 1892, în Camden, chinat de boală și de mizerie, „aparalizat, secătuit și înepenit ca un ghioce gol”, dar cu conștiința împlinirii unei datorii:

Nicînd, măcar un ceas, nu mi-am uitat
misiunea
Și mi-o inchei aici, bolnav, sărac, bătrîn:
Cînt viața lui...

În istoria literaturii americane, bogată în oameni curajoși și mindri, pe măsura marilor lupte pe

care popoarele noului continent le-au avut de dus cu vechiul regim al imperiilor colonialiste, apoi cu marile monopoli burgheze, există câteva pîde glorioase de scriitori legați inseparabil de oamenii simpli și de luptele lor. Dintre ei, „bunul poet cărunt”, ager și bărbos, ca un tânăr fiu al Cubel de astăzi, a fost acela care a înțeles cel dintîi, că o carte nu va supraviețui autorului ei decît dacă s-o confundă cu țelul și viața lui, și că ea nu va rezista timpului, decît dacă țelul și viața autorului ei s-au confundat cu neistovitul mers înainte al omenirii.

Născut în primăvara anului 1819, Walt, fiul dugherului Whitman din Long Island, muncitor cu brațele și cu mintea a dat, la 4 iulie 1855, poeziei sale Fie de iarbă, opera fundamentală a poeziei americane, capodopera literară a elanului lincolian și una din marile cărți ale literaturii moderne. Pînă la ultima ediție, acest poem e cel pe care poetul preferat al proletariatului american l-a ales să-nchidă ciclul celorlalte, ca o recapitulare și un mesaj final:

Ca să inchei: vestesc ce va să vină după
mine.
Mi-amintesc ce spunem mai înainte ca firele
ierbii mele să-ncolțosească,
Mi-amintesc c-aș fi vrut să-mi înalț glasul,
Mi-amintesc c-are și voios, cu gîndul la țîntă l...
Vestesc ființele naturii ce se vor trezi,
Vestesc dreptatea ce va fi triumfătoare,
Vestesc a libertate și o egalitate fără opreliți,
Vestesc îndreptățirea sincerității și o îndreptățită
mindrie,
Vestesc măreții și splendori ce vor dovedi fără
năimă toată politica trecută a pămintului l...

Au trecut de la plecarea lui Walt Whitman dintr-un noț, oamenii erei moderne, cite zile? luni? ani? Calendarul indică pentru această desparteție, cifra 70 și hotarul unui veac nou. Dar timpul calendaristic se înșală; iar poetul cu barba albă o știa, cînd ne-a scris:

„Tovarășe, nu-i doar o carte asta:
Cine o atinge a atîns un om”.

Mihnea Gheorghiu

„NECAZURI”

Desen de BENEDICT GĂNESCU

— Tocmai cu mine fi-ai găsit, care nu le pot plasa nici pe ale mele!

Un eminent interpret al lui SHAKESPEARE

Ruben Zarian, directorul Institutului de artă al Academiei de științe din Armenia Sovietică, a fost acum două sau trei luni așteptat de Academia R.P.R. R. Zarian este un critic literar și teatral foarte cunoscut în Armenia și a publicat mai multe lucrări. Ultima sa lucrare în două volume din 1961, privește viața și activitatea artistică a lui Petros Adamian (editată de Acad. de științe armeană). Ambele volume totalizează 900 de pagini. Analiza completă și adincă caracterizează cartea lui Ruben Zarian despre activitatea acestui mare creator al rolurilor din dramele lui Shakespeare. Critica rusă a epocii în care s-a desfășurat activitatea lui Adamian, exprimată prin pana celor mai autorizați critici (Iarșkin, V. Chitico, acad. Veselovski și alții) au considerat că acest gigant al teatrului, care a jucat timp de aproape zece ani pe scenele marilor orașe din Rusia, putea să fie podoba oricărui mare din Europa.

Despre P. Adamian s-a scris mult: afară de critici teatrale și articole, au apărut pînă în prezent despre el opt lucrări în limba armeană sau rusă, iar lucrarea în două volume a lui R. Zarian este a noua. În primul volum R. Zarian se ocupă de epoca în care s-a născut Adamian și de începuturile sale pe scenele teatrelor din Constantinopol, apoi la Tbilisi (1879—1880). Din paginile primului volum ne apare nu numai Adamian interpretul genial al rolurilor sale fundamentale, Hamlet, Othello și Regele Lear, ci și poetul care a publicat poezii proprii și a tradus din poezia străină în limba armeană (cunoștea foarte bine limbile franceză și italiană, în care a și jucat multe roluri); el a scris de asemenea proză și cercetări în legătură cu probleme shakespearice. În anul 1887 el a publicat o lucrare intitulată „Shakespeare, sursa tragediei sale Hamlet și critica”; toate lucrările sale au fost publicate în 1956 într-un volum de Academia de științe armeană.

În vol. I al lucrării lui Zarian găsim capitole care se ocupă de activitatea sa la teatrele din Tbilisi, unde a jucat începînd din 1879, apoi capitole închinete creșterii sale ca actor în marile drame clasice ruse și ale literaturii occidentale, dar mai ales activității sale la teatrele din Moscova, Petersburg, Kiev, Odesa. Adamian a ajuns în centrul atenției cercurilor teatrale și a criticii progresiste ruse: aceasta în punea în același rînd cu marii interpreți ai rolurilor din dramele lui Shakespeare care aveau renume mondial. Deși publicul aprecia pe marii actori ca Rossi, Salvini, Fossart și alții, prin caracterul creației sale, Adamian era mai aproape de sufletul spectatorului rus. Marele scriitor armean Ovanes Tumanian povestește că a asistat în 1890 la un spectacol, la care celebrul Ernesto Rossi interpreta pe Hamlet. Cînd a căzut cortina, sala s-a cutremurat de aplauze, iar publicul striga „strălucit”, dar în același timp mulți spuneau cu voce tare: „și totuși Rossi nu se ridică pînă la jocul lui Adamian!” și Tumanian adaugă: „ca armean, în toată viața mea nu m-am simțit atît de mindru ca în seara aceea!” Adamian s-a epuizat într-o viață plină de muncă, în care a vrut să dea toate forțele scenei și a murit tînăr, în vîrstă de 42 de ani.

În volumul al doilea, Ruben Zarian, examinînd creația lui Adamian pe scenele rusești, arată că critica rusă vînzînd resursele de care dispune Adamian, i-a cerut să interpreteze piese în care erau abordate teme sociale, ca și pe eroii din clasicii occidentali, Schiller, Molière, Shakespeare. Adamian care cunoștea bine dramaturgia clasică și literatura rusă progresistă, a muncit mult și într-un timp foarte scurt a devenit cel mai mare interpret al rolurilor din Shakespeare pe scenele ruse, fără a mai vorbi de rolul lui Ceaușchi din Griboedov, al lui Arbenin din Lermontov, Don Carlos din Schiller.

În capitolele care se ocupă de interpretarea eroilor lui Shakespeare, se manifestă marea erudiție a lui Ruben Zarian în domeniul cercetării shakespearice. El ridică în acest capitol multe probleme importante, care vor provoca desigur interesul specialiștilor în problema teatrului lui Shakespeare. Sînt de părere că această parte a lucrării lui Ruben Zarian trebuie să-l intereseze pe cercetătorii lui Shakespeare, pe criticii teatrali, și că va fi tradusă și în limbi de mare circulație, poate chiar și în limba romînă.

Vlad Bănățeanu

ROMÂNIA LA MASA CELOR 18

De o lună întreagă, la masa celor 18 din Palatul Națiunilor pe malul lacului Lemane se dezbate problema vitală a contemporaneității noastre și a viitorului omenirii — dezarmarea generală și totală. Chemată să-și spună cuvîntul în legătură cu această problemă de răscruce în istoria omenirii, țara noastră al cărei prestigiu internațional crește tot mai mult pe arena politică mondială, a adus în repetate rînduri, pe parcursul dezbaterilor, importante propuneri constructive.

Abia jesc din coșmarul ultimului război mondial, de zece ori mai acut în pierderile umane și materiale, și de zece ori mai grav în urmări, decît primul, omenirea trăiește de aproape 17 ani sub teroarea continuă amenințării a păcii cauzată de propaganda și presiunile de război exercitate de statele imperialeiste și de cumplită cursă a înarmărilor care a ajuns să înghiță astăzi cea mai mare parte a bugetelor unor mari puteri occidentale. Savații lumii au cîntărit și au calculat ce ar însemna pentru omenire pacea prin dezarmare sau războiul prin continuarea cursei înarmărilor și mărirea stocurilor de arme ucigătoare în masă. În ziua deschiderii lucrărilor comitetului celor 18 pentru dezarmare, ei au pus pe masa tratativelor de la Geneva, concluziile lor de experți. „O BINE-FACTURE PENTRU ÎNTREAGA OMENIRE” — acesta era răspunsul major din concluziile grupului de experți înscrînat de Adunarea Generală O.N.U. cu studiul problemei la întrebarea: Ce ar însemna pentru popoarele lumii dezarmarea generală și totală? Arătînd că cele 120.000.000.000 de dolari care sînt cheltuite anual pentru înarmare, constituie „o gravă primejdie politică” și impun popoarelor lumii „o grea povară economică și socială” experții concludeau: „Nu trebuie să existe îndoiele că trecerea la scopuri pașnice a resurselor folosite în prezent în domeniul militar poate fi realizată spre binele tuturor țărilor și poate duce la îmbunătățirea condițiilor economice și sociale în lume”.

Realizînd acest suprem deziderat al popoarelor, Guvernele vor putea acorda o atenție mai mare în viațămîntului, sănătății, ridicării nivelului de trai, asigurărilor sociale, științei și artelor... Dezarmarea va permite intensificarea colaborării internaționale în domeniile folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, cercetărilor spațiale, explorării Arctice și Antartice, transformării climatului unor mari regiuni de pe pămînt.

Tocmai în procesul vital pentru conferință, de a se stabili o concretă cetă a dezbaterilor, țara noastră a realizat un important aport. Cuvîntarea ministrului de Externe al R. P. Romîniei la tratativele de dezarmare de la Geneva, a fost unanim prețuită pentru propunerile prezentate comitetului în numele țării noastre. Unele din aceste propuneri, ca instituirea unui Subcomitet al puterilor nucleare care să înceapă discuții pentru a găsi soluția problemei încetării definitive a experimentelor nucleare, au fost imediat puse în practică. Propunerile delegației romîne menite să impună lucrărilor comitetului o activitate mai organizată și mai fructuoasă, au fost primite cu mult interes. Pentru realizarea măsurilor menite să ducă la desîntărea internațională și în ultimă instanță la dezarmarea generală și totală, delegația țării noastre a prezentat de către delegația Uniunii Sovietice, reprezentantului țării noastre a adus o importantă contribuție în stabilirea succesiunii după ordinea importanței lor, a problemelor pe care le are în față sa comitetul întrunit la Geneva.

Propunerea pentru crearea Subcomitetului înscrînat cu discutarea problemelor legate de imediata interzicere a experiențelor nucleare, a venit la momentul cel mai oportun. Ea a găsit un larg ecou atît în sinul comitetului cit și în opinia publică mondială, neliniștită în modul cel mai serios de programarea unei noi serii de experiențe nucleare în atmosferă, anunțată de Pentagon pentru cea de a doua jumătate a lunii aprilie. În fond, discuțiile despre dezarmare nu pot avea sfîrșitul fericit așteptat de popoare, atîta timp cit sînt forțate să se desfășoare la umbra ciuperelor atomice ale forțelor armate americane. Tocmai pentru îndepărtarea acestui sinistru spectru capabil să compromită mai mult ca orice buna desfășurare a lucrărilor comitetului, propunerea făcută de reprezentantul țării noastre în legătură cu înființarea Subcomitetului pentru interzicerea experi-

note note

— Pe scena Teatrului Național Popular din Paris (ansamblu cunoscut spectatorilor noștri din turneul întreprins anul trecut la București) a fost reprezentată de curînd comedia „Bădăranii” de Goldoni, în regia lui Jean Vilor.

— Centenarul apariției „Mizerabililor” va fi întîmpinat de Clubul Amicilor Cărții Progresiste cu o nouă ediție a acestei monumentale opere. Romanul va fi tipărit în trei volume și va fi însoțit de ilustrațiile primei ediții.

— Cartea celui de al doilea cosmonaut Gherman Titov „700.000 kilometri în cosmos” a apărut de curînd în limba franceză, bucurîndu-se de o bună primire.

— Una din emisiunile radiodifuziunii italiene la sfîrșitul lunii martie, a fost închinată poeziei lui Esenin.

— Printre ultimele piese sovietice în premieră la Moscova, se numără și „Prospectul Leningrad” de I. Stokh. Spectacolul de la Teatrul Mossoviet aparține regizoarei Asimova-Vulf și cuprinde în distribuție pe marele actor Mordvinov.

— Numai 10 la sută din populația adultă a Italiei se numără printre cititorii de cărți. Suma anuală cheltuită de cetățenii italieni pentru carte este de aproape șase ori mai mică decît cea rezervată cinematografului. Revistele italiene consideră că această situație poate duce deloc la constatări optimiste.

— Vor apărea la Moscova un volum de nuvele de Lucia Demetrius și romanul „Cei dela Crisanta” de Gica Iuteș.

— O editură italiană va tipări în curînd romanul „Bătălie în mers” de Galina Nicolescu. Titlul în limba italiană va fi „La battaglia in corso”.

note note

enșelor nucleare a constituit un serios pas pe calea salvagărdării tratativelor.

Vorbînd la Geneva despre atașamentul sincer al țării noastre la cauză păcii, a înfățișat dezarmarea generală și totală și a dezvoltării unor relații între state bazate pe respectul reciproc, înțelegere și cooperare. Ministrul nostru de Externe, tovarășul Corneliu Mănescu a ținut să amintească repetat propunerile ale guvernului romîn cu privire la transformarea regiunii în „canale într-o zonă a păcii, fără armament atomic, fără rampe de lansare a rachetelor, fără baze militare străine. „Ecoul pozitiv al propunerilor noastre în țările din această regiune, spunea reprezentantul Romîniei la masa celor 18, și îmbărbătarea ideii de colaborare multilaterală, balcanică de către cercuri tot mai largi dovedesc că există premise tot mai favorabile pentru înfăptuirea unei asemenea propuneri”.

Prezența activă a Romîniei la masa celor 18 de la Geneva contribuie în mod efectiv la realizarea acelei importante părți pozitive din lucrările comitetului pentru dezarmare. Alături de celelalte țări socialiste care sprijină activ propunerile cuprinse în proiectul american de tratat, după părerea delegației romîne, spunea ministrul nostru de Externe în cuvîntarea sa, criteriul de bază al eficacității oricărui propuneri de dezarmare este efectul pe care punerea lor în aplicare l-ar avea asupra cursei înarmărilor și pericolului de război. Analizînd prevederile proiectului sovietic de tratat cu privire la dezarmarea generală și totală sub un control internațional riguros, constatăm că ele corespund pe deplin acestei cerințe fundamentale”.

Intr-adevăr, numai eficacitatea propunerilor de dezarmare făcute de orice stat, participant sau neparticipant la lucrările comitetului de la Geneva, poate constitui criteriul fundamental în aprecierea rezultatelor viitoare ale tratativelor de la Geneva intrate în cea de a cincea săptămînă de desfășurare.

Ioan Grigorescu

„RATELE SĂLBATICE”

Naziștii au avut și ei „micile lor ciudățenii”.

Dădeau foc în piețele publice, operelor lui Heine și Mann, însă unui batalion de ucigași S.S. aflat sub comanda lui Oberländer, i se găsea o denumire gingașă — „Nachtigal”, adică „Privighetoarea”.

La Auschwitz mureau zilnic mii de oameni, dar înainte de moarte, definiții erau obligați să asculte o orchestră simfonică — care, dirijată parca de moarte, cînta din zori și pînă-n noapte, simfonile lui Beethoven.

Un gardian nazist își tortura victima și în timpul acesta, era într-atît de zguduit de fapta sa, încît plîngea... Schinguiu și plîngea. Avea și el o „mică ciudățenie”. De toate aceste ciudățenii și de multe altele mi-am amintit, aflînd că în Republica Federală Germană a luat ființă o asociație — „Ratele sălbatice”. Nu, nu este vorba, așa cum s-ar putea crede, de o organizație vinătorească. Aceste „rate” se îndelungesc cu literatură, mai exact, scriu povestiri „sălbatic”, care toate proslăvesc faptele de arme ale naziștilor. Cine sînt „membrii asociației”?

Pe vremea celui de-al treilea Reich, Gobbels îi adunase pe toți ziarisții și scriitorii naziști în faimoasa „Press-Kompanie” parte integrantă a Wehrmachtului. Toți

purtau uniforme, grade ofițerești și se considerau cronistarii „Noii ordini în Europa”. Uniformele le acordau dreptul să asiste la bombardarea și incendierea satelor din Franța și Uniunea Sovietică, la masacrarea populației din Lidice și Oradour, la „ofensivele” și la „retragerea strategice” ale armatei hitleriste. Și pe unde treceau, proslăveau crima și criminalii, arta rațiilor aeriene și lui Göring și ruinele orașelor legile „juridice” ale lui Gobbels și tehnica înaintată a lagărelor de exterminare. Cărțile și broșurile lor se tipăreau în milioane de exemplare și invadeau mintea soldatului, conform strategiei elaborate de Gobbels. Scriitorii din „Press-Kompanie” au fost însă și martorii prăbușirii „imperiului lui Hitler”. Au dorit-o sau nu, dar au văzut ruinele Berlinului și ale Dresdei. Iar într-o zi de primăvară, au aflat că Gobbels a înghițit șoricioalcă. Dumnealor însă, spre nefericirea omenirii și culturii, n-au găsit cu cale să urmeze ultima pildă a „părintelui lor spiritual”. Au preferat ascunzătorile pregătite din vreme.

ARNET
XTERN

„Press-Kompanie”, au ales pentru obștea lor o firmă mai veselă, mai spirituală, mai pașnică: „Ratele sălbatice”. După care au început să „măcească sălbatic”. Așa au apărut colecțiile războinice intitulate „Oameni și fapte”, „Cavalerii crucii de fier povestesc” — menite să glorifice „nemuritorii armatei germană”. Trei edituri principale „Wilmar Pabel”, „Soldatul pove-

ste”, „Drüfel”, răspundea în zeci de milioane de exemplare „operele” foștilor „scriitori” din „Press-Kompanie”. Motivînd apariția acestor colecții, Wilmar Pabel a declarat despre următoarele: „...editarea broșurilor a fost determinată de crearea Bundeswehr-ului, de faptul că tineretul are și astăzi nevoie de camaraderia care a domnit între soldații germani în timpul războiului trecut”.

Scribit asociației „Ratele sălbatice” și-au început activitatea prin a ascunde crimele naziștilor, prin a falsifica adevărul istoric. Lăudînd invaziile hoardelor fasciste, ei se prefac a fi uitat infringerile de la Volgograd și Kursk, de pe Vistula și Oder. În schimb, vorbesc de „lașitatea inamicului”, adică a trupelor franceze, ruse, americane. Nici un cuvînt despre înfrîngerea crotipitorilor fasciști. Nici un cuvînt despre coaliția omenirii împotriva hoardelor hitleriste. Pe bună dreptate, ziaristul francez Jean Freise scria în „Liberation”: „După lectura broșurilor: „Diavolii verzi în țară inamică” și „Asalt asupra Sevastopolului”, tînărului

din R.F.G. nu-i rămîne decît să treacă printr-o perioadă de cărmînt. Imi amintesc și de o altă „ciudățenie” a naziștilor: pe unde cotopeau, afigau cu litere mari: „Achtung! Verboten!”. Își încheiau că în felul acesta pot interzice curgerea firească a istoriei, că pot interzice popoarelor să se ridice la lupșă și să câștige războaie drepte. Dar acest „Verboten” n-a salvat Reichul lui Hitler de la prăbușire. Naziștii au fost înfrîți în propriul lor birlog, „Foști” au rămas însă cu vechiul obicei. Scriind tot felul de broșuri „eroice” ca „Asalt asupra Sevastopolului”, ei se străduiesc să aplice peste capitolele Volgograd, căderea Berlinului, lagărele naziste ale morții, ura popoarelor împotriva crotipitorilor fasciști — clasicul sigiliu — „Verboten”. Numai că, cel de al doilea război mondial s-a terminat pe malul Elbei, și nu pe cel al Volgăi, iar acest adevăr al vieții „Ratele sălbatice” nu-l pot ascunde, oricît de gălăgios ar măcăi ele.

Haralamb Zîncă